

การพัฒนาการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ปริญญาโท

ของ

ประสิทธิ์ จันทรดา

- 2 ก.ย. 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา
กันยายน 2534
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์สมบุรณ์ อุปถัมภ์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร วรตบางกูร)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์สมบุรณ์ อุปถัมภ์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร วรตบางกูร)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ นนุสง)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่...เดือน...พ.ศ. 2534

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์สมบูรณ์
อุปถัมภ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร
วรุตบางกูร กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำให้คำปรึกษา
ตลอดจนให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้
สมบูรณ์ มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ได้ให้ความร่วมมือและตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ขอขอบพระคุณ
คุณชำนาญ แก้วคะตา และคุณเชษฐ์มกร ไกรกร ที่ให้ความช่วยเหลือในการประสานงาน
ในการติดต่อกับอาจารย์ตลอดเวลา

นอกจากนั้นแล้วยังได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ และเพื่อนร่วมงานอีกหลายท่าน
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณไพบุลย์ ไหวดี คุณอำนวย วิริยะ คุณปริญญา สุวรรณชีพ ตลอดจน
คุณภูมิศรี จันทรดา ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการทำปริญญานิพนธ์สำเร็จลงด้วยดี ผู้วิจัย
ขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ประสิทธิ์ จันทรดา

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	7
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา	12
ความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา	12
พัฒนาการของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา	14
การบริหารการประถมศึกษาในปัจจุบัน	16
ปัญหาการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา	39
การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดแม่ฮ่องสอน	42
การพัฒนาการศึกษา	45
การพัฒนาการศึกษาในท้องถิ่นกั้นดาร	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	55

3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	57
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	57
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	57
	ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	57
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	60
	การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล	60
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	62
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	64
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	64
	การวิเคราะห์ข้อมูล	64
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	140
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	140
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	140
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	140
	การวิเคราะห์ข้อมูล	141
	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	145
	อภิปรายผล	146
	ข้อเสนอแนะ	158
	ข้อเสนอแนะทั่วไป	158
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป	170

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	172
ภาคผนวก	177
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	178
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	179
ประวัติย่อผู้วิจัย	193

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในงานบริหาร ทั่วไปของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน	71
2	ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในการ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน	73
3	ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในการการเงิน และพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน	75
4	ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในงานวิชาการ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ...	77
5	ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในการบริหาร งานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน	80
6	ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหาร วิชาการของโรงเรียน	81
7	ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหาร งานกิจการนักเรียนของโรงเรียน	84
8	ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหาร งานบุคลากรของโรงเรียน	86
9	ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหาร งานธุรการการเงินและพัสดุของโรงเรียน	88
10	ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหาร งานอาคารสถานที่ของโรงเรียน	90

11	ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหาร ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและโครงการพิเศษของ โรงเรียน	92
12	ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหาร งานของโรงเรียน	94
13	ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของโรงเรียน	95
14	ระดับความต้องการ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้บริหาร โรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนางานบริหารทั่วไป	97
15	ระดับความต้องการ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้บริหาร โรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนางานการเจ้าหน้าที่	99
16	ระดับความต้องการ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้บริหาร โรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนางานการเงินและพัสดุ	101
17	ระดับความต้องการ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้บริหาร โรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนางานวิชาการ	103
18	ระดับความต้องการ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้บริหาร โรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนาการบริหารงานของโรงเรียนและสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด	105
19	ระดับความต้องการ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้บริหาร โรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนาในด้านอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษา	106
20	เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหาร งานด้านงานบริหารทั่วไปของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่ เกี่ยวข้องกับโรงเรียน	108

21	เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานด้านการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวกับโรงเรียน	110
22	เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานด้านการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวกับโรงเรียน	112
23	เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานด้านงานวิชาการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวกับโรงเรียน	114
24	เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวกับโรงเรียน	116
25	เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน	117
26	เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน	119
27	เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานบุคลากรของโรงเรียน	121
28	เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานธุรการการเงินและพัสดุของโรงเรียน	122
29	เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่ของโรงเรียน	123
30	เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและโครงการพิเศษของโรงเรียน	125

31	เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหาร งานของโรงเรียน	126
32	เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในการบริหารงานของโรงเรียน	127
33	เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนางานบริหาร ทั่วไปของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน	130
34	เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนางานการ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน	132
35	เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนางานการเงิน และพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน	134
36	เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนางานวิชาการ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ...	135
37	เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนาการบริหารงาน ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ...	137
38	เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนาในด้านอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษา	138

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

- 1 แผนภูมิแสดงการบริหารการประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ 24
- 2 แผนภูมิแสดงบทบาทอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ของ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 25
- 3 แผนภูมิแสดงโครงสร้างการแบ่งงานของสำนักงานการศึกษา
จังหวัด 27
- 4 แผนภูมิแสดงบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการการศึกษาจังหวัด 35

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถภาพ
ขั้นพื้นฐานของมนุษย์ โดยรัฐถือเป็นหน้าที่อันสำคัญสูงสุดที่จะจัดการศึกษาระดับพื้นฐานนี้ให้แก่
ประชาชนอย่างครบถ้วนทุกคน ทุกกลุ่ม นับตั้งแต่คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้โอนการจัดการศึกษา
ระดับประถมศึกษาอันเป็นการศึกษาภาคบังคับมาขึ้นอยู่กับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
ศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อปีพุทธศักราช 2523 โดยทางรัฐบาลได้วาง
เป้าหมายไว้ 3 ประการคือ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2523
: บทนำ)

1. เพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาให้สูงขึ้นทัดเทียมกัน
2. เพื่อให้ครู อาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับระดับประถมศึกษา มีขวัญ
กำลังใจ สิทธิ และโอกาสก้าวหน้าทัดเทียมและเสมอภาคกับครู อาจารย์ และบุคลากรใน
สังกัดอื่น ในกระทรวงศึกษาธิการ
3. เพื่อให้การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ได้ประสานสอดคล้องกับการศึกษา
ระดับอื่น

จากความเป็นจริง ช่วงระยะเวลาเกือบทศวรรษที่ผ่านมา นับตั้งแต่มีการกำหนด
เป้าหมายนี้ไว้ การจัดการประถมศึกษายังคงมีความแตกต่างกันอย่างกว้างขวาง ทั้งใน
ด้านคุณภาพ ปริมาณ การบริหาร และสนับสนุน การจัดการประถมศึกษาในจังหวัดที่มี
ความเจริญแล้ว กับการจัดการประถมศึกษาในเขตจังหวัดชนบทยากจน การจัดการ
ประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็ก และการจัดการศึกษาในจังหวัด

ที่อยู่ชายแดนห่างไกลกับจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางเศรษฐกิจ ยังคงมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด

จากการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่า การจัดการประถมศึกษาในปัจจุบันมีปัญหาต่าง ๆ ที่พอจะสรุปได้ดังนี้คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2533 : 1 - 13)

1. เด็กวัยก่อนประถมศึกษาในพื้นที่ชนบทยังขาดความเสมอภาคในโอกาสเข้ารับบริการเตรียมความพร้อม
2. ผู้ปกครองเด็กมีความต้องการที่จะส่งบุตรหลานเข้าเรียนในระดับก่อนประถมศึกษาเพิ่มขึ้น
3. ความพร้อมและประสิทธิภาพในการจัดชั้นเด็กเล็กและชั้นอนุบาลในโรงเรียนเขตเมืองกับชนบท ยังมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก
4. เด็กที่มีอายุถึงเกณฑ์ภาคบังคับร้อยละ 2.5 ยังไม่ได้เข้าเรียน
5. นักเรียนระดับประถมศึกษาออกกลางคันร้อยละ 1.02 ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้
6. การเคลื่อนย้ายของประชากรมีแนวโน้มสูงขึ้นและมีลักษณะพลวัตร (Dynamic) จะทำให้เด็กย้ายติดตามผู้ปกครองอันจะเกิดปัญหาในการเข้าเรียน การออกกลางคัน
7. ค่าครองชีพมีแนวโน้มจะสูงขึ้น จะทำให้เด็กวัยเรียนที่มีผู้ปกครองฐานะยากจนขาดเรียนเพื่อหารายได้ ซึ่งจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำหรือตกซ้ำชั้น
8. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์และกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ยังต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด
9. อัตราการซ้ำชั้นยังสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนด
10. ความก้าวหน้าทางวิทยาการ การสื่อสาร นวัตกรรมและเทคโนโลยี จะมีบทบาทต่อการจัดการศึกษามากขึ้น จึงจำเป็นต้องพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและยกระดับคุณภาพนักเรียนให้ทันต่อความก้าวหน้า

11. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบเศรษฐกิจไปสู่สังคมอุตสาหกรรม จะมีผลทำให้เกิดปัญหาสำคัญ เช่น ความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

12. สภาพสังคมไทยกำลังเจริญเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในทุก ๆ ด้าน จึงจำเป็นต้องส่งเสริมเด็กที่มีความเป็นเลิศให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ขณะเดียวกันเด็กที่มีความบกพร่องก็ควรได้รับการพัฒนาให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้

13. ประสิทธิภาพการบริหารและการสนับสนุนของหน่วยงานในสังกัด ส่วนหนึ่งยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ โดยเฉพาะประสิทธิภาพการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศ การประชาสัมพันธ์ และการนิเทศติดตามผล

14. บุคลากรส่วนหนึ่งยังขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน บุคลากรที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลกันดารยังมีปัญหาด้านสวัสดิการและความปลอดภัย

โดยที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นองค์กรหนึ่งในการบริหารการประถมศึกษาระดับจังหวัดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 มีภาระหน้าที่และรับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวแตกต่างจากจังหวัดอื่นหลายประการ เช่น อยู่ห่างไกลการคมนาคม สภาพพื้นที่ที่มีความทุรกันดาร มีชนบทธรรมเนียมนิยมประเพณีที่ได้รับอิทธิพลจากไทยใหญ่และพม่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นคนพื้นเมืองไทยใหญ่และชาวไทยภูเขา ซึ่งมีฐานะยากจน และยังไม่ได้รับการศึกษาอยู่เป็นอันมาก (คณะกรรมการพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน. 2528 : ก - ข) มีพื้นที่ทั้งหมด 13,232 ตารางกิโลเมตร และร้อยละ 90.5 เป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อน และเป็นป่าทึบ (สถาบันวิจัยสังคม. 2525 : 14 - 16) ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขาเผ่ากระเหรี่ยง ลัวะ มูเซอ ลีซอ มั่ว และจีนฮ่อ ซึ่งมีชนบทธรรมนิยม วัฒนธรรม และความเชื่อแตกต่างกัน (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน. 2531 : 17)

ในปัจจุบันสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในสังกัด จำนวน 307 โรง ในจำนวนนี้เป็นชาวเขาถึง 206 โรง มีโรงเรียนครู

คนเดียว จำนวน 43 โรง เป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีนักเรียน 60 คนลงมา จำนวน 198 โรง ซึ่งตั้งกระจายอยู่ตามป่าเขาอันเป็นท้องที่กันดาร การคมนาคมไม่สะดวก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนปัญหาด้านการบริหารและการสนับสนุน เป็นอย่างยิ่ง (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน. 2529 : 3)

ถึงแม้ว่ารัฐบาลและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จะได้กำหนดนโยบายและเป้าหมายในการเร่งรัดคุณภาพไว้อย่างชัดเจนแล้วก็ตาม การพัฒนาคุณภาพยังไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกด้านยังไม่เป็นที่น่าพอใจ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2531 : 8 - 11) โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ยิ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของทั่วประเทศอีกมาก (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2533 : 65 - 69)

ปัญหาที่เห็นได้ชัดคือ การขาดบุคลากรที่เสียสละอย่างแท้จริง ซึ่งจะเห็นได้จากการที่มีตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนว่างตั้งแต่ปี 2529 จนถึงปัจจุบัน ยังไม่สามารถหาครุสมัครสอบคัดเลือกเข้าดำรงตำแหน่งได้ จึงทำให้มีผู้บริหารโรงเรียนว่างอยู่ถึง 50 โรงเรียน อีกกรณีหนึ่งได้แก่ความกันดารห่างไกล การไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา จากการได้ไปเยี่ยมชมพบว่า ปัญหาแต่ละแห่งแต่ละอำเภอไม่ค่อยจะเหมือนกัน มีความแปลกแยกแตกต่างกันอยู่บ้าง โอกาสที่ผู้บริหารจะเข้าไปสัมผัสรับทราบปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาของโรงเรียนและครูยังทำได้น้อยมาก เนื่องจากการคมนาคมไม่สะดวก การเดินทางไปเยี่ยมโรงเรียนต่าง ๆ ต้องใช้ความพยายามและความเสียสละมาก จึงมีโรงเรียนในหลายอำเภอที่ขาดการดูแลเอาใจใส่เพื่อช่วยเหลือในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเท่าที่จะทำได้ การดำเนินงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ก็เช่นเดียวกัน ยังคงใช้รูปแบบและระเบียบบริหารเช่นเดียวกับจังหวัดอื่น ๆ ทำให้มีปัญหาในแง่การปฏิบัติอยู่บ้าง เช่น การที่ผู้บริหารเดินทางไปมาประชุมประจำเดือนทุกเดือน ซึ่งต้องใช้เวลาเดินทางค่อนข้างมาก บางแห่งเป็นเวลาถึง 3 วัน ต้องใช้เงินและแรงงานและยังมีความเสี่ยงต่าง ๆ อีกมาก

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในระดับจังหวัดของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน จึงมีความคิดว่าจะศึกษาเชิงสำรวจปัญหาอย่างละเอียด ทั้งปัญหาอันเกิดจากการบริหารของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ปัญหาในการบริหารโรงเรียนและความต้องการความช่วยเหลือต่าง ๆ ที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องการ พร้อมทั้งรวบรวมแนวคิดในการพัฒนาจากผู้บริหาร เพื่อนำมาวิเคราะห์และจัดทำโครงการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดขึ้น เพื่อให้การจัดการศึกษาแก่เยาวชนเหล่านี้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์มากขึ้น การพัฒนาการศึกษาของจังหวัดแม่ฮ่องสอน จะไม่เพียงแต่จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กเท่านั้น แต่ยังจะส่งผลต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศไทย และยังเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนที่เสียสละอีกด้วย

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษารวบรวมและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาของการจัดการประถมศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอนตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาการจัดการประถมศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการวิจัยนี้จะ เป็นประโยชน์ต่อสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในการใช้เป็นข้อมูลวิเคราะห์ปัญหา เพื่อกำหนดแนวทางในการวางแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัด และยังเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาปลีกย่อยต่าง ๆ ได้ตรงประเด็น สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนมากขึ้น เป็นการช่วยสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานของผู้บริหารโรงเรียนอีกด้วย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

1.1 ในการวิจัยครั้งนี้ การศึกษาปัญหาการจัดการประถมศึกษา นั้น จะครอบคลุมปัญหาการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา 3 ด้าน คือ

1.1.1 ปัญหาการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานการเจ้าหน้าที่ การบริหารงานการเงินและพัสดุ และการบริหารงานวิชาการ (หน่วยศึกษานิเทศก์)

1.1.2 ปัญหาการบริหารงานโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานธุรการการเงินและพัสดุ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และงานโครงการอื่น ๆ

1.1.3 ปัญหาอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษา เป็นต้นว่า สภาพเศรษฐกิจสังคมและชุมชน การคมนาคม การดำรงชีพในท้องถิ่นก้นดาร์ ทศนคติหรือความศรัทธา ต่อดตนเองของชุมชน สุขภาพอนามัย และอื่น ๆ

1.2 ความต้องการพัฒนาการจัดการประถมศึกษา จะครอบคลุมความต้องการให้พัฒนาการจัดการศึกษาและข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนา 2 ด้านคือ

1.2.1 การบริหารของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานการเจ้าหน้าที่ การบริหารงานการเงินและพัสดุ และการบริหารงานวิชาการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา

1.2.2 ด้านอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมและชุมชน การคมนาคม การดำรงชีพในท้องถิ่นก้นดาร์ ทศนคติหรือความศรัทธาต่อดตนเองของชุมชน และสุขภาพอนามัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 307 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งดำรงตำแหน่งติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี
นับถึงปีการศึกษา 2533 จำนวน 210 คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

3.1 ปัญหาการจัดการประถมศึกษาของจังหวัดแม่ฮ่องสอนในด้านการบริหาร
งานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ปัญหาการบริหารโรงเรียน และปัญหาอื่น ๆ ซึ่ง
เกี่ยวข้องกับการศึกษา

3.2 ความต้องการให้พัฒนาการจัดการประถมศึกษาของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
ในด้านการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และความต้องการด้านอื่น ๆ
ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษา

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัญหาการจัดการประถมศึกษา หมายถึง ข้อขัดข้องหรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
กับระบบการบริหารการศึกษาของจังหวัด ซึ่งทำให้การจัดการศึกษาในระดับโรงเรียน
ไม่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ปัญหาการจัดการประถมศึกษาจะจำแนกออกเป็นปัญหาใหญ่ ๆ
ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา 3 ด้านคือ

1.1 นโยบายการบริหารของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ซึ่งได้แก่

1.1.1 นโยบายการบริหารงานทั่วไป ซึ่งหมายถึงอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการจัดสำนักงาน งานสารบรรณ งานเกี่ยวกับระเบียบและกฎหมาย งานประชาสัมพันธ์ งานขนานพาหนะ งานปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ประถมศึกษา พ.ศ. 2523 งานติดต่อประสานงานและงานธุรการอื่น

1.1.2 นโยบายการบริหารงานการเจ้าหน้าที่ หมายถึงอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการวางแผนบุคลากร การสรรหาบุคลากร การพัฒนาบุคคล การดำเนินการเกี่ยวกับวินัย การรักษาวินัยและการพิจารณาโทษทางวินัย และงานทะเบียนประวัติ

1.1.3 นโยบายการบริหารงานการเงินและพัสดุ ซึ่งหมายถึง อุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงิน งานบัญชีและงานการพัสดุและก่อสร้าง

1.1.4 นโยบายการบริหารงานวิชาการ ซึ่งหมายถึงอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา การเรียนการสอน การส่งเสริมคุณลักษณะนักเรียน การนิเทศและการตรวจเยี่ยม การสนับสนุนทางวิชาการ งานข้อมูลทางการศึกษา การจัดทำแผนงานงบประมาณและขอตั้งงบประมาณ และงานศูนย์วิชาการ

1.2 นโยบายการบริหารโรงเรียน หมายถึงอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการบริหารกิจการภายในโรงเรียน ซึ่งได้แก่

1.2.1 นโยบายการบริหารงานวิชาการ หมายถึงอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย เป้าหมายและการวางแผนของโรงเรียน การนิเทศภายใน การพัฒนาการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล ตลอดจนการใช้ทรัพยากรของชุมชนเพื่อการเรียนการสอน

1.2.2 นโยบายการบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึงอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการสำมะโนนักเรียน การบริการสุขภาพ การจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณลักษณะนักเรียน และการบริการนักเรียนที่ขาดแคลน

1.2.3 ปัญหาการบริหารงานบุคคล หมายถึงอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร การสนับสนุนความร่วมมือในการบริหาร การจัดสวัสดิการและ สงเคราะห์ ตลอดจนการบำรุงขวัญและกำลังใจ

1.2.4 ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่ หมายถึงอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการวางแผนด้านอาคารสถานที่ การปรับปรุงห้องเรียนและสภาพแวดล้อมใน โรงเรียน ตลอดจนการบำรุงรักษาและซ่อมแซม

1.2.5 ปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงิน หมายถึงอุปสรรค ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อและจัดจ้าง การจัดทำบัญชีและพัสดุ ตลอดจนงานระเบียบ และงานสารบรรณ

1.2.6 ปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง อุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการแต่งตั้งกรรมการศึกษา การประชาสัมพันธ์ การเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน สมาคมมูลนิธิและชมรมศิษย์เก่า

1.2.7 ปัญหาการบริหารงานโครงการพิเศษ หมายถึงอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามโครงการพิเศษ นอกเหนือจากงานในภาระกิจทั้ง 6 ด้านที่ กล่าวมาแล้ว

1.3 ปัญหาอื่น ๆ หมายถึงข้อขัดข้องหรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอันมีผลกระทบ ต่อระบบการบริหารการประถมศึกษาจังหวัด เช่น สภาพเศรษฐกิจ สังคมและชุมชน การคมนาคม การดำรงชีพในท้องถิ่นก้นดาร์ ทศนคติ หรือศรัทธาต่อตนเองของชุมชน และสุขภาพอนามัย

2. การพัฒนาการจัดการประถมศึกษา หมายถึงการปรับปรุงการจัดการที่เกี่ยวข้อง กับการแก้ปัญหาและการแสวงหาแนวทางใหม่ มาใช้เพื่อให้การจัดการศึกษามีกระบวนการที่มี ประสิทธิภาพและผลผลิตที่ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม ในการวิจัยนี้ การพัฒนาการจัดการศึกษาจะขึ้นอยู่กับ ผลการศึกษาวิจัยความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาทั้งในสภาพที่เกี่ยวกับการบริหาร ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด การบริหารโรงเรียนและด้านอื่น ๆ

3. โครงการพัฒนาการจัดการประถมศึกษา หมายถึง โครงการที่จังหวัดน่าจะดำเนินการพัฒนา โครงการนี้จัดทำขึ้นอย่างย่อโดยอาศัยข้อมูลจากการวิจัยปัญหาและความต้องการการจัดการประถมศึกษาผนวกกับหลักการและทฤษฎีที่สำคัญ โดยเฉพาะในส่วนที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อให้เป็นแนวทางในการดำเนินการให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการพัฒนาการจัดการประถมศึกษาในโครงการนี้จะประกอบด้วยสาระของผลการวิจัย สภาพปัจจุบัน ความจำเป็นต้องพัฒนา วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการพัฒนาแนวทางในการดำเนินการ ฯลฯ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. สัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีทัศนคติต่อปัญหาการบริหารงานของสำนักงานการศึกษาจังหวัด สำหรับการปฏิบัติ 3 ระดับ แตกต่างกัน
2. สัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีทัศนคติต่อปัญหาการบริหารงานโรงเรียนสำหรับการปฏิบัติ 3 ระดับ แตกต่างกัน
3. สัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีทัศนคติต่อปัญหาอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษา สำหรับการปฏิบัติ 3 ระดับ แตกต่างกัน
4. สัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีทัศนคติต่อความต้องการให้พัฒนาการบริหารของสำนักงานการศึกษาจังหวัด สำหรับการปฏิบัติ 3 ระดับ แตกต่างกัน
5. สัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีทัศนคติต่อความต้องการให้พัฒนาด้านอื่น ๆ สำหรับการปฏิบัติ 3 ระดับ แตกต่างกัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาการประถมศึกษาของจังหวัดแม่ฮ่องสอนครั้งนี้ จะเกี่ยวข้องกับการศึกษาปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน การบริหารงานของโรงเรียน และปัญหาด้านอื่น ๆ ดังนั้นเพื่อให้การศึกษาค้นคว้าและวิจัยในเรื่องนี้มีข้อมูลพื้นฐานและหลักวิชาเพื่อสนับสนุน การวิจัยและอภิปรายผล ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ตาม ลำดับดังต่อไปนี้

1. การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา

1.1 ความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา

1.2 พัฒนาการของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา

1.3 การบริหารการประถมศึกษาในปัจจุบัน

1.4 ปัญหาการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา

1.5 การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษา

จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2. การพัฒนาการศึกษา

3. การพัฒนาการศึกษาในท้องถิ่นดอย

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา

1. ความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา

การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาของไทยเรานั้น มีมาแต่สมัยโบราณ นับตั้งแต่กรุงสุโขทัยเป็นราชธานีจนถึงปัจจุบัน ราษฎรไทยทุกคนต่างก็ให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการดำรงชีวิต ต่างก็พยายามชวนขวายที่จะหาความรู้และเล่าเรียนการศึกษานี้บนพื้นฐานหรือการศึกษาเบื้องต้นทั้งจากวัดในสมัยโบราณและโรงเรียนประถมศึกษาที่รัฐจัดให้ในปัจจุบัน

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 คณะราษฎรได้ประกาศหลักหกประการที่จะบริหารบ้านเมืองต่อไป โดยคำหนึ่งว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยจะดำเนินต่อไปอย่างราบรื่นได้นั้น ต้องอาศัยการศึกษาเป็นหลัก ข้อความที่เกี่ยวกับการศึกษาในหลักหกประการจึงกล่าวว่า "...คณะราษฎรจะให้การศึกษาแก่ราษฎรอย่างเต็มที่..." นับจนถึงปัจจุบันนี้ ประเทศไทยได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญถึง 13 ฉบับแล้ว โดยในด้านการศึกษาของประชาชนนั้น รัฐธรรมนูญได้กำหนดแนวนโยบายแห่งรัฐ โดยถือหลักสำคัญ 6 ประการของคณะราษฎร หลักการที่สำคัญของแนวนโยบายแห่งรัฐด้านการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญคือ รัฐจะต้องส่งเสริมและบำรุงการศึกษา อบรม โดยรัฐได้ส่งมอบอำนาจบางประการไว้เพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 ได้กำหนดแนวนโยบายแห่งรัฐในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษาไว้ในหมวด 5 มาตรา 60 - 61 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2524 : 27 - 29) ดังนี้

มาตรา 60 รัฐพึงส่งเสริมและบำรุงการศึกษาอบรมและการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการของประเทศ

การจัดระบบการศึกษาอบรมเป็นหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะสถานศึกษาทั้งปวงย่อมอยู่ในการควบคุมดูแลของรัฐ

รัฐพึงช่วยเหลือผู้ยากไร้ให้ได้รับทุนและปัจจัยต่าง ๆ ในการศึกษาอบรมและ
การฝึกอาชีพ

การศึกษาอบรมภาคบังคับในสถานศึกษาของรัฐ จะต้องจัดให้โดยไม่เก็บค่า
เล่าเรียน

การศึกษาอบรมขั้นอุดมศึกษา รัฐพึงจัดให้สถานศึกษาดำเนินกิจการของตนเองได้
โดยอิสระภายในขอบเขตที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 61 รัฐพึงสนับสนุนการวิจัยในศิลปะและวิทยาการต่าง ๆ และพึง
ส่งเสริมการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการพัฒนาประเทศ

จากแนวนโยบายแห่งรัฐที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ เราจะเห็นได้ว่ารัฐได้ให้ความสำคัญ
ของการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ถึงกับให้ประชาชนทุกคนต้องเข้าเรียน
ในระดับประถมศึกษา และรัฐจัดให้เปล่าโดยไม่เก็บค่าเล่าเรียนแต่อย่างใด นายเกษม
ศิริสัมพันธ์ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (2525 : 1 - 2) ได้กล่าวไว้
เมื่อครั้งบรรยายเรื่อง นโยบายและแนวทางในการจัดการประถมศึกษา ณ โรงแรม
เทพนคร จังหวัดพิษณุโลก ว่า

"...เมื่อการประถมศึกษาเป็นการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งประชาชนทุกคนจะต้อง
ผ่านการศึกษาระดับนี้ และเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะพึงจัดการศึกษาระดับนี้ให้เสมอหน้าทั่วกัน
แล้ว เราก็จะเห็นว่าการศึกษาในระดับประถมศึกษานั้น เป็นการศึกษาในระดับเดียวใน
ระบบการศึกษาทั้งหมดที่จะเข้าถึงประชาชน การศึกษาระดับอื่นไม่ว่าจะเป็นมัธยมศึกษา
อาชีวศึกษาหรืออุดมศึกษานั้น เป็นสิ่งที่ประชาชนบางกลุ่มจะมีโอกาสได้รับเท่านั้น เพราะ
ฉะนั้นการประถมศึกษาจึงเป็นโอกาสเดียวที่รัฐจะใช้ระบบการศึกษาให้เข้าถึงเยาวชน
ของชาติ ดังนั้นเยาวชนที่จะเป็นอนาคตของประเทศ จะเป็นคนที่มีคุณภาพได้เพียงใดนั้น
โอกาสที่รัฐจะทำได้มีเพียงโอกาสเดียว คือ ในระดับประถมศึกษาเท่านั้น เพราะประชากร
ส่วนใหญ่ต้องผ่านประถมศึกษา เมื่อรัฐต้องการให้คนมีคุณภาพเช่นไร ก็ทำได้ในระดับ
ประถมศึกษานี้เอง ความจริงที่เราต้องยอมรับก็คือ คนส่วนใหญ่ที่จบชั้นประถมศึกษาแล้วนั้น

ไม่มีโอกาสได้เรียนคือ ต้องออกไปประกอบอาชีพ โอกาสที่เขาเหล่านั้นได้สัมผัสกับการศึกษา ก็คือ การประถมศึกษา เพราะฉะนั้นการประถมศึกษาจึงเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของประชากร..."

2. การพัฒนาการของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา

การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือการจัดการศึกษาระดับพื้นฐานให้แก่เด็กในวัยเรียนของไทยตามหลักฐานที่ปรากฏทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีนั้น เริ่มมีมาตั้งแต่สมัยน่านเจ้า (วรวิทย์ วคินสรการ. 2516 : 35) แต่การจัดการประถมศึกษาในสมัยน่านเจ้านั้น ไม่มีรายละเอียดปรากฏชัดเจนว่ามีการจัดการศึกษาอย่างไร เริ่มมีรายละเอียดตั้งแต่สมัยลพนาถไทยเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

การจัดการศึกษาในสมัยลพนาถไทยนั้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 1) วัดเป็นผู้จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ส่วนการศึกษาวิชาอื่นนั้น จะสืบทอดกันทางเครือญาติ ต่อมาในสมัยกรุงสุโขทัย การจัดการศึกษาระดับพื้นฐานหรือการประถมศึกษาเป็นไปในลักษณะของความร่วมมือระหว่างรัฐกับวัด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2524 : 9) ส่วนสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี การศึกษาเบื้องต้นกลับเป็นหน้าที่ของวัดโดยตรงอีกครั้งหนึ่ง มีพระสงฆ์เป็นผู้สอน เน้นหนักการเรียนแบบไตรภาคคือ อ่าน เขียน และเลข และในสมัยกรุงธนบุรีบ้านเมืองอยู่ในภาวะสงคราม การฟื้นฟูทางด้านการศึกษาจึงมีอยู่น้อยมาก

การจัดการศึกษาเบื้องต้นในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ช่วงคือ สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น คือ ตั้งแต่รัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 4 มีการจัดการศึกษาที่ไม่เป็นระเบียบแบบแผนมากนัก ยังมีพระสงฆ์เป็นครูผู้สอน สถานที่เรียนคือวัด ส่วนสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนปลาย เริ่มตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาอย่างมีระเบียบแบบแผน มีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นรับผิดชอบในการจัดการศึกษาสำหรับประชาชน และกำหนดหลักสูตรไว้อย่างชัดเจน

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโรงเรียนหลวงสำหรับราษฎรขึ้นครั้งแรกที่วัดมเหยงคณ์ เมื่อปี พ.ศ. 2427 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2507 : 47) ซึ่งปีนี้เองอาจกล่าวได้ว่าเป็นจุดกำเนิดของการประถมศึกษาเพื่อปวงชนในประเทศไทย ต่อมาเมื่อมีโรงเรียนสำหรับราษฎรมากขึ้นจึงได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศจัดตั้งกรมศึกษาธิการขึ้น มีหน้าที่ดูแลจัดตั้งโรงเรียน ตรวจตรา วางระเบียบแบบแผนหลักสูตรและแบบเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2505 : 14) ซึ่งกรมศึกษาธิการนี้ ต่อมาเมื่อรวมกับกรมธรรมการในปี พ.ศ. 2432 จึงกลายเป็นกรมธรรมการ มีฐานะเป็นกระทรวง จนถึงปี พ.ศ. 2441 กระทรวงธรรมการทำหน้าที่จัดการศึกษาในเมืองหลวง และกระทรวงมหาดไทยทำหน้าที่จัดการศึกษาในหัวเมือง (พนุทพันธ์ สายเชื้อ. 2529 : 1)

จนกระทั่งในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้มีประกาศพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464 กำหนดให้เด็กไทยทุกคนที่มีอายุ 7 ปี บริบูรณ์ ต้องเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาที่รัฐจัดให้ โดยไม่เสียเงินค่าเล่าเรียน นับเป็นครั้งแรกของประเทศไทยที่มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของพลเมือง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2507 : 48) และหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยคณะราษฎร มีการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นในการจัดการศึกษา โดยเทศบาลรับผิดชอบการจัดการประถมศึกษาในเขตเทศบาล และในปี พ.ศ. 2509 ได้มีการโอนการบริหารงานด้านประถมศึกษาไปให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด กระทรวงมหาดไทยควบคุมดูแลการบริหารงานด้านธุรการ กระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่ประสานงานด้านวิชาการและเทศบาลยังคงจัดการศึกษาในเขตเทศบาลเช่นเดิม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2520 : 12 - 13) แต่การจัดการประถมศึกษาหรือจัดการศึกษาประชาบาล โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้ประสบกับปัญหาและอุปสรรคผลหลายอย่างคือ (คณะกรรมการพิจารณาปัญหาการศึกษาประชาบาล. 2523 : 8)

1. ปัญหาเอกภาพของการจัดการศึกษา
2. ปัญหาเรื่องขวัญและกำลังใจของครูประชาบาล

3. ปัญหาความไม่พร้อมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

4. ปัญหาคุณภาพของการศึกษา

และจากปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าว ในวันที่ 13 ตุลาคม 2523 คณะรัฐมนตรี จึงได้มีมติให้โอน การศึกษาประชาบาล ซึ่งจัดโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดมาให้กระทรวงศึกษาธิการ โดยมี สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับกรม รับผิดชอบอีกครั้งหนึ่ง โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2523 เป็นต้นมา และการเปลี่ยนแปลง ครั้งนี้ รัฐบาลได้วางเป้าหมายไว้ 3 ประการคือ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2523 : บทนำ)

1. เพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาให้สูงขึ้นทัดเทียมกัน

2. เพื่อให้ครู อาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา มีขวัญ กำลังใจ สิทธิ และโอกาสก้าวหน้าทัดเทียมและเสมอภาคกับครู อาจารย์และบุคลากรในสังกัดอื่นในกระทรวงศึกษาธิการ

3. เพื่อให้การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ได้ประสานสอดคล้องกับการศึกษาระดับอื่น

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 เป็นต้นมาถึงปัจจุบันนี้ การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ของประเทศ จึงอยู่ในความควบคุมดูแลและบริหารงานโดย สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลัก และในส่วนภูมิภาคนั้น จะมีสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและอำเภอหรือกิ่งอำเภอ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลการจัดการประถมศึกษาให้แก่ประชาชนในเขตจังหวัด อำเภอ หรือกิ่งอำเภอนั้น ๆ

3. การบริหารการประถมศึกษาในปัจจุบัน

การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในปัจจุบันนี้ เป็นผลสืบเนื่องมาจากมติของ คณะรัฐมนตรีที่ให้โอนอำนาจการบริหารการประถมศึกษาจากกระทรวงมหาดไทยมาอยู่

กระทรวงศึกษาธิการ ตามพระราชบัญญัติโอนกิจการบริหารโรงเรียนประชาบาลของ
องค์การบริหารส่วนจังหวัด และโรงเรียนประถมศึกษาของกรมสามัญศึกษา กระทรวง
ศึกษาธิการ ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวง
ศึกษาธิการ พ.ศ. 2523 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2523

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานระดับกรมใน
กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ
ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2523 (สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2525 : 1 - 2) และในคราวเดียวกันนี้ คณะ
รัฐมนตรียังได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติที่สำคัญ ๆ อีกหลายฉบับในคราวเดียวกันคือ
พระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 พระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการครู พ.ศ. 2523 และพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523

จากพระราชบัญญัติต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น โดยเฉพาะพระราชบัญญัติ
คณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 จึงทำให้การจัดการศึกษาในระดับประถม
ศึกษาของไทย มีการจัดการและดำเนินงานในรูปแบบของคณะกรรมการ โดยอาศัย
พระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 ซึ่งกำหนดให้มีคณะกรรมการ
และสำนักงานในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับชาติลงมาจนถึงระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นระดับ
ปฏิบัติโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2526 : 88 - 97)
ดังนี้

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้
กำหนดให้มีคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อันประกอบไปด้วยรัฐมนตรีหรือ
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงสาธารณสุข อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมการฝึกหัดครู อธิบดีกรมวิชาการ อธิบดีกรมสามัญศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เลขาธิการ ก.ค. ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณหรือผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนหกคน ข้าราชการครูผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครู จำนวนสิบสองคน เป็นกรรมการ และเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ รวมคณะกรรมการทั้งสิ้นจำนวน 31 คน และมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติคือ

1. กำหนดนโยบายการประถมศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ
2. กำหนดแผนพัฒนาการประถมศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
3. พิจารณางบประมาณและจัดสรรเงินงบประมาณและเงินอื่นที่นำมาใช้เพื่อการจัดการประถมศึกษา
4. กำหนดมาตรฐานด้านวิชาการ อาคารสถานที่ และค่าใช้จ่ายของโรงเรียน
5. เสนอแต่งตั้ง เลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติต่อรัฐมนตรี และให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
6. แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการในคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด และคณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
7. พิจารณายับยั้งและสั่งแก้ไขการกระทำของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด และคณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามมาตรา 17(3) หรือ (4)
8. ให้ความเห็นแก่รัฐมนตรีในการออกระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
9. ให้คำปรึกษาแก่รัฐมนตรีเกี่ยวกับการประถมศึกษา

10. ออกระเบียบและปฏิบัติการอื่น ตามที่กฎหมายกำหนด

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้นี้ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
อาจมอบให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นผู้ปฏิบัติหรือเตรียม
ข้อเสนอให้คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติพิจารณาดำเนินการต่อไปได้

ในพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 ยังได้กำหนดให้
มีเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ทำหน้าที่บังคับบัญชา ควบคุมและดูแล
โดยทั่วไป ซึ่งราชการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และขณะ
เดียวกันสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีหน้าที่ที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย
คือ

1. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 2. ปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมอบหมาย
 3. จัดทำนโยบายการประถมศึกษา และแผนพัฒนาการประถมศึกษาเสนอต่อ
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 4. จัดทำงบประมาณและจัดสรรเงินงบประมาณและเงินอื่นที่นำมาใช้เพื่อการ
จัดการประถมศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 5. จัดทำมาตรฐานด้านวิชาการ อาคารสถานที่ และค่าใช้จ่ายของโรงเรียน
เสนอต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 6. เสนอแต่งตั้งผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และผู้อำนวยการการ
ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 7. ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา และรายงานให้คณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติทราบ
 8. รวบรวมข้อมูล วิจัย และส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับการประถมศึกษา
 9. ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด
- จะเห็นว่า คณะกรรมการชุดนี้เป็นคณะกรรมการระดับชาติ นอกจากนั้นยังมีคณะ
กรรมการและหน่วยงานระดับรองลงมาอีกซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด

มาตราที่ 16 ของพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 ได้บัญญัติไว้ว่า ให้มีคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดทุกจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายเป็น ประธานกรรมการ ศึกษาธิการจังหวัด นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด ข้าราชการครูสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครู จำนวน 6 คน ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติแต่งตั้งจำนวนสองคน ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเลือกจากประชาชนในจังหวัด จำนวน 3 คน เป็นกรรมการ และผู้อำนวยการการ ประถมศึกษาจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ

อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดมีภายในเขตจังหวัด ดังต่อไปนี้

1. พิจารณากำหนดนโยบายการดำเนินงานและแผนพัฒนาการประถมศึกษาของ จังหวัดให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ เพื่อ เสนอต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. พิจารณาให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งและการจัดสรรงบประมาณ เพื่อการ ประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
3. พิจารณาให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งบริหารรวมปรับปรุงและเลิกล้ม โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
4. พิจารณาให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งหัวหน้าการศึกษาอำเภอ หัวหน้าการศึกษาศึกษากิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่และครูใหญ่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
5. พิจารณาให้ความเห็นชอบในการพิจารณาความดีความชอบประจำปีของ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

6. ออกระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ โดยไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

7. ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด และตามที่คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมอบหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ทั้ง 7 ข้อนี้ คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดอาจมอบให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติหรือเตรียมข้อเสนอให้คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดพิจารณาดำเนินการต่อไปก็ได้

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เป็นหน่วยงานบริหารสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ภายในเขตจังหวัดของตนดังนี้

1. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด
2. ปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดมอบหมาย
3. จัดทำนโยบายการดำเนินงานและแผนพัฒนาการประถมศึกษาในจังหวัด
เสนอต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด
4. จัดทำงบประมาณเพื่อการประถมศึกษาในจังหวัด
5. เสนอจัดตั้ง บริหาร รวมปรับปรุง และเลิกล้มโรงเรียนในสังกัด
6. เสนอแต่งตั้งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษากิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่และครูใหญ่โรงเรียนในสังกัด
7. ติดตาม ประเมินผล ควบคุมมาตรฐาน และส่งเสริมการเรียนการสอนในโรงเรียนในสังกัด และรายงานให้คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดทราบ
8. รวบรวมข้อมูล วิจัยและส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับการประถมศึกษาในจังหวัด

9. ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

ในราชการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนั้น มีผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด เป็นผู้บังคับบัญชาควบคุมและดูแลโดยทั่วไป รับผิดชอบในการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ

ในมาตรา 23 ของพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 นั้น กำหนดให้มีคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ มีนายอำเภอเป็นประธานกรรมการ ศึกษาธิการอำเภอ และข้าราชการครูผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครูของกลุ่มโรงเรียนภายในเขตอำเภอกลุ่มโรงเรียนละหนึ่งคน เป็นกรรมการ และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเป็นกรรมการและเลขานุการ

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอในเขตอำเภอของตนมีดังนี้

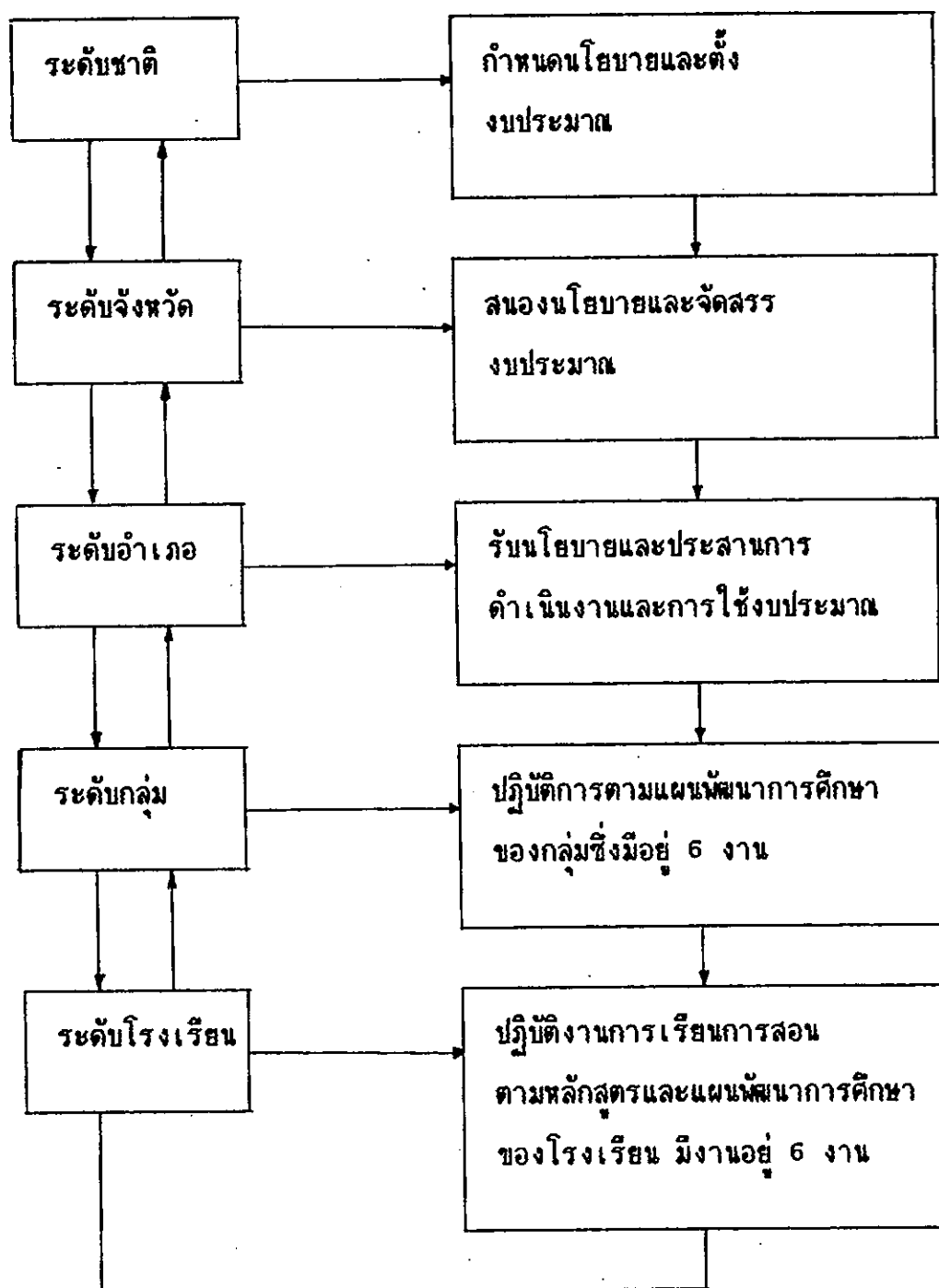
1. ประสานการดำเนินงานการประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
2. เสนอแนะการแต่งตั้งผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่และครูใหญ่โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด
3. เสนอความดีความชอบประจำปีของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ ต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด
4. ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด และตามที่คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดมอบหมาย

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เป็นหน่วยงานบริหารสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด โดยมีอำนาจและหน้าที่ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ จัดการการประถมศึกษาภายในเขตอำเภอและปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด และที่คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอมอบหมาย และให้มีหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเป็นผู้บังคับบัญชาควบคุมดูแลโดยทั่วไปในราชการของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด

ในท้องถิ่นที่เป็นกิ่งอำเภอก็ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกันกับอำเภอคือ มีสำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอ มีหัวหน้าการประถมศึกษากิ่งอำเภอและมีคณะกรรมการการประถมศึกษากิ่งอำเภอ ทำหน้าที่เช่นเดียวกับระดับอำเภอ ในระดับโรงเรียนนั้น ให้มีการรวมกลุ่ม

โรงเรียนเข้าด้วยกันในแต่ละอำเภอ โดยมีจำนวนโรงเรียนตามระเบียบที่คณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด รวมตัวกันเป็นกลุ่มโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อดำเนินการจัด
การประถมศึกษาตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ต่อไป

ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงรับผิดชอบในการจัด
การประถมศึกษาส่วนใหญ่ของประเทศ ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา
พ.ศ. 2523 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2523 ซึ่งลักษณะโครงสร้างของการบริหาร
การประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติปัจจุบันเป็นลักษณะ
พิเศษไม่เหมือนหน่วยราชการอื่น นั่นคือ "การจัดการบริหารการประถมศึกษาในรูปของ
คณะกรรมการ และจัดการบริหารการประถมศึกษาที่กระจายอำนาจความรับผิดชอบไปสู่
พื้นที่" กล่าวคือ การกระจายอำนาจนั้น นอกจากจะกระจายไปสู่จังหวัดแล้ว ยังกระจาย
ไปถึงอำเภอและโรงเรียนด้วย ซึ่งส่งเสริมให้มีการตัดสินใจในการบริหารงานโดยมี
หลักเกณฑ์มากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 44 -
45) ดังแผนภูมิการบริหาร ดังนี้

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแสดงบทบาท และอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่ได้แสดงไว้นี้ จะเห็นได้ว่าการประสานสัมพันธ์กันในทุก ๆ ด้าน แต่มีการเน้นหนักแตกต่างกันคือ

ระดับชาติ เน้นหนักในการกำหนดนโยบายและแผนงานการจัดสรรงบประมาณ การกำหนดมาตรฐานทางวิชาการ อาคารสถานที่ และค่าใช้จ่ายของโรงเรียน และการแต่งตั้งผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ระดับจังหวัด เน้นหนักในการบริหารงานการประถมศึกษาของจังหวัด เป็นระดับที่พิจารณาให้ความเห็นชอบและอนุมัติการดำเนินงานการประถมศึกษาของจังหวัด ทั้งในด้านนโยบาย แผนงาน งบประมาณ วิชาการ และบุคลากรภายในจังหวัด ยกเว้นการแต่งตั้งผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ระดับอำเภอ เน้นการประสานงาน การเสนอแนะ และการเสนอข้อมูลเบื้องต้นในด้านแผนงาน งบประมาณ วิชาการ และบุคลากรต่อระดับจังหวัด เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบและอนุมัติ

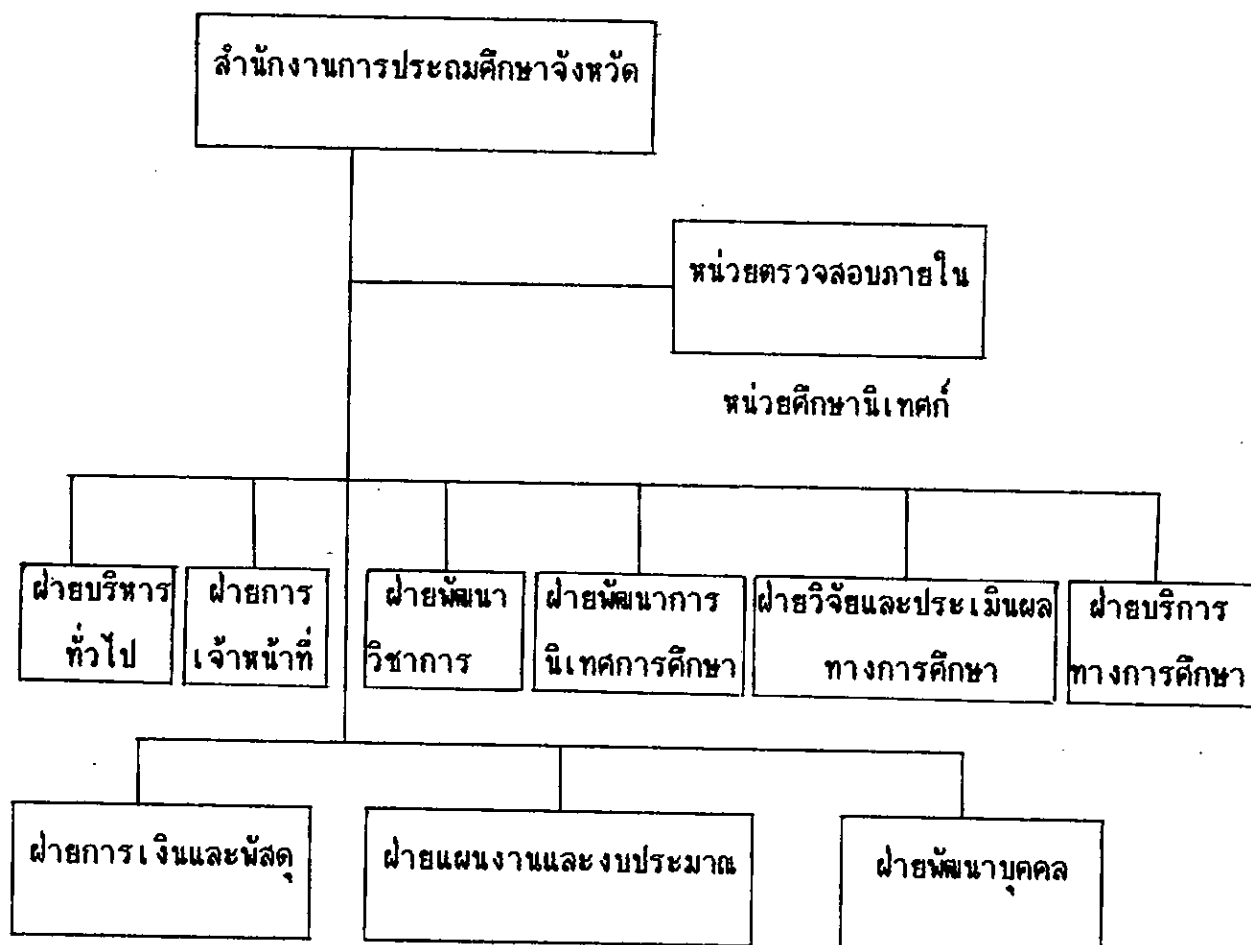
ระดับกลุ่ม เน้นการร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนภายในกลุ่มทั้งด้านกำลังงานและกำลังความคิด และเสนอต่อระดับอำเภอเกี่ยวกับแผนงาน งบประมาณ วิชาการ และบุคลากรเพื่ออำเภอจะใช้เป็นข้อมูลในการเสนอต่อระดับจังหวัดต่อไปอีก

ระดับโรงเรียน เน้นการจัดกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรและแผนการสอนต่าง ๆ และได้แบ่งงานของโรงเรียนออกเป็น 6 งาน คือ 1) งานวิชาการ 2) งานบุคลากร 3) งานกิจการนักเรียน 4) งานอาคารสถานที่ 5) งานธุรการและการเงิน และ 6) งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนั้น ได้จัดหน่วยงานต่าง ๆ ออกเป็น 5 ฝ่าย กับ 1 หน่วย คือ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2533 : 31)

1. ฝ่ายบริหารงานทั่วไป
2. ฝ่ายการเจ้าหน้าที่
3. ฝ่ายการเงินและพัสดุ
4. ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ
5. ฝ่ายพัฒนาบุคคล
6. หน่วยงานพิเศษ

ผังแผนภูมิ

ภาพประกอบ 3 แผนภูมิแสดงโครงสร้างการแบ่งงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

1. ฝ่ายบริหารงานทั่วไป มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1.1 งานธุรการ

1.1.1 ดำเนินการรับ-ส่ง ออกเลขหนังสือ จัดทำทะเบียน เก็บรักษา การพิมพ์ การทำลาขหนังสือราชการและเอกสารทุกประเภท การจัดทำคำสั่งและประกาศต่าง ๆ ร่างหนังสือโต้ตอบที่ไม่เข้าฝ่ายใด ความคุมการลงเวลามาปฏิบัติงานราชการของข้าราชการและลูกจ้าง การจัดเวรยามรักษาความปลอดภัย ดูแลอาคารสถานที่ จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ครุภัณฑ์ สาธารณูปโภค และการให้บริการเกี่ยวกับการพิมพ์ ไร่น้ำยาถ่ายเอกสาร ความคุมการใช้ยานพาหนะ

1.2 งานสวัสดิการและการประสานงาน

1.2.1 ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดประชุม และจัดทำรายงานการประชุมในการประชุมต่าง ๆ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด การจัดสวัสดิการให้แก่ข้าราชการและลูกจ้างใน สปจ. สปอ./ก. กลุ่มโรงเรียน โรงเรียน เช่น สวัสดิการเพื่อการออมทรัพย์ กู้ยืม สหกรณ์ร้านค้า สวัสดิการครูสภา สมาชิกฌาปนกิจสงเคราะห์ การประกันชีวิตข้าราชการและลูกจ้าง

1.2.2 ประสานงานโครงการพิเศษให้ความร่วมมือกับชุมชน หรือหน่วยงานอื่น การจัดกิจกรรมพิเศษ และปฏิบัติงานเกี่ยวกับหน้าที่ของ สปจ. ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา เช่น การเกณฑ์เด็กเข้าเรียน การยุบเลิกโรงเรียน การออกไปสุทธิที่เกิน 10 ปี รวมทั้งการพิจารณาขอเครื่องหมายตอบแทน ใบอนุโมทนาบัตร โล่ห์ ฯลฯ และการตอบขอคนผู้มิอุปการะ

1.2.3 ดำเนินการเลือกตั้งผู้แทนในองค์การคณะบุคคล ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษาและระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ระเบียบกลุ่มโรงเรียน ระเบียบครูสภาพิจารณาขอเครื่องหมายตอบแทน ใบอนุโมทนาบัตร โล่ห์ ฯลฯ และการตอบขอคนผู้มิอุปการะ

1.2.4 ดำเนินการเลือกตั้งผู้แทนในองค์การคณะบุคคล ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษาและระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ระเบียบกลุ่มโรงเรียน ระเบียบครูสภา

1.3 งานประชาสัมพันธ์

1.3.1 ดำเนินการเกี่ยวกับการรวบรวมติดตามข่าวสารและความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการศึกษาและการประถมศึกษาจากสื่อสารทุกชนิด เพื่อรายงานผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดรับทราบและพิจารณา ผลิตรายการวิทยุและโทรทัศน์ในโอกาสต่าง ๆ และจัดทำเอกสารข่าวเพื่อเผยแพร่กิจกรรมของ สปช., สปจ. ตลอดจนอำนวยความสะดวกให้กับผู้มาติดต่อ

2. ฝ่ายการเจ้าหน้าที่ มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

2.1 งานอัตรากำลัง

2.1.1 ดำเนินงานเกี่ยวกับการวางแผนอัตรากำลังข้าราชการและลูกจ้างประจำ การสำรวจและจัดทำสถิติข้อมูลอัตรากำลังข้าราชการและลูกจ้าง เพื่อจัดสรรและควบคุมการใช้ตำแหน่ง การขอกำหนดตำแหน่งเพิ่มเติม ขอปรับปรุง เปลี่ยนแปลงเงื่อนไขตำแหน่งเพื่อแต่งตั้ง หรือเลื่อนและแต่งตั้งข้าราชการ พิจารณาเรื่องการรับโอนหรือบรรจุกลับข้าราชการเข้ารับราชการในสังกัด

2.1.2 ดำเนินการจัดประชุม อ.ก.ค.จังหวัด และ กปจ. โดยจัดทำเอกสารการประชุมนำเสนอเรื่องและชี้แจงต่อที่ประชุม และจัดทำรายงานการประชุม

2.2 งานสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

2.2.1 ดำเนินการหรือร่วมกับหน่วยงานอื่น ในการสรรหาบุคคลเพื่อบรรจุเข้ารับราชการ หรือเพื่อแต่งตั้ง หรือเลื่อนและแต่งตั้งข้าราชการและลูกจ้างเข้าสู่ตำแหน่งต่าง ๆ โดยการสอบแข่งขัน สอบคัดเลือก และคัดเลือกตามหลักเกณฑ์และนโยบายของ สปช.

2.2.2 ดำเนินการบรรจุแต่งตั้งผู้สอบแข่งขันหรือคัดเลือกได้ รวมทั้งขอให้ผู้สอบแข่งขันได้ในจังหวัด หรือ ก.น. เพื่อบรรจุเข้ารับราชการและให้ผู้ที่ได้รับการบรรจุใหม่พ้นจากการทดลองปฏิบัติราชการ หรือออกจากราชการในกรณีที่ไม่เหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่ง

2.2.3 ดำเนินการตรวจสอบบัญชีที่ใช้ในการสมัครสอบแข่งขัน
เพื่อบรรจุและตรวจสอบประวัติ ความประพฤติของข้าราชการบรรจุใหม่

2.2.4 ดำเนินการเกี่ยวกับการแต่งตั้ง หรือเลื่อนและแต่งตั้ง โอน
ขอบรรจุกลับเข้ารับราชการของข้าราชการครู ตั้งแต่ระดับ 6 ลงมา ข้าราชการพลเรือน
ตั้งแต่ระดับ 4 ลงมา และเสนอเรื่องการแต่งตั้ง (ย้าย) ข้าราชการระหว่างจังหวัด เลื่อน
และแต่งตั้งข้าราชการครูระดับ 7 ขึ้นไป ข้าราชการพลเรือนระดับ 5 ขึ้นไป ให้ สปช.
พิจารณาดำเนินการ

2.2.5 ดำเนินการเกี่ยวกับการลาออกจากราชการของข้าราชการ
และลูกจ้างในสังกัด และการให้ข้าราชการรักษาราชการแทนในตำแหน่งและการให้ผู้ช่วยครุ
ครูช่วยสอนพ้นจากหน้าที่

2.3 งานบำเพ็ญความชอบและบัญชีถือจ่าย

2.3.1 ดำเนินงานเกี่ยวกับการพิจารณาความดีความชอบ การ
เลื่อนขั้นเงินเดือน และค่าจ้าง การเลื่อนระดับเงินเดือนของข้าราชการครู ระดับ 6 ลงมา
ข้าราชการพลเรือนระดับ 4 ลงมา และลูกจ้างประจำ รวมทั้งการจัดทำรายละเอียดข้อมูล
ของข้าราชการครูระดับ 7 ขึ้นไป และข้าราชการพลเรือนระดับ 5 ขึ้นไป นำเสนอ สปช.
เพื่อพิจารณา

2.3.2 ดำเนินการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และการ
ขอเครื่องหมายเชิดชูเกียรติแก่ข้าราชการครูที่เกษียณอายุ

2.3.3 ดำเนินการจัดทำบัญชีถือจ่ายอัตราเงินเดือนข้าราชการและ
ลูกจ้างประจำ ประจำปีงบประมาณและเปลี่ยนแปลง แก้ไขเพิ่มเติมในกรณีต่าง ๆ พร้อมจัด
ทำให้เป็นปัจจุบัน

2.3.4 ติดต่oprสานงานกับ สปช. และกรมบัญชีกลางในการ
จัดทำ ตรวจสอบบัญชีถือจ่าย และแจ้งยอดเงินเหลือจ่ายประจำเดือน

2.4 งานทะเบียนประวัติ

2.4.1 จัดทำ ควณคม เก็บรักษา และแก้ไขเปลี่ยนแปลงทะเบียนประวัติ และ ก.พ.7 ของข้าราชการและลูกจ้างให้เป็นปัจจุบัน

2.4.2 ดำเนินการออกบัตรประจำตัว และออกหนังสือรับรองต่าง ๆ ให้แก่ข้าราชการและลูกจ้างในสังกัด

2.4.3 ดำเนินการเกี่ยวกับการขอแก้ไขวัน เดือน ปีเกิดของข้าราชการและลูกจ้าง

2.4.4 ดำเนินการเกี่ยวกับการลาทุกประเภท (ยกเว้นการลาศึกษาต่อ) การขอยกเว้นการเกณฑ์ทหาร การเกษียณอายุราชการ การขอพระราชทานเพลิงศพ

3. ฝ่ายการเงินและพัสดุ

3.1 งานการเงิน

3.1.1 ดำเนินการรับ-จ่ายเงินสด เชื่ค การเก็บรักษาเงินคงเหลือประจำวัน การโอนเงินไปจ่ายทางธนาคาร การเบิกจ่ายเงินงบประมาณทุกหมวด เงินนอกงบประมาณ และเงินโครงการของ ส.ส. ในความรับผิดชอบ

3.1.2 ดำเนินการเรื่องขอรับบำเหน็จและขอรับเงินค่าเช่าบ้าน ไปยัง สปช. เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป ตลอดจนการขอเงินไว้เบิกเหลื่อมปี และเงินหมุนเวียนเพื่อซื้อขายผ่อนส่งรถจักรยานยนต์แก่ข้าราชการ และการยืมเงินทดรองราชการ

3.1.3 ตรวจสอบเอกสารการเบิกจ่ายเงินหมวดต่าง ๆ เช่น วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง ค่าตอบแทน สาธารณูปโภค

3.2 งานบัญชี

3.2.1 ดำเนินการตรวจสอบเอกสารลงบัญชี และทะเบียนต่าง ๆ

3.2.2 ดำเนินการจัดทำทะเบียนคุมเงินจัดสรร จัดทำบัญชีเงินกองทุนหมุนเวียน ฯลฯ และตรวจสอบยืนยันยอดเงินฝากธนาคารและคลังจังหวัด

3.2.3 ให้คำปรึกษา แนะนำ เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีแก่ สปอ./ก. และโรงเรียน

3.3 งานพัสดุ

3.3.1 ดำเนินการจัดหา จัดซื้อ จัดจ้าง ซึ่งพัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง โดยวิธีต่าง ๆ เช่น ประเมินราคา ตกลงราคา วิธีพิเศษ สอบราคา จัดทำทะเบียนพัสดุ ครุภัณฑ์ และควบคุมการเบิกจ่าย เก็บรักษา ดูแลซ่อมแซมบำรุงและการจำหน่ายพัสดุ ครุภัณฑ์

3.3.2 ดำเนินการควบคุมตรวจสอบงานก่อสร้างและการเปลี่ยนแปลงรายการก่อสร้าง รายการพัสดุ ครุภัณฑ์

3.3.3 ดำเนินการร้องขอให้ตราพัสดุ การรื้อถอนสิ่งก่อสร้าง โดยการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.3.4 ให้คำปรึกษา แนะนำ เกี่ยวกับงานพัสดุ โดยการผลิตเอกสาร หรือให้การอบรมแก่เจ้าหน้าที่ของ สปอ./ก. และโรงเรียน

4. ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ

4.1 งานแผนและโครงการ

4.1.1 ศึกษาวิเคราะห์นโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ, สปช. แผนพัฒนาของจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นนโยบายของ สปจ. ร่างนโยบายและแผนเสนอ กปจ. เพื่อพิจารณาอนุมัติแผนการดำเนินการ และดำเนินการประสานงานโครงการพิเศษและโครงการที่เกี่ยวข้องกับ สปช., สปจ.

4.2 งานงบประมาณ

4.2.1 ดำเนินการขอตั้งงบประมาณประจำปี ทั้ง 4 แผนงาน (แผนงานการบริหารการศึกษา ระดับประถมศึกษา แผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา แผนจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา และแผนงานปรับปรุงคุณภาพการศึกษาระดับ

ประถมศึกษา) จัดสรรงบประมาณประจำปีทุกแผนงาน และโครงการจัดทำรายละเอียด การเปลี่ยนแปลงในแผนงานทุกแผนงานและโครงการ รวมทั้งการควบคุมและติดตามการ ใช้เงินตามงวดเงินงบประมาณ

4.3 งานข้อมูลสถิติและรายงาน

4.3.1 ดำเนินการจัดทำข้อมูลสถิติการศึกษา ข้อมูลสารสนเทศ และ ข้อมูลสถิติอื่นที่เกี่ยวข้อง การจัดทำรายงานการศึกษาประจำปี รายงานผลการปฏิบัติงาน ตามแผนงานและโครงการ

5. ฝ่ายพัฒนาศักยภาพบุคคล

5.1 งานฝึกอบรมและข้าราชการลาศึกษา

5.1.1 ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมวิถีสู่ฐานะของข้าราชการ โดยการจัดประชุม อบรม สัมมนาข้าราชการในสังกัดเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ การจัดประชุมพิเศษข้าราชการบรรจุใหม่ การส่งเสริมให้ครูไม่มีวุฒิและผู้ช่วยครูหรือครู ประจำการที่มีวุฒิต่ำ ได้มีโอกาสศึกษาต่อ

5.2.2 ดำเนินการเกี่ยวกับงานข้าราชการขอลาศึกษา ฝึกอบรม และดูงาน รวมทั้งการพิจารณาให้ข้าราชการไปร่วมในการประชุม อบรม สัมมนาที่ หน่วยงานอื่นเป็นผู้จัด

5.2.3 ศึกษา วิเคราะห์ ริเริ่มและดำเนินการเกี่ยวกับการจัด โครงการหรือกิจกรรมเพื่อการสร้างคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการ

5.2 งานวินัยและนิติการ

5.2.1 ให้คำปรึกษา แนะนำความรู้เกี่ยวกับระเบียบกฎหมาย ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแก่หน่วยงาน ข้าราชการและลูกจ้างในสังกัด

5.2.2 รับเรื่องราวร้องทุกข์ ร้องเรียน และสืบสวนข้อเท็จจริงกรณี ที่ ข้าราชการครูถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย และดำเนินการสอบสวนทางวินัยกรณีที่มีมูล ความจริง

5.2.3 ดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพื่อ
ดำเนินการทางคดีแพ่งและอาญา กรณีที่ สปช. เป็นผู้เสียหายหรือเป็นจำเลยหรือมีส่วน
ได้ส่วนเสีย

5.2.4 ดำเนินการเกี่ยวกับการทำนิติกรรมหรือเอกสารที่มีผลผูกพัน
ทางกฎหมาย ซึ่ง สปช. มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น สัญญาซื้อขาย สัญญาจ้าง สัญญาเช่าราชการ
ลาศึกษาต่อ สัญญาค้ำประกัน หนังสือรับสภาพหนี้ หนังสือมอบอำนาจการบอกเลิกสัญญา ฯลฯ

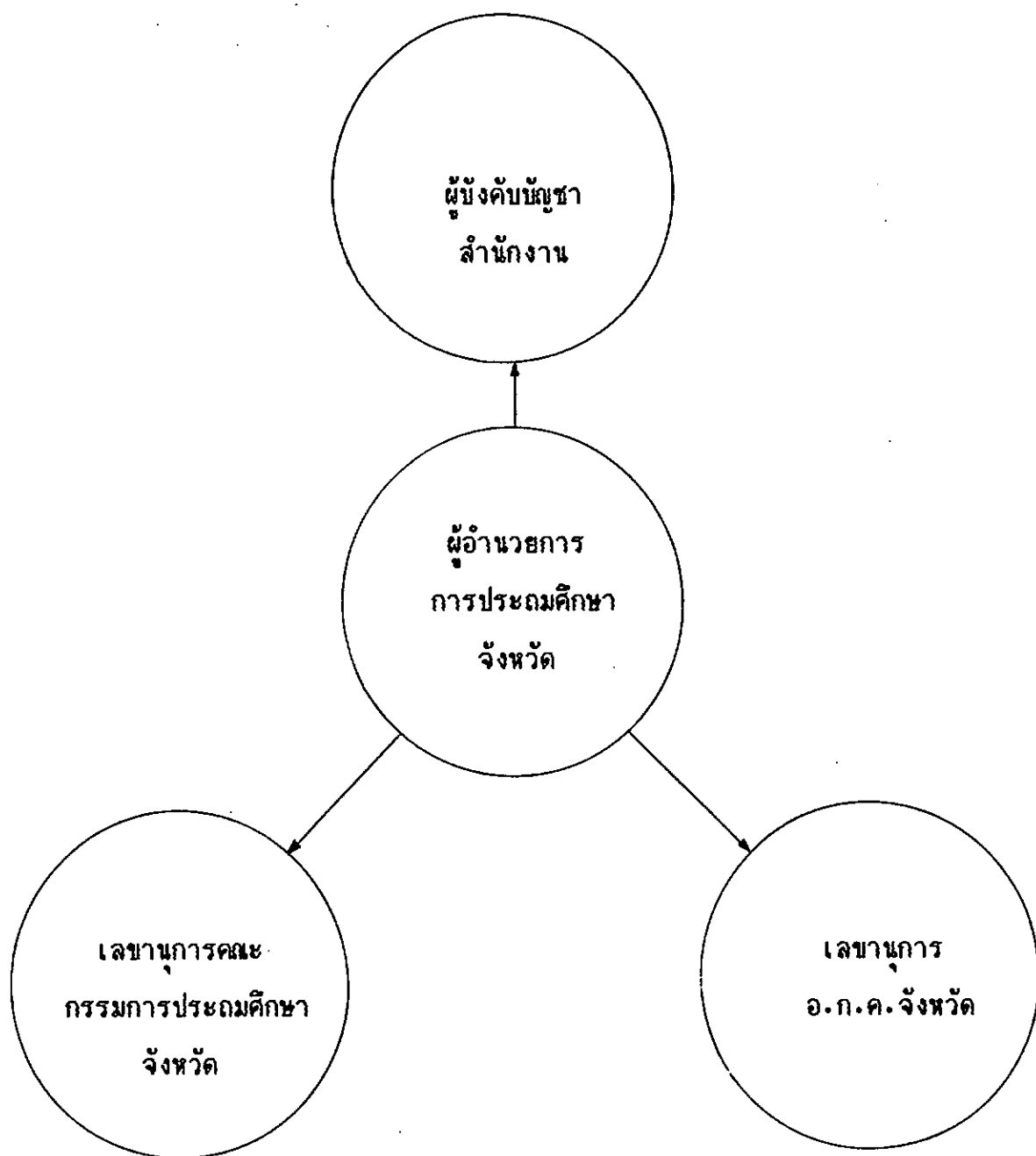
6. หน่วยศึกษานิเทศก์ มีการแบ่งงานออกเป็น 4 ฝ่าย ดังนี้

- 6.1 ฝ่ายพัฒนางานวิชาการ
- 6.2 ฝ่ายพัฒนาการนิเทศการศึกษา
- 6.3 ฝ่ายวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา
- 6.4 ฝ่ายบริการทางการศึกษา

โดยแต่ละฝ่ายมีหน้าที่ปฏิบัติงานพัฒนาคุณภาพระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา
ตามหลักสูตรภายในจังหวัดและงานวิชาการอื่น ๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

ตามโครงสร้างการบริหารและการจัดการประถมศึกษาตามพระราชบัญญัติต่าง ๆ
ที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่าผู้อำนวยการการศึกษาจังหวัด มีอำนาจหน้าที่และความ
รับผิดชอบ จำแนกออกได้เป็น 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ. 2523 : 81 - 83)

1. อำนาจหน้าที่ในฐานะผู้บังคับบัญชาสำนักงาน
2. อำนาจหน้าที่ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด
3. อำนาจหน้าที่ในฐานะเลขานุการอนุกรรมการข้าราชการครูสามัญประจำ
จังหวัด (อ.ก.ค.)

ภาพประกอบ 4 แผนภูมิแสดงบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด

สำหรับการปฏิบัติงานและหน้าที่ในแต่ละฐานะ มีแนวดังนี้

ก. หน้าที่และแนวการปฏิบัติงานในฐานะผู้บังคับบัญชาสำนักงานการประถมศึกษา

จังหวัด

1. ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัด ตามอำนาจและหน้าที่ที่ พ.ร.บ. คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ดังนี้
 - 1.1 ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด
 - 1.2 ปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดมอบหมาย
 - 1.3 จัดทำนโยบายการดำเนินงานและแผนพัฒนาการประถมศึกษาในจังหวัด
- เสนอต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด
 - 1.4 จัดทำงบประมาณเพื่อการประถมศึกษาในจังหวัด
 - 1.5 เสนอจัดตั้ง บริหาร ร่วม ปรับปรุง และเลิกล้มโรงเรียนในสังกัด
 - 1.6 เสนอแต่งตั้งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษากิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่และครูใหญ่โรงเรียนในสังกัด
 - 1.7 ติดตามประเมินผล ควบคุมมาตรฐานและส่งเสริมการเรียนการสอนในโรงเรียนในสังกัด และรายงานให้คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดทราบ
 - 1.8 รวบรวมข้อมูล วิจัย และส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับการประถมศึกษาในจังหวัด
 - 1.9 ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด
2. ควบคุมดูแล และรับผิดชอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัดตาม พ.ร.บ. และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
3. การปฏิบัติงานตามข้อ 1. ให้ได้ผล จะต้องยึดแนวปฏิบัติตามที่ได้กำหนดไว้ในตอนต้น ในเรื่องการบริหารงานทั่วไป (ธุรการ) การเจ้าหน้าที่ การเงินและพัสดุ และงานวิชาการ

4. เพื่อแบ่งเบาภาระแก่ผู้อำนวยการ และเพื่อให้งานแต่ละประเภทในข้อ 3 ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้อำนวยการจะต้องเลือกสรรบุคคลที่มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องนั้น ๆ มาทำหน้าที่บริหารงาน จะต้องสอนงาน และมอบหมายให้เขารับผิดชอบอย่างเต็มที่ ซึ่งจะสามารถทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้อำนวยการได้เป็นอย่างดี

5. ปฏิบัติงานและประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

6. งานอื่นใดที่ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดจะมอบหมายให้หน่วยงานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดปฏิบัติตามปกตินั้น จะต้องเป็นงานที่ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดได้พิจารณาแล้วว่า มิได้เป็นงานที่จะต้องเสนอคณะกรรมการใด ๆ

ข. หน้าที่และการปฏิบัติงานในฐานะเลขานุการคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด

ในส่วนที่เกี่ยวกับเลขานุการคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด มีหน้าที่และแนวการปฏิบัติงานดังนี้

1. กำหนดวาระการประชุมคณะกรรมการแต่ละครั้ง

2. ควรเสนอจำนวนครั้งของการประชุมปกติในแต่ละเดือน ให้คณะกรรมการกำหนดเป็นแนวปฏิบัติ

3. กำหนดและรวบรวมประเภทของเรื่องราวต่าง ๆ ที่จะต้องเสนอคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด เพื่อพิจารณาอนุมัติให้ความเห็นชอบ และรับทราบตามที่กำหนดไว้ในอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด ตาม พ.ร.บ. คณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523

3.1 นโยบายการดำเนินงานและแผนพัฒนาการประถมศึกษาของจังหวัด

3.2 การจัดตั้งงบประมาณ

3.3 การจัดสรรงบประมาณ

3.4 การจัดตั้ง บริหาร รวม ปรับปรุง และเลิกล้มโรงเรียนในสังกัด

3.5 การแต่งตั้งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษา
กิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่โรงเรียนสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัด

3.6 การพิจารณาความดีความชอบประจำปีของข้าราชการครูสังกัด
การประถมศึกษาจังหวัด

3.7 การออกระเบียบ กฎและข้อบังคับต่าง ๆ

4. เรื่องทั่วไปที่จะต้องนำเสนอต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด เพื่อ
ให้ความเห็นชอบ ได้แก่ โครงการและงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดและพัฒนาศึกษา
ของจังหวัด ซึ่งโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนเป็นผู้เสนอโครงการนั้น ๆ

ค. หน้าที่และแนวการปฏิบัติในฐานะเลขานุการอนุกรรมการข้าราชการครูสามัญ
ประจำจังหวัด

ในส่วนที่เกี่ยวกับเลขานุการอนุกรรมการข้าราชการครูสามัญประจำจังหวัด
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด มีหน้าที่และแนวปฏิบัติงานดังนี้

1. กำหนดวาระการประชุมคณะอนุกรรมการแต่ละครั้ง

2. ควรเสนอจำนวนครั้งของการประชุมปกติในแต่ละเดือนให้ อ.ก.ค.จังหวัด
กำหนดเป็นแนวปฏิบัติ

3. กำหนดและรวบรวมประเภทของเรื่องราวต่าง ๆ ที่จะต้องนำเสนอ อ.ก.ค.
จังหวัดเพื่อให้ความเห็นชอบตามที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2523
ดังนี้

3.1 เรื่องที่นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งหรือคณะรัฐมนตรีมีมติอย่างหนึ่งอย่างใดให้
อ.ก.ค.จังหวัดปฏิบัติตามหรือสั่งแก้ไข เปลี่ยนแปลงคำสั่ง หรือมติเดิมของ อ.ก.ค. จังหวัด

3.2 การดำเนินการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการครู

3.3 การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งซึ่งได้รับเงินเดือนตั้งแต่ระดับ 6 ลงมาของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

3.4 การสอบคัดเลือกและคัดเลือกข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

3.5 เรื่องเกี่ยวกับวินัยของข้าราชการครู

3.6 การออกจากราชการ

3.7 การร้องทุกข์และการอุทธรณ์

4. เรื่องที่เกี่ยวกับงานบุคลากรและข้าราชการครูในสังกัดจังหวัดใด ๆ ก็ตามที่ไม่อยู่ในอำนาจการสั่งการหรือการตัดสินใจของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดหรือเรื่องใด ๆ ที่ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดไม่สามารถตัดสินใจได้ ก็ให้นำเสนอ อ.ก.ค.จังหวัด เพื่อขอคำแนะนำและความเห็นชอบ

4. ปัญหาการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา

การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาที่ผ่านมาประสบกับปัญหาต่าง ๆ ซึ่งสามารถประมวลสรุปได้ดังนี้

ในสมัยที่การจัดการประถมศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น ได้ประสบกับปัญหาต่าง ๆ หลายอย่าง ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาปัญหาการศึกษาประชาชนล (2523 : 8) ได้สรุปไว้มี 4 ด้านคือ

1. ปัญหาเอกภาพของการจัดการศึกษา
2. ปัญหาเรื่องขวัญและกำลังใจของครูประชาชนล
3. ปัญหาความไม่พร้อมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
4. ปัญหาคุณภาพของการศึกษา

ต่อมาจึงมีการโอนการศึกษาประชาชนลให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบดูแล ซึ่งในปี พ.ศ. 2527 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ทำการศึกษาถึงคุณภาพของการจัดการประถมศึกษา พบว่า

การจัดการประถมศึกษาในความรับผิดชอบยังมีปัญหาอยู่คือ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2527 : 45 - 46)

1. คุณภาพของนักเรียนที่เข้าสู่ระบบประถมศึกษาในด้านสุขภาพและความพร้อมยังไม่เป็นที่น่าพอใจ

2. คุณภาพของนักเรียนที่จบประถมศึกษาในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณสมบัตินี้จำเป็นในการดำรงชีวิตอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ มีความเหลื่อมล้ำ และไม่สอดคล้องกับสภาพความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม ของท้องถิ่น

3. คุณภาพขององค์ประกอบที่มีผลกระทบต่อจัดการประถมศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหาร ครู ตลอดจนความร่วมมือของชุมชน เจตคติของผู้ปกครองและการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นยังไม่เป็นที่น่าพอใจ

4. ประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการประถมศึกษา ทั้งในแง่การบริหารและการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ

5. การกระจายทรัพยากรทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพยังไม่ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากร อาคารสถานที่ และสื่อการเรียนการสอน

6. การกระจายโอกาสทางการศึกษายังไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะในท้องถิ่นที่ห่างไกล ชุมชนแออัด และชนกลุ่มน้อย

7. การวางแผนเกี่ยวกับการศึกษา เพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ยังมีน้อย

ในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ศึกษาพบว่า การจัดการประถมศึกษาในปัจจุบันยังมีปัญหาและความต้องการต่าง ๆ อยู่อีก 14 ด้าน คือ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2533 : 1 - 13)

1. เด็กวัยก่อนประถมศึกษาในพื้นที่ชนบทยังขาดความเสมอภาคในโอกาสเข้ารับบริการเตรียมความพร้อม

2. ผู้ปกครองเด็กมีความต้องการที่จะส่งบุตรหลานเข้าเรียนในระดับก่อนประถมศึกษาเพิ่มขึ้น
3. ความพร้อมและประสิทธิภาพในการจัดชั้นเด็กเล็กและชั้นอนุบาลในโรงเรียนเขตเมืองกับชนบท ยังมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก
4. เด็กที่มีอายุถึงเกณฑ์ภาคบังคับร้อยละ 2.5 ยังไม่ได้เข้าเรียน
5. นักเรียนระดับประถมศึกษาออกกลางคันร้อยละ 1.02 ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้
6. การเคลื่อนย้ายของประชากรมีแนวโน้มสูงขึ้นและมีลักษณะพลวัต (Dynamic) จะทำให้เด็กย้ายติดตามผู้ปกครองอันจะเกิดปัญหาในการเข้าเรียน การออกกลางคัน
7. ค่าครองชีพมีแนวโน้มจะสูงขึ้น จะทำให้เด็กวัยเรียนที่มีผู้ปกครองฐานะยากจนขาดเรียนเพื่อหารายได้ ซึ่งจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำหรือตกต่ำชั้น
8. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์และกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ยังต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด
9. อัตราการซ้ำชั้นยังสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนด
10. ความก้าวหน้าทางวิทยาการ การสื่อสาร นวัตกรรมและเทคโนโลยี จะมีบทบาทต่อการจัดการศึกษามากขึ้น จึงจำเป็นต้องพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและยกระดับคุณภาพนักเรียนให้ทันต่อความก้าวหน้า
11. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบเศรษฐกิจไปสู่สังคมอุตสาหกรรม จะมีผลทำให้เกิดปัญหาสำคัญ เช่น ความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
12. สภาพสังคมไทยกำลังเจริญเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในทุก ๆ ด้าน จึงจำเป็นต้องส่งเสริมเด็กที่มีความเป็นเลิศให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ขณะเดียวกันเด็กที่มีความบกพร่องก็ควรได้รับการพัฒนาให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้
13. ประสิทธิภาพการบริหารและสนับสนุนของหน่วยงานในสังกัด ส่วนหนึ่งยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ โดยเฉพาะประสิทธิภาพการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศ การประชาสัมพันธ์ และการนิเทศติดตามผล

14. บุคลากรส่วนหนึ่งยังขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน บุคลากรที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลกันดารยังมีปัญหาด้านสวัสดิการและความปลอดภัย

5. การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาในท้องที่ 5 อำเภอ กับอีก 2 กิ่งอำเภอคือ อำเภอเมือง อำเภอปาย อำเภอขุนยวม อำเภอแม่ลาน้อย อำเภอแม่สะเรียง กิ่งอำเภอสบเมย และปางมะผ้า มีโรงเรียนในความรับผิดชอบทั้งสิ้น 307 โรงเรียน แบ่งเป็น 34 กลุ่มโรงเรียน โดยมีบุคลากรทั้งสิ้น 1,382 คน นักเรียน 20,996 คน เปิดเรียนรวม 1,342 ห้องเรียน จำแนกเป็นระดับก่อนประถมศึกษา 189 ห้องเรียน และระดับประถมศึกษา 1,153 ห้องเรียน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน. 2533 : 1 - 5)

โดยที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นหน่วยงานหนึ่งในระดับกองของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงมีอำนาจหน้าที่และภารกิจตามที่พระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 ได้กำหนดไว้ให้หน่วยงานในระดับจังหวัดปฏิบัติ ดังนั้นลักษณะของกระบวนการบริหารและการจัดการศึกษา จึงมีความคล้ายคลึงกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอื่น ๆ โดยมีเป้าหมายหลักคือ การเกณฑ์เด็กในวัยเรียนตามเกณฑ์อายุที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523 ให้ครบถ้วน และพัฒนาเด็กที่เข้าเรียนทุกคนให้มีคุณภาพตามที่หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ต้องการภายในระยะเวลาที่กำหนด

แต่เนื่องจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นจังหวัดที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวแตกต่างจากจังหวัดอื่นหลายประการ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในสมัย ดร.สนิท ยีรงค์ เป็นผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ได้พิจารณาเห็นว่า แผนการสอนที่กรมวิชาการจัดทำขึ้นและใช้ทั่วประเทศนั้น ไม่เหมาะสมสำหรับที่จะใช้ในจังหวัด

แม่ฮ่องสอน จึงได้ดำเนินการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแผนการสอนในปีการศึกษา 2525 และประกาศใช้ในปีการศึกษา 2526 (นิมล มัชฌมบุรุษ. 2531 : 3) จนในปัจจุบันนี้ยังมีโรงเรียนจำนวนหนึ่งที่ใช้แผนการสอนของจังหวัดฉบับปรับปรุงอยู่

ในปัจจุบันสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ดำเนินการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในความรับผิดชอบมาเป็นระยะเวลาถึง 10 ปีแล้ว แต่ก็ยังประสบกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย โดยในที่นี้จะแบ่งปัญหาออกเป็น 3 ด้านคือ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน. 2533 : 12 - 14)

1. ด้านปริมาณ

1.1 ปัญหาเกี่ยวกับการเกณฑ์เด็กเข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับไม่ทั่วถึง

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอนเกณฑ์เด็กเข้าเรียนได้เพียงร้อยละ 91 ของจำนวนเด็กที่มีอายุครบเกณฑ์ในเขตบริการของโรงเรียน นอกจากนี้แล้วยังมีเด็กที่อยู่นอกเขตบริการของโรงเรียนในหมู่บ้านต่าง ๆ ที่อยู่ห่างไกลอีกจำนวน 175 หมู่บ้าน จำนวน 12,477 คน ที่ยังขาดโอกาสในการเรียน

1.2 ปัญหาเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมแก่เด็กก่อนระดับประถมศึกษา

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่สามารถเปิดห้องเรียนชั้นเด็กเล็กและชั้นอนุบาลชนบทได้ครบตามจำนวนที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ เนื่องจากขาดแคลนบุคลากรที่จะทำการสอนในระดับนี้

2. ด้านคุณภาพ

2.1 ปัญหาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพของนักเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2532 ยังไม่เป็นที่น่าพอใจและยังมีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละของทุกกลุ่มประสบการณ์ลดลง

2.2 ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของนักเรียน

ในปัจจุบันพบว่า มีนักเรียนร้อยละ 18.84 ขาดสารอาหารและมีสุขภาพอนามัยไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข

2.3 ปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนการสอน
ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ

จากการสำรวจสถิติการศึกษาในปีการศึกษา 2531 พบว่า นักเรียนที่เข้าเรียน
ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2525 จำนวน 3,333 คน สามารถเรียนจบชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2530 โดยไม่ซ้ำชั้นเลย มีจำนวนเพียง 2,034 คน
หรือคิดเป็นร้อยละ 61.03

3. ด้านบริหารและสนับสนุน

3.1 ปัญหาเกี่ยวกับขนาดของโรงเรียน

โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน
เป็นโรงเรียนที่มีขนาดเล็กมากและขนาดเล็ก จำนวนร้อยละ 64 และ 22 ของโรงเรียน
ทั้งหมด ซึ่งโรงเรียนเหล่านี้จะมีปัญหาในด้านการบริหารและการสนับสนุนมาก และจาก
รายงานผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กจะมีคุณภาพด้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่

3.2 ปัญหาเกี่ยวกับการกระจายอัตรากำลังครู

เนื่องจากอัตรากำลังครูในหลายท้องที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากในบางท้องที่มี
โรงเรียนจัดตั้งอยู่ยังขาดแคลนอัตรากำลังครู และมีบางท้องที่มีบางโรงเรียนที่มีจำนวนครู
เกินเกณฑ์

3.3 ปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศและติดตามผลไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

การนิเทศการศึกษายังไม่สามารถทำได้ทั่วถึงและอย่างสม่ำเสมอ และนอกจากนี้
แล้วในการปฏิบัติงานนิเทศและติดตามผลยังขาดเครื่องมือที่เหมาะสมมาใช้ประกอบในการ
ปฏิบัติงาน

3.4 ปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของบุคลากร

เนื่องจากงบประมาณของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีจำกัด
ประกอบกับสภาพภูมิประเทศของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นภูเขาสูงและอยู่ห่างไกลในท้องที่
ทุรกันดาร จึงไม่สามารถพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพเหมาะสมกับงานได้

จากสภาพปัจจุบันและปัญหาต่าง ๆ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
แม่ฮ่องสอน จะเห็นได้ว่าการจัดการประถมศึกษายังประสบกับปัญหาต่าง ๆ อีกมาก
ทั้งปัญหาจากภายในองค์กรและภายนอกองค์กร คือ สภาพที่ตั้งและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ
แต่อย่างไรก็ตาม ได้มีการพยายามที่จะปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาให้ดีขึ้นในทุกด้าน ทั้ง
ในเชิงปริมาณ คุณภาพ และกระบวนการของการบริหารและสนับสนุน

การพัฒนาศึกษา

กมล ภูประเสริฐ (2532 : 7 - 12) ได้เสนอขั้นตอนของกระบวนการใน
การพัฒนาศึกษาไว้รวมทั้งสิ้น 15 ขั้นตอน โดยแต่ละขั้นเรียงลำดับต่อเนื่องกันไป
ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

ขั้นนี้เป็นการวางแผนโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปของระบบคือ การจัดแยก
ข้อมูลตามกลุ่มที่เป็นปัจจัย กระบวนการและผลผลิตของการศึกษา ซึ่งจะมีจุดเน้นในการ
ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผลผลิตเป็นสำคัญ โดยพิจารณาว่าผลผลิตนั้นเป็นปัญหาหรือไม่

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์จุดเด่น-จุดด้อยในการพัฒนาศึกษา

จุดเด่น-จุดด้อยนี้ พิจารณาได้จากส่วนของข้อมูลในส่วนของกระบวนการและ
ปัจจัยว่ามีสิ่งใดที่สนับสนุนการพัฒนาศึกษาและมีสิ่งใดที่ขัดขวางการพัฒนาศึกษา

ขั้นที่ 3 กำหนดเป้าหมายคุณภาพในอนาคต

ในขั้นนี้จะต้องกำหนดเป้าหมายคุณภาพในอนาคต ซึ่งสามารถกำหนดได้ทั้งระยะสั้น
และระยะยาว

ขั้นที่ 4 จำแนกจุดด้อย

การจำแนกจุดด้อยจะต้องพิจารณาถึงจุดด้อยที่แก้ไขได้ และจุดด้อยที่แก้ไขไม่ได้
ส่วนที่เป็นจุดด้อยที่แก้ไขได้ ก็คือส่วนที่จะต้องพัฒนาต่อไป โดยมีจุดเด่นเป็นตัวเสริม ส่วน
จุดด้อยที่แก้ไขไม่ได้นั้น จะต้องตระหนักเสมอในขณะที่ปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 5 กำหนดงานจากจุดด้อยที่แก้ไขได้

จุดด้อยที่แก้ไขได้ก็คืออุปสรรคที่เราสามารถจัดให้เบาบางหรือหมดไปได้โดยกระบวนการของการพัฒนา การพัฒนาคุณภาพการศึกษาก็คือการแก้ไขจุดด้อยที่แก้ไขได้นั้นเอง

ขั้นที่ 6 กำหนดความสำคัญของงาน

การพิจารณาลำดับความสำคัญของงาน มีเกณฑ์การพิจารณาอย่างน้อย 2 เกณฑ์ คือ

1. งานนั้นส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพได้มากน้อยเพียงใด
2. งานนั้นเท่าที่เป็นอยู่ต่างจากสภาพที่ควรจะเป็นมากหรือน้อยเพียงใด

ขั้นที่ 7 กำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานแต่ละงาน

การพิจารณาแนวทางในการดำเนินงานนี้ให้พิจารณาถึงจุดเด่นของคนที่จะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้ และให้คำนึงถึง “นวัตกรรม” ใหม่ ๆ ด้วย

ขั้นที่ 8 เลือกแนวทางการปฏิบัติงานที่ดีที่สุดในแต่ละงาน

ในการเลือกทางปฏิบัตินั้นจะต้องคำนึงถึงแนวทางที่คิดว่าจะสามารถบรรลุผลที่ต้องการได้ และเหมาะสมกับหน่วยงานของตนโดยพิจารณาถึงจุดเด่นและจุดด้อยที่มีอยู่เป็นหลัก

ขั้นที่ 9 ประสานงานต่าง ๆ

ในขั้นตอนนี้เป็นการประสานปัจจัยและกระบวนการโดยมองภาพรวมของงานทุกงานที่มุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

ขั้นที่ 10 จัดทำโครงการหรือแผนปฏิบัติการหรือแผนพัฒนา

ขั้นที่ 11 ทำความกระจ่างในงาน

ขั้นที่ 12 ปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการ

ขั้นที่ 13 ประเมินผลการปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 14 ประเมินผลรวมของงานทั้งหมด

ขั้นที่ 15 รายงานผลการบรรลุเป้าหมายทั้งหมด

รูปแบบการพัฒนาการศึกษาในท้องถิ่นก้นดง

เนื่องจากในเขตการศึกษา 8 ซึ่งอยู่ในภาคเหนือตอนบนมีโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนไม่เกิน 90 คน ตั้งกระจัดกระจายอยู่ตามภูเขาสูง และยังมีห้วยบ้านอีกมากมายที่ตั้งอยู่กระจัดกระจายไม่มีหลักแหล่งที่แน่นอน เด็กในวัยเรียนไม่มีโอกาสเข้ารับการศึกษาคณะบังคับ เพราะสภาพภูมิศาสตร์เป็นอุปสรรคต่อการเดินทางของนักเรียน และการตั้งโรงเรียนที่ต้องอาศัยเกณฑ์การจัดตั้งโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

เขตการศึกษา 8 จึงได้ร่วมกันจัดทำโครงการชื่อว่า "โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของเขตการศึกษา 8" ขึ้น โดยเน้นการปรับปรุงวิธีการเกณฑ์เด็กและการจัดบริการในรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นที่เป็นป่าเขาทรก้นดง และการประหยัดทั้งทรัพยากรบุคคลและงบประมาณให้เกิดผลมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยมีโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เกิดขึ้นดังนี้ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขต 8. 2531 : 7 - 23)

1. โรงเรียนประถมศึกษาแบบพึ่งตนเองในโครงการพระราชดำริ จากสภาพของภูมิประเทศของจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่เป็นภูเขาสูงและป่าทึบทำให้ชาวเขาที่อาศัยอยู่ตามเทือกเขาห่างไกลขาดโอกาสในการรับการศึกษาตามระบบ ด้วยเด็กแต่ละห้วยบ้านมีจำนวนน้อยเกินกว่าที่ทางราชการจะจัดตั้งโรงเรียนให้ได้ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กเหล่านั้นได้รับการศึกษาคณะบังคับอย่างทั่วถึง สามารถนำความรู้ไปพัฒนาชุมชน เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข จึงมีความคิดในการหารูปแบบการขยายโอกาสทางการศึกษาด้วยการจัดตั้งโรงเรียนแบบพึ่งตนเองที่โรงเรียนศูนย์ปางมะผ้า กิ่งอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ถือว่าเป็นโรงเรียนแบบพึ่งตนเองเป็นแห่งแรกของประเทศไทย โดยทางโรงเรียนรับเด็กในวัยเรียนจากห้วยบ้านชาวเขาที่อยู่ห่างไกลมาอยู่ประจำในโรงเรียน ซึ่งทางโรงเรียนจะจัดบ้านพักให้นักเรียนอยู่เป็นหลัง ๆ ละประมาณ 10 คน แต่ละหลังจัดให้เด็กอยู่คณะเผ่าแต่แยกชายหญิง โดยมีครูพี่เลี้ยงอยู่บ้านละคน นักเรียน

ในโรงเรียนพึ่งตนเองจะมีกิจกรรมตลอด 24 ชั่วโมง โดยถือว่ากิจกรรมทั้งในและนอกโรงเรียนจะถือเป็นบทเรียนเพื่อพัฒนาตนเองทั้งสิ้น ครูทำหน้าที่เสมือนพ่อ แม่ พี่ เพื่อนที่คอยชี้แนะ ดูแลร่วมทุกข์ร่วมสุขกับนักเรียนโดยตลอด ในด้านของกลุ่มนักเรียนให้นักเรียนปกครองกันเอง โดยอาศัยระบอบประชาธิปไตย ทุก ๆ วันนักเรียนต้องช่วยตัวเองในการเรียน การทำงาน และการหาปัจจัยในการดำรงชีวิต เช่น การจัดกิจกรรมทางการเกษตร การเลี้ยงสัตว์ และการหาอาหารธรรมชาติเพื่อนำผลผลิตเหล่านั้นมาประกอบอาหารรับประทาน ถ้ามีมากก็จะเก็บถนอมอาหารไว้หรือขายเพื่อนำเงินมาเป็นทุนหมุนเวียนต่อไป แต่การผลิตด้วยแรงงานของเด็กโดยเฉพาะข้าวยังไม่พอเพียง จึงต้องขอความช่วยเหลือไปยังสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นการเพิ่มเติม จากแนวทางวิธีการจัดรูปแบบการศึกษาแบบโรงเรียนพึ่งตนเองนี้จึงเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กที่ด้อยโอกาสเหล่านี้ได้ก้าวไปสู่ความเป็นชาวเขาที่พัฒนาทั้งร่างกายและจิตใจด้วยตัวของเขาเอง นับว่าเป็นการแก้ปัญหาทางการศึกษาอีกแนวทางหนึ่ง

2. ศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา "ศค.ช." จากการศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขาเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาแบบหนึ่ง ซึ่งมีเนื้อหาและวิธีการที่กำหนดไว้ให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของชาวเขา เพื่อให้ชาวเขาทั้งเด็กและผู้ใหญ่ที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารห่างไกล ได้มีโอกาสในการศึกษามากยิ่งขึ้น กระตุ้นส่งเสริมและสนับสนุนให้พวกเขาพัฒนาตนเองและชุมชนให้ดีขึ้น ให้สามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน และเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ เนื่องจากชาวเขาจะอยู่เป็นหย่อมบ้านเล็ก ๆ เราจะรวมหย่อมบ้านเล็กประมาณ 4 - 9 หย่อมบ้านเข้าด้วยกัน เรียกว่า "กลุ่มหมู่บ้าน" และเลือกหมู่บ้านหนึ่งเป็นหลักและให้หมู่บ้านที่เหลือเป็นหมู่บ้านบริวารในแต่ละกลุ่มหมู่บ้าน ให้มีครูนิเทศทำหน้าที่รับผิดชอบในการนิเทศและประสานงานจัดกิจกรรมตามหลักการและจุดมุ่งหมายของศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา และในแต่ละหมู่บ้านบริวารจะมีครู 1 - 2 คน อยู่ประจำทำงานในหมู่บ้านนั้นโดยให้ข่าวสารและข้อมูลจัดกิจกรรมทางการศึกษาสำหรับเด็กและผู้ใหญ่ได้สอดคล้องกับปัญหาและความจำเป็นของหมู่บ้าน เรียกว่า "อาศรม" เป็นศูนย์การเรียนประจำหมู่บ้าน โดยมีครูประจำอยู่ในอาศรมแต่ไม่ใช่โรงเรียน ไม่ใช่อาคารเรียนที่

บุคคลภายนอกเข้ามาใช้เป็นสถานที่สอนชาวบ้าน แต่เป็นสมบัติของชุมชนโดยให้ชาวบ้าน
 สร้างแบบเรียบง่าย ๆ ใช้วัสดุในท้องถิ่นตั้งไว้กลางหมู่บ้าน โดยมีการตกแต่งให้สวยงาม
 นำเข้าไปพักผ่อน มีต้นไม้ ดอกไม้ประดับร่มรื่น ภายในอาคารจะมีสื่อและอุปกรณ์พื้นฐานสำหรับ
 การเรียนเป็นกลุ่มหรือการเรียนด้วยตนเอง เช่น ห้องอ่านหนังสือ ห้องฟังวิทยุ มุมเด็ก
 ห้องประชุม ตู้ยา เป็นต้น จะมีคณะกรรมการร่วมกับครูทำหน้าที่รับผิดชอบ เช่น จัดกิจกรรม
 การศึกษาสำหรับเด็กในภาคเช้า กิจกรรมพัฒนาชุมชน เช่น การอนามัย การเกษตร ให้เลือก
 เวลาตามที่เห็นว่าเหมาะสม กิจกรรมสำหรับผู้ใหญ่ในภาคค่ำ กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นตาม
 ความจำเป็นและความต้องการของชุมชน แต่ละหมู่บ้าน โดยยึดตามหลักสูตรประถมศึกษา
 สำหรับชาวเขาและหลักสูตรเบ็ดเสร็จของศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขานั้น ได้จัดทำ
 ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน 9 กลุ่มหมู่บ้าน ครอบคลุมประมาณ 50 หมู่บ้าน

3. ห้องเรียนเคลื่อนที่ จากสภาพของจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีชาวเขาจำนวนมาก
 อาศัยอยู่เป็นหย่อมบ้านเล็ก ๆ กระจายตามภูเขาสูงและป่าทึบ จึงมีเด็กชาวเขา
 จำนวนมากที่อาศัยอยู่ในหย่อมบ้านขนาดเล็กเหล่านั้นที่ขาดโอกาสทางการศึกษา เนื่องจาก
 ไม่สามารถจัดตั้งโรงเรียนในแต่ละหย่อมบ้านได้หรือจะรวมหลายหย่อม จัดตั้งโรงเรียนก็ไม่
 อาจทำได้เพราะแต่ละหย่อมบ้านอยู่ห่างไกลกัน การเดินทางติดต่อระหว่างหมู่บ้าน ต้อง
 เดินทางด้วยเท้าเป็นเส้นทางทุรกันดาร เด็กเล็กไม่อาจเดินทางไปโรงเรียนได้ สำนักงาน
 การประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน จึงคิดหารูปแบบ และวิธีการจัดการศึกษาให้กับเด็กด้อย
 โอกาสเหล่านี้ โดยจัดครูเดินสอนให้ครูคนหนึ่งรับผิดชอบ 2 หย่อมบ้าน จัดการสอนสลับกันไป
 หย่อมบ้านละ 1 - 2 สัปดาห์ โดยเริ่มแรกเปิดสอนชั้น ป.1 พร้อมกันทั้ง 2 หย่อมบ้าน การ
 ใช้วิธีนี้จะทำให้เสียค่าใช้จ่ายน้อย แต่ต้องอาศัยครูที่มีความตั้งใจและเสียสละเป็นอย่างสูง
 ในการดำเนินการตามโครงการนี้ เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาให้เด็กได้มี
 โอกาสได้รับการศึกษาสามารถอ่านออกเขียนได้ เรียนรู้การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในชุมชน
 ของตน และมีจิตใจสำนึกในความเป็นคนไทย เป็นรูปแบบการศึกษาที่ครูจะต้องไปหาเด็ก
 เรียกว่า "ห้องเรียนเคลื่อนที่"

4. ครุหลังม้า เนื่องจากสภาพภูมิประเทศของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ส่วนใหญ่เป็นเขตพื้นที่สูงสลับกับภูเขา ชาวเขาหลายเผ่าตั้งบ้านเรือนเป็นหย่อมบ้านขนาดเล็กอยู่อย่างกระจัดกระจายตามพื้นที่สูงและไหล่เขา การคมนาคมติดต่อสื่อสารเป็นไปด้วยความยากลำบาก ต้องเดินเท้าตลอดทุกฤดูกาลเป็นเหตุให้เด็กในวัยเรียนไม่ได้รับบริการทางการศึกษา และหย่อมบ้านเหล่านั้นเป็นหย่อมบ้านขนาดเล็ก มีประมาณ 4 - 10 หลังคาเรือน มีเด็กในวัยเรียนจำนวนไม่มากพอที่จะจัดตั้งเป็นโรงเรียนในแบบปกติได้ ทำให้มีเด็กในวัยเรียนจำนวนมากยังไม่ได้รับการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน พิจารณาเห็นว่าการจัดการศึกษาในหย่อมบ้านขนาดเล็กเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องจัดการศึกษาให้เด็กชาวเขาเหล่านั้น โดยปรับรูปแบบปกติเป็นรูปแบบพิเศษ ทำการปรับแผนการสอนให้เหมาะสมโดยบูรณาการเนื้อหาที่จำเป็น เช่น ความรู้พื้นฐานทางภาษา และคณิตศาสตร์ สร้างวินัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพ และมีจิตสำนึกในความเป็นไทย การจัดการศึกษาสำหรับชาวเขาจึงเป็นรูปแบบพิเศษในลักษณะโรงเรียนประถมศึกษาเคลื่อนที่ กำหนดให้มีครูปฏิบัติการสอน 1 คนต่อหย่อมบ้านเป้าหมาย 2-5 หย่อมบ้าน ในละแวกเดียวกัน และใช้เวลาในการเดินทางระหว่างหย่อมบ้านไม่ไกลนัก ครูผู้ปฏิบัติการจะมีหน้าที่นำสื่อการเรียนสำเร็จรูปไปให้เด็ก โดยบรรทุกหลังม้าหรือพาหนะอื่นที่เหมาะสม หมุนเวียนไปแต่ละหย่อมบ้าน ให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ตามเวลาที่กำหนดโดยอาจมีอาสาสมัครในหมู่บ้านเป็นผู้ดูแลชั้นเรียนให้ ถ้ามีปัญหาครูก็จะสอนซ่อมเสริมในแต่ละบทเรียนอีกครั้งหนึ่ง อุปกรณ์ในการสอนจะใช้เทปบรรยายโดยให้พลังงานไฟฟ้าจากโซลาเซลล์ ที่มีการติดตั้งให้ครบทุกหย่อมบ้านที่อยู่ในโครงการ ปัจจุบันโครงการการศึกษาแบบพิเศษ โครงการครุหลังม้า ได้มีการขยายเขตบริการเพิ่มขึ้นเป็น 36 หย่อมบ้าน มีจำนวนนักเรียน 800 คน โดยครอบคลุมทั้ง 5 อำเภอ และ 2 กิ่งอำเภอ

5. ห้องเรียนอาศรม เป็นการจัดการเรียนการสอนให้กับกลุ่มนักเรียนชาวเขาที่มีความแตกต่างกันในด้านอายุ สติปัญญา ความสามารถ ฐานะความเป็นอยู่ โดยไม่แบ่งชั้นเรียน ไม่กำหนดเวลาเรียน นักเรียนสามารถเรียนจบได้ในเวลาที่แตกต่างกันตาม

ความสามารถของแต่ละบุคคล หลักสูตรการเรียนการสอนที่ใช้ก็เป็นหลักสูตรแบบเดียวกับ โรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศใช้อยู่ ส่วนดีก็คือ นักเรียนสามารถเรียนจบได้ในเวลาที่แตกต่างกันตามความสามารถของแต่ละบุคคล การจัดแบบนี้จะจัดขึ้นเฉพาะในหมู่บ้านที่เด็กไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษา หรือโรงเรียนขนาดเล็กมากและมีครูอยู่ประจำการไม่เกิน 2 คน

6. การจัดห้องเรียนคอย เป็นการเปิดขยายห้องเรียนของโรงเรียนในสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย ในหมู่บ้านที่ยังไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษา มีอาคารสถานที่และห้องเรียนชั่วคราว ในลักษณะของ "อาศรม" ใช้ครูอาสาสอนเช่นเดียวกับ ห้องเรียนเคลื่อนที่

7. การจัดที่พักสำหรับนักเรียนบางกลุ่ม เป็นการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาสำหรับ กลุ่มเด็กด้อยโอกาสในชนบทห่างไกลที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีโรงเรียนประถมศึกษาไม่ถึงขั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ให้มาเรียนต่อในโรงเรียนที่มีชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 โดยการจัดที่พักให้นักเรียนเหล่านี้ ให้พักอาศัยอยู่กับญาติหรือครูที่มีบ้านอยู่บริเวณรอบโรงเรียน หรือจัดให้พักในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนที่อยู่ห่างไกล และกระจัดกระจายได้มาอยู่ใกล้โรงเรียนและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มก้อน โดยโรงเรียนต้องมีพื้นที่ที่ท่าเกษตรให้นักเรียน และได้รับความร่วมมือจากชุมชนอย่างดีทั้งด้านที่พักอาศัย อาหาร เครื่องอุปโภค บริโภค

8. โรงเรียนหมู่บ้าน เป็นโรงเรียนที่ตั้งขึ้นในหมู่บ้านที่มีนักเรียนซึ่งมีอายุ ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับตั้งแต่ 20 คนขึ้นไป และไม่มีโรงเรียนของหน่วยงานใด ๆ ในหมู่บ้าน โดยขอความร่วมมือจากประชาชนในการจัดสร้างอาคารเรียน และบ้านพักครูชั่วคราวด้วยวัสดุในท้องถิ่น มีการดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนตามระเบียบการจัดตั้งโรงเรียนของรัฐบาล ซึ่งรัฐบาลต้องสนับสนุนด้านสื่อ งบประมาณ และจัดครูเข้าไปประจำการสอน จำนวน 1 คน สำหรับนักเรียนเริ่มแรกเรียนที่มีอายุระหว่าง 8-15 ปี จำนวน 1 ห้องเรียน

9. การจัดการศึกษาสงเคราะห์แบบผสมผสาน เป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก ด้อยโอกาสในชนบทห่างไกลที่จังหวัดน่าน ในรูปแบบแผนของการศึกษาสงเคราะห์ผสมผสาน กับการพึ่งตนเอง มีการจัดที่พักให้นักเรียนอยู่ประจำในโรงเรียน โดยมีเป้าหมายในการจัด

การศึกษาให้แก่นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในหมู่บ้านที่มีโรงเรียนประถมศึกษา แต่เปิดสอนเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ให้มีโอกาสไปเรียนต่อในโรงเรียนหลังที่มีชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ซึ่งจัดเป็นโรงเรียนหลักในด้านงบประมาณรัฐบาลให้ความช่วยเหลือจำนวน 3,000 บาท/คน/ปี นอกจากนี้ยังขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นในเรื่องการตรวจสอบสภาพ เครื่องอุปโภค บริโภค สื่อการเรียน วัสดุที่ใช้ประกอบการเรียน โดยมีครูประจำการทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอน และดูแลให้เข้าเป้าหมายของการจัดการศึกษาในรูปแบบนี้

10. โรงเรียนนี้ช่วยน้อง เป็นการจัดการศึกษารูปแบบหนึ่งแก่กลุ่มเด็กด้อยโอกาสในชนบทห่างไกล ในระดับประถมศึกษาทั้งแก่นักเรียนชาวไทยภูเขา และนักเรียนที่อยู่ในท้องถิ่นทุรกันดาร เป็นความพยายามที่จะให้โรงเรียนต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานครได้มีโอกาสสนับสนุนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยเน้นไปในลักษณะนักเรียนต่อนักเรียน คือ นักเรียนในส่วนกลางจะสามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้วยการส่งเสื้อผ้า สิ่งของ สมุด หนังสือไปให้ และมีการติดต่อกันในลักษณะโรงเรียนพี่ช่วยน้องตลอดเวลา

11. โรงเรียนชาวเขาของตำรวจตระเวนชายแดน โรงเรียนประถมศึกษาของตำรวจตระเวนชายแดนที่จัดให้แก่ชาวเขานั้น จะอยู่ในท้องถิ่นที่ห่างไกลการคมนาคมไม่สะดวก และยังไม่มีโรงเรียนของหน่วยราชการใดตั้งอยู่

โรงเรียนประถมศึกษาของตำรวจตระเวนชายแดนที่จัดขึ้นสำหรับเด็กชาวเขา ตั้งขึ้นครั้งแรกเมื่อวันที่ 24 มกราคม 2499 ที่หมู่บ้านสะโงะ ตำบลปลาลัก อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ชื่อโรงเรียนประสิทธิ์ทิวสิน เป็นนักเรียนชาวเขาเผ่าอีเก้อ เป็นการตั้งโดยไม่ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากทางราชการ ใช้ตำรวจตระเวนชายแดนเป็นครูและได้รับความช่วยเหลือเรื่องอุปกรณ์การสอน หนังสือเรียนจากกระทรวงศึกษาธิการ เสื้อผ้า เครื่องแบบนักเรียนจากกรมประชาสัมพันธ์ ในระยะต่อมาจึงได้รับการสนับสนุนจากผู้มีเมตตาจิตโดยบริจาคผ่านตำรวจตระเวนชายแดน ทำให้กิจการของโรงเรียนก้าวหน้าขึ้นเรื่อย ๆ

นอกจากจะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยราชการ องค์การ และคณะบุคคลแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้พระราชทานพระราชทรัพย์สร้างโรงเรียนแก่ชาวเขาเหล่านี้อีกด้วย

เนื่องจากโรงเรียนชาวเขาที่ตำรวจตระเวนชายแดนดำเนินการอยู่นี้ มีแหล่งที่มาของเงินก่อสร้างแตกต่างกันไป จึงมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปดังนี้คือ

1. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบำรุง เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยความเสียสละของชาวบ้านร่วมกับตำรวจตระเวนชายแดนหมวดต่าง ๆ ในพื้นที่ที่เป็นโรงเรียนชั่วคราว เมื่อสร้างแล้วก็ให้อันดับหมายเลขตามจำนวนโรงเรียนที่สร้างก่อนหลัง
2. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสงเคราะห์ เป็นโรงเรียนที่กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเขตต่าง ๆ ร่วมกับชาวบ้านบริจาคเงิน วัสดุ และแรงงานก่อสร้างขึ้นเป็นโรงเรียนชั่วคราว มีการให้อันดับหมายเลขตามลำดับการก่อสร้างก่อนหลัง
3. โรงเรียนมิตรตำรวจบำรุง เป็นโรงเรียนที่ตำรวจตระเวนชายแดนจัดงานกุศลเพื่อหารายได้มาสร้างโรงเรียนสำหรับชาวเขาและประชาชนใกล้เคียง
4. โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ เป็นโรงเรียนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานเงินก่อสร้างเป็นอาคารเรียนถาวรสำหรับเด็กชาวเขา
5. โรงเรียนเจ้าแม่หลวงอุปถัมภ์ เป็นโรงเรียนที่สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ พระราชทานเงินก่อสร้าง เป็นอาคารเรียนถาวรสำหรับเด็กชาวเขา
6. โรงเรียนในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เป็นโรงเรียนที่สมเด็จพระราชชนนีพระราชทานเงินก่อสร้าง โรงเรียนประเภทนี้ได้รับพระราชทานนามตามชื่อผู้โดยเสด็จพระราชกุศลก่อสร้างในแต่ละแห่ง เช่น โรงเรียนมิตรมวลชน โรงเรียนจุฬา - อรรถศาสตร์ โรงเรียนทหารม้าอนุสรณ์ ฯลฯ เป็นโรงเรียนที่มีอาคารเรียนแบบถาวรสำหรับเด็กชาวเขา

ตั้งแต่ปีที่เริ่มตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน คือ พ.ศ. 2499 จนถึง พ.ศ. 2526 มีโรงเรียนชาวเขาทั้งหมด 122 โรงเรียน มีจำนวนโรงเรียนที่ยุบเลิกเนื่องจากถูกฝ่ายตรงกันข้ามคุกคาม และเด็กอพยพตามผู้ปกครองไปอยู่ที่อื่น จำนวน 22 โรงเรียน

โอนให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติไปดำเนินการ 58 โรง ปัจจุบันจึงเหลือโรงเรียนชาวเขาของตำรวจตระเวนชายแดนอยู่ 42 โรง

12. โรงเรียนชาวเขาของกรมประชาสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์จัดการศึกษาให้กับชาวเขาในรูปแบบโรงเรียนชั่วคราว โดยเริ่มตั้งแต่ปี 2506 มีโรงเรียนในระยะเริ่มแรก 10 โรงเรียน และขยายเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงสิ้นปี 2524 มีโรงเรียนชั่วคราวที่เปิดดำเนินการทั้งหมด 197 โรง มีครู 243 คน และนักเรียนชาวเขา 6,475 คน นอกจากจะจัดตั้งโรงเรียนชั่วคราวสำหรับเด็กชาวเขาในระดับประถมศึกษาแล้ว กรมประชาสงเคราะห์ยังได้จัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อการอบรมและพัฒนาเด็กเล็กอย่างถูกต้อง นอกจากนี้กรมประชาสงเคราะห์ยังร่วมมือกับกรมการศึกษานอกโรงเรียนดำเนินการโครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา (ศค.ช.) โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะทดลองรูปแบบการจัดการศึกษาและคิดค้นหลักสูตรขั้นมูลฐานสำหรับชาวเขา ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2523 แล้วยังมีโครงการการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จสำหรับชาวเขา ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี 2520 เป็นต้นมา

13. การจัดการศึกษาสงเคราะห์ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เป็นโรงเรียนที่ตั้งขึ้นเพื่อจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษา ตามข้อยกเว้นสำหรับเด็กที่ไม่สามารถเข้าเรียนตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2478 มาตรา 11 หมวด 1 ซึ่งได้แก่ เด็กที่อยู่ห่างไกลโรงเรียนเกิน 2,000 เมตร เด็กที่อยู่ในท้องที่กันดารห่างไกลคมนาคม เช่น อยู่ตามป่าเขา ตามเกาะ เด็กเร่ร่อน หรือเด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับอาชีพของผู้ปกครอง เช่น ครอบครัว มีฐานะยากจน เด็กกำพร้า ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู เด็กที่พ่อแม่ประกอบอาชีพค้าขายทางเรือไม่มีที่อยู่เป็นหลักฐานแน่นอน เด็กที่บิดามารดาถูกภัยจากผู้ก่อการร้ายคุกคาม และเด็กที่มีปัญหาทางสังคม เช่น บุตรหลานผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่หายป่วยจากโรคนี้แล้ว

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ให้การศึกษาแก่เด็กตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1 - ม.3 ประเภทประจำ รัฐให้การสงเคราะห์เป็นค่าอาหารคนละ 1,000 บาทต่อปี และให้เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย เครื่องเขียน แบบเรียน กรมสามัญศึกษาได้ขยายโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

ขึ้นทุกเขตการศึกษา แต่ยังเห็นว่าไม่เพียงพอต่อความต้องการของสังคมและต้องการแก้ปัญหาเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย กรมสามัญศึกษาต้องตั้งโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์สำหรับชาวเขาขึ้นอีก 6 แห่ง ในจังหวัดเพชรบูรณ์ น่าน พัทลุง แม่ฮ่องสอน เพชรบุรี เชียงใหม่ ซึ่งนอกจากจะรับสอนเด็กชาวเขาและให้อยู่ประจำแล้ว ยังรับเด็กที่ยากจนจากท้องถิ่นทุรกันดาร ชาวเล และชาวเกาะด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาผลการวิจัยค้นคว้า จะนำเสนอเฉพาะที่พิจารณาได้ว่ามีส่วนเกี่ยวข้อง และสามารถนำมาใช้อธิบายผลในการวิจัยในครั้งนี้ ที่ปรากฏมีดังต่อไปนี้

นิมล มัชฌมบุรุษ (2531 : 180 - 189) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์หลักสูตรท้องถิ่นระดับประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน : ความสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น พบว่า มีเรื่องและเนื้อหาในแผนการสอนสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 66 เรื่อง มีเรื่องและเนื้อหาที่เป็นความต้องการของท้องถิ่น แต่ไม่มีในแผนการสอน 49 เรื่อง มีเรื่องและเนื้อหาที่มีในแผนการสอน แต่ไม่มีในความต้องการของท้องถิ่น 95 เรื่อง

อุไร สิทธิมงคล (2532 : 74 - 80) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การให้บริการด้านหลักสูตรและการสอนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า กลุ่มโรงเรียนส่วนมากมีปัญหาเกี่ยวกับเอกสารหลักสูตรไม่เพียงพอกับความต้องการ การขนส่งลำบาก นักเรียนมีปัญหาด้านภาษา บุคลากรกลุ่มโรงเรียนขาดการยอมรับจากครู ขาดแคลนงบประมาณในการจัดทำแบบทดสอบ บุคลากรกลุ่มโรงเรียนไม่มีเวลาและไม่มีความรู้ในเรื่องการวัดและการประเมินผลการศึกษาดีพอ ครุมาให้บริการน้อย และกลุ่มโรงเรียนไม่สามารถให้บริการด้านสื่อและอุปกรณ์การสอนได้ครบทุกโรงเรียน

พจนทรัพย์ สายเชื้อ (2529 : 39) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด พบว่า ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดได้ปฏิบัติงานด้านการบริหารงานบุคคลในระดับปานกลาง และในการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร ไม่มีการสำรวจความต้องการของโรงเรียนก่อน มีงบประมาณในการบำรุงรักษาและพัฒนาบุคลากรค่อนข้างน้อย ไม่มีโอกาสออกพบปะเยี่ยมเยียนครู

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 307 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งดำรงตำแหน่งติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี นับถึงปีการศึกษา 2533 จำนวน 210 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด การบริหารงานโรงเรียนและปัญหาอื่น ๆ โดยผู้วิจัยอาศัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์เบื้องต้นจากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา การสำรวจด้วยตนเอง และนำมาสร้างเป็นข้อคำถามในงานแต่ละด้าน นอกจากนี้แล้วยังมีข้อคำถามให้ผู้ตอบได้เสนอความคิดเห็นตามความต้องการและแนวทางในการแก้ไขพัฒนางานในแต่ละด้านด้วย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี งานวิจัย ตำรา และเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับงานตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด โรงเรียนประถมศึกษา และปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาโดยตรง ตลอดจนปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษา

2. วิเคราะห์งานตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด โรงเรียนประถมศึกษาและปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาโดยตรง

3. สร้างแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อประมวลปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละด้าน เพื่อนำมากำหนดเป็นข้อรายการในแบบสอบถาม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 27 คน

4. สร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยให้ครอบคลุมงานที่ได้วิเคราะห์ตามข้อ 2 พร้อมแบบสอบถามแบบปลายเปิด และนำไปทดลองใช้กับผู้รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาปรับปรุงในตอนท้ายของแต่ละงาน แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีรายนามปรากฏตามภาคผนวก ก ตรวจสอบแก้ไขความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง ตลอดจนการแก้ไขการใช้ถ้อยคำสำนวนอีกครั้งหนึ่ง

5. นำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try Out) กับผู้รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 44 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (ต่าย เชียงฉิน. 2526 : 68)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S^2_i}{S^2_c} \right]$$

เมื่อวิเคราะห์ตามวิธีการและสูตรแล้ว พบว่า แบบสอบถามฉบับนี้มีค่าระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7720 นับว่าเป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง (Magnasson, 1967 : 118)

6. ลักษณะของแบบสอบถาม แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 3 คำตอบ มีข้อคำถามรวมทั้งสิ้น 112 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

6.1 ตอนที่ 1 ปัญหาของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาครอบคลุม ปัญหาการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา 3 ด้าน

6.1.1 ปัญหาการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานการเจ้าหน้าที่ การบริหารงานการเงิน และพัสดุ และการบริหารงานวิชาการ (หน่วยศึกษานิเทศก์)

6.1.2 ปัญหาการบริหารงานโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานธุรการการเงินและพัสดุ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และงานโครงการอื่น ๆ

6.1.3 ปัญหาอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษา เป็นต้นว่า สภาพเศรษฐกิจ สังคม และชุมชน การคมนาคม การดำรงชีพในท้องถิ่นก้นดาร์ ทศนคติหรือความศรัทธาต่อตนเองของชุมชน สุขภาพอนามัย และอื่น ๆ

6.2 ตอนที่ 2 ความต้องการพัฒนาการจัดการประถมศึกษา จะครอบคลุมความต้องการให้พัฒนาใน 2 ด้านคือ

6.2.1 ความต้องการให้พัฒนาการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานการเจ้าหน้าที่ การบริหารงานการเงินและพัสดุ การบริหารงานวิชาการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

6.2.2 ความต้องการให้พัฒนาด้านอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษา อันเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมและชุมชน การคมนาคม การดำรงชีพในท้องถิ่นก้นดาร์ ที่คนคิดหรือความคร่ำคร่าต่อตนเองของชุมชนและสภาพอนามัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้อำนวยการ การประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ดำเนินการโดยมีหนังสือไปยังกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็น ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่ง ดำรงตำแหน่งติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี จำนวน 210 คน เพื่อตอบแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยตรงและเน้นให้ตอบตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นและเป็นอยู่ โดยส่ง แบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างในวันประชุมประจำเดือนมกราคม 2534 ของแต่ละอำเภอ และรอเก็บด้วยตนเอง ได้คืนมา 202 คน

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด คัดเลือกเฉพาะที่มีคำตอบสมบูรณ์ทุกข้อ สำหรับปัญหาและความต้องการแต่ละด้าน เช่น ด้านการศึกษาปัญหาการบริหารงานของ สำนักงานการศึกษาจังหวัดซึ่งเกี่ยวข้องกับโรงเรียน มี 33 ข้อ จะต้องมามีคำตอบที่ สมบูรณ์ทั้ง 33 ข้อ จึงจะเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ และเมื่อตรวจสอบแล้ว พบว่า มี แบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 202 ฉบับ

2. นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ

ระดับของความเป็นปัญหามาก	ให้คะแนน 3
ระดับของความเป็นปัญหาปานกลาง	ให้คะแนน 2
ระดับของความเป็นปัญหาน้อย	ให้คะแนน 1

3. หาคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถาม เพื่อจัดกลุ่มและระดับของปัญหา โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และจัดระดับของปัญหาโดยใช้เกณฑ์ดังนี้ (Best. 1959 : 188 - 190)

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.00 หมายถึง ระดับของความเป็นปัญหา
หรือความต้องการมาก

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับของความเป็นปัญหา
หรือความต้องการปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับของความเป็นปัญหา
หรือความต้องการน้อย

4. หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวัดค่าความ
สอดคล้องของคะแนนในแต่ละข้อคำถามที่คำนวณได้ตามข้อ 3

5. ทดสอบสัดส่วนของความคิดเห็นในแต่ละระดับ โดยใช้ค่าไคสแควร์ (Chi - Square Test) แบบ Goodness of Fit เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ

5.1 สัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีทัศนคติต่อปัญหาการบริหาร
งานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำหรับการปฏิบัติ 3 ระดับ แตกต่างกัน

5.2 สัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีทัศนคติต่อปัญหาการบริหาร
งานโรงเรียนสำหรับการปฏิบัติ 3 ระดับ แตกต่างกัน

5.3 สัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีทัศนคติต่อปัญหาอื่น ๆ ซึ่ง
เกี่ยวกับการศึกษา สำหรับการปฏิบัติ 3 ระดับ แตกต่างกัน

5.4 สัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีทัศนคติต่อความต้องการ
ให้พัฒนาการบริหารของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำหรับการปฏิบัติ 3 ระดับ
แตกต่างกัน

5.5 สัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีทัศนคติต่อความต้องการ
ให้พัฒนาด้านอื่น ๆ สำหรับการปฏิบัติ 3 ระดับ แตกต่างกัน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าคะแนนเฉลี่ย โดยใช้สูตร (Ferguson. 1976 : 45)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

2. หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร (Ferguson. 1976 : 64)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)}}$$

3. หาค่าไคสแควร์ (Chi Square Test) แบบ Goodness of Fit โดยใช้สูตร (อรพินท์ เจียรพงษ์. 2525 : 120 - 121)

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^k \frac{(O_i - E_i)^2}{E_i}$$

โดยที่ χ^2 แทน ตัวสถิติไค-สแควร์ (Chi - Square Statistic) ซึ่งมีการแจกแจงไค-สแควร์ (Chi - Square Distribution) ที่มี degree of freedom เท่ากับ $k-m$

O_i แทน ความถี่สังเกต (Observed Frequency)- กลุ่มที่ i

E_i แทน ความถี่คาดหวัง (Expected Frequency) กลุ่มที่ i

k แทน จำนวนชั้นที่ใช้ในการคำนวณหาค่า χ^2

m แทน จำนวนของค่าคงที่ซึ่งใช้สำหรับคำนวณหาค่าความถี่คาดหวัง
ค่า p ที่ใช้ในการทดสอบใช้ค่าเท่ากันทุกกลุ่ม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย มีสัญลักษณ์ที่สำคัญ เพื่อความสะดวกและความเข้าใจตรงกัน ดังนี้

N	หมายถึง	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
$S.D.$ ✓	หมายถึง	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
χ^2	หมายถึง	ค่าที่ใช้พิจารณาใน Chi-Square Distribution

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ จะแบ่งเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ปัญหาการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาครอบคลุม ปัญหาการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา 3 ด้าน คือ

1.1 ปัญหาการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ซึ่งเกี่ยวข้องกับโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1.1 ปัญหาด้านงานบริหารทั่วไปของสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด

จังหวัด

1.1.2 ปัญหาด้านงานการเจ้าหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษา

จังหวัด

1.1.3 ปัญหาด้านงานการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษา

1.1.4 ปัญหาด้านงานวิชาการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

1.2 ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.2.1 ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

1.2.2 ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน

1.2.3 ปัญหาการบริหารงานบุคลากรของโรงเรียน

1.2.4 ปัญหาการบริหารงานธุรการ การเงินและพัสดุของโรงเรียน

1.2.5 ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่ของโรงเรียน

1.2.6 ปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

และโครงการพิเศษของโรงเรียน

1.3 ปัญหาด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในการบริหารงานของโรงเรียน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนาการจัดการ
ประถมศึกษาครอบคลุมความต้องการให้พัฒนาใน 2 ด้าน คือ

2.1 ความต้องการให้พัฒนาการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดเกี่ยวกับด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1.1 ความต้องการให้พัฒนางานบริหารทั่วไป

2.1.2 ความต้องการให้พัฒนางานการเจ้าหน้าที่

2.1.3 ความต้องการให้พัฒนางานการเงินและพัสดุ

2.1.4 ความต้องการให้พัฒนางานวิชาการ

2.2 ความต้องการให้พัฒนาในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์และเปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียน และปัญหาด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของโรงเรียน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์และเปรียบเทียบสัดส่วนความต้องการของผู้บริหารโรงเรียน ในการพัฒนางานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน การบริหารงานของโรงเรียนและการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของโรงเรียน

การวิเคราะห์จะนำเสนอตามลำดับตาราง ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัญหาการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา

1.1 ปัญหาการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดซึ่งเกี่ยวข้องกับโรงเรียน มีตารางดังนี้

ตาราง 1 ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในงานบริหารทั่วไปสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ตาราง 2 ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในงานการเจ้าหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ตาราง 3 ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในงานการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ตาราง 4 ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในงานวิชาการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ตาราง 5 ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

1.2 ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียน มีตารางต่าง ๆ ดังนี้

ตาราง 6 ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

ตาราง 7 ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน

ตาราง 8 ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารงานบุคลากรของโรงเรียน

ตาราง 9 ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารงานธุรการ การเงินและพัสดุของโรงเรียน

ตาราง 10 ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่ของโรงเรียน

ตาราง 11 ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและโครงการพิเศษของโรงเรียน

ตาราง 12 ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารงานของโรงเรียน

1.3 ปัญหาด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในการบริหารงานของโรงเรียน มีตารางต่าง ๆ ดังนี้

ตาราง 13 ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารของโรงเรียน

ตอนที่ 2 ความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนาการจัดการประถมศึกษา

2.1 ความต้องการให้พัฒนาการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและโรงเรียน มีตารางต่าง ๆ ดังนี้

ตาราง 14 ระดับความต้องการ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนาการบริหารทั่วไป

ตาราง 15 ระดับความต้องการ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนางานการเจ้าหน้าที่

ตาราง 16 ระดับความต้องการ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนางานการเงินและพัสดุ

ตาราง 17 ระดับความต้องการ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนางานวิชาการ

ตาราง 18 ระดับความต้องการ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนาของโรงเรียนและสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

2.2 ความต้องการให้พัฒนาในด้านอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษา

ตาราง 19 ระดับความต้องการค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนาในด้านอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษา

ตอนที่ 3 วิเคราะห์และเปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา มีตารางต่าง ๆ ดังนี้

ตาราง 20 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานด้านงานบริหารทั่วไปของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ตาราง 21 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานด้านการเจ้าหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ตาราง 22 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานด้านงานการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ตาราง 23 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานด้านวิชาการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ตาราง 24 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ตาราง 25 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

ตาราง 26 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน

ตาราง 27 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานบุคลากรของโรงเรียน

ตาราง 28 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานธุรการ การเงินและพัสดุของโรงเรียน

ตาราง 29 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่ของโรงเรียน

ตาราง 30 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และโครงการพิเศษของโรงเรียน

ตาราง 31 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานของโรงเรียน

ตาราง 32 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในการบริหารงานของโรงเรียน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์และเปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้
พัฒนางานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน พัฒนาการบริหารงาน
ของโรงเรียน และการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของโรงเรียน มี
ตารางต่าง ๆ ดังนี้

ตาราง 33 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนางาน
บริหารทั่วไปของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ตาราง 34 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนางาน
การเจ้าหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ตาราง 35 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนางาน
การเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ตาราง 36 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนางาน
วิชาการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ตาราง 37 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนางาน
การบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ตาราง 38 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนาใน
ด้านอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับ
โรงเรียน

ตาราง 1 ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในงานบริหารทั่วไป
ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ข้อความ/ปัญหา*	ระดับของปัญหา			$\bar{X}$	S.D.
	N = 202				
	ปาน				
	มาก	กลาง	น้อย		
1. ความรวดเร็วของเอกสารทุกชนิดที่ส่งให้ โรงเรียน	62	106	34	2.139	0.677
2. การประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียน	52	99	51	2.005	0.716
3. การประสานงานระหว่างสำนักงานฯกับโรงเรียน	66	71	65	2.005	0.807
4. ความรวดเร็วในของการออกประกาศ เกียรติบัตรให้แก่โรงเรียน	35	107	60	1.876	0.676
5. การมีส่วนร่วมกิจกรรมในชุมชนและโรงเรียน	61	83	58	2.015	0.769
6. การจัดประชุม สัมมนาหรืออบรม ซึ่งจัดโดย สำนักงานฯ	44	117	41	2.015	0.605
7. การปฏิบัติการสำมะโนนักเรียนตามที่สำนักงานฯ ให้โรงเรียนปฏิบัติ	46	104	52	1.970	0.698
8. ความเอาใจใส่โรงเรียนอย่างต่อเนื่องของ สำนักงานฯ	60	95	47	2.064	0.727
รวม/เฉลี่ย	53	98	51	2.010	0.719

*หมายเหตุ: ดูข้อความสมบูรณ์ในภาคผนวก ข

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหากับงานบริหารทั่วไปของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยทั้งส่วนรวมและในแต่ละงานระดับของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ความรวดเร็วทันการของหนังสือและเอกสารทุกชนิดที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดส่งให้โรงเรียนเป็นปัญหาลำดับความสำคัญสูงสุด รองลงมาเป็นความเอาใจใส่ดูแลโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและโรงเรียน และการดำเนินการจัดประชุมสัมมนาหรืออบรมของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

ปัญหาที่สำรวจมานี้ เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของผู้บริหารที่ระบุระดับปัญหา พบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ระบุว่าปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาในระดับปานกลาง แต่ก็พบว่ากลุ่มผู้บริหารที่เห็นว่าปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหามากและน้อยในอัตราที่ใกล้เคียงกัน ส่วนความรวดเร็วทันการของการออกประกาศเกียรติบัตรของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแก่โรงเรียน และวิธีการจัดประชุมสัมมนาหรืออบรมโดยสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนั้น ผู้บริหารที่เห็นว่า เป็นปัญหาน้อยมีจำนวนมากกว่าผู้บริหารที่เห็นว่า เป็นปัญหามาก

ตาราง 2 ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในงานการเจ้าหน้าที่
ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ข้อความ/ปัญหา*	ระดับของปัญหา			$\bar{X}$	S.D.
	N = 202				
	ปาน				
	มาก	กลาง	น้อย		

1. ดำเนินการสรรหาบุคลากรให้ทันกับความต้องการของโรงเรียน	97	48	57	2.198	0.853
2. การจัดให้มีบุคลากรเพียงพอกับความต้องการของโรงเรียน	98	46	58	2.198	0.858
3. การบรรจุแต่งตั้งบุคลากรที่มีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของโรงเรียน	89	55	58	2.153	0.841
4. การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	48	124	30	2.089	0.617
5. การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติราชการตามระเบียบราชการ	43	117	42	2.005	0.650
6. การสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการบริหารแก่ข้าราชการครู	57	110	35	2.109	0.668
7. ความเป็นธรรมในการพิจารณาความดีความชอบแก่ข้าราชการครู	57	98	47	2.050	0.718
8. การใช้ระบบโควตา (15%) พิจารณาความดีความชอบกรณีพิเศษเท่ากับสำนักงานฯ อื่น	72	89	41	2.153	0.734

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา			$\bar{X}$	S.D.
	N = 202				
	ปาน				
	มาก	กลาง	น้อย		
9. การจัดสวัสดิการสงเคราะห์แก่ข้าราชการครูและลูกจ้าง	69	87	46	2.114	0.748
10. การบำรุงขวัญและกำลังใจแก่ข้าราชการครูและลูกจ้าง	68	89	45	2.114	0.741
รวม/เฉลี่ย	70	86	46	2.119	0.750

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหากับงานการเจ้าหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยทั้งโดยส่วนรวมและในแต่ละงาน ระดับของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง การสรรหาบุคลากรให้ทันกับความต้องการของโรงเรียน และการจัดให้บุคลากรเพียงพอกับความต้องการของโรงเรียนเป็นปัญหาลำดับสูงสุด รองลงมาเป็นการบรรจุแต่งตั้งบุคลากรที่มีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของโรงเรียนและการยิกระบบโควตา (15%) ในการพิจารณาความดีความชอบกรณีพิเศษเท่ากับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอื่น

ปัญหาที่สำรวจมานี้ เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ระบุระดับปัญหา พบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ระบุว่าปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาในระดับปานกลาง แต่ก็พบว่ากลุ่มผู้บริหารที่เห็นว่าปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหามากมีจำนวนมากกว่าผู้บริหารที่เห็นว่า เป็นปัญหาน้อยทุกข้อ

ตาราง 3 ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในทางการเงินและ
 ผลิตของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวกับโรงเรียน

ข้อความ/ปัญหา ^a	ระดับของปัญหา			$\bar{X}$	S.D.
	N = 202				
	ปาน				
	มาก	กลาง	น้อย		
1. ระยะเวลาที่ให้โรงเรียนจัดทำคำขอ งบประมาณประจำปี	66	110	26	2.198	0.647
2. ความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณ ให้แก่โรงเรียน	50	108	44	2.030	0.683
3. ความสะดวกรวดเร็วในการเบิกจ่ายเงิน ให้แก่โรงเรียน	65	97	40	2.124	0.712
4. การให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของโรงเรียน เกี่ยวกับการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุ	52	117	33	2.094	0.643
5. การตรวจสอบและให้คำแนะนำในด้าน การปฏิบัติงานการเงินและพัสดุ	61	102	39	2.109	0.697
6. ความเพียงพอของงบประมาณในการ ขนส่งวัสดุอุปกรณ์ให้แก่โรงเรียน	107	31	64	2.213	0.897
รวม/เฉลี่ย	67	94	41	2.129	0.722

*หมายเหตุ ดูข้อความสมบูรณ์ในภาคผนวก ข

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยทั้งส่วนรวมและในแต่ละงานระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ความเพียงพอของงบประมาณในการขนส่งวัสดุอุปกรณ์ที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจัดให้แก่โรงเรียนเป็นปัญหาลำดับสูงสุด รองลงมาเป็นระยะเวลาที่ให้โรงเรียนจัดทำคำขอของงบประมาณประจำปี ความสะดวกรวดเร็วในการเบิกจ่าย การตรวจสอบและให้คำแนะนำในด้านการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุ การให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของโรงเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุ และความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียน ตามลำดับ

ปัญหาที่สำรวจมานี้ เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของผู้บริหารที่บะระดับปัญหา พบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ระบุว่าปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาในระดับปานกลาง และก็นับว่ากลุ่มผู้บริหารเห็นว่า เป็นปัญหามากมีจำนวนมากกว่าผู้บริหารที่เห็นว่า เป็นปัญหาน้อยในทุกประเด็น

ตาราง 4 ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในงานวิชาการของ
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ข้อความ/ปัญหา*	ระดับของปัญหา			$\bar{X}$	S.D.
	N = 202				
	ปาน				
	มาก	กลาง	น้อย		

1. การกำหนดให้ใช้แผนการสอนท้องถิ่น	59	105	38	2.104	0.678
2. การปฏิบัติตามแผนประจำปีของสำนักงานฯ	51	112	39	2.059	0.666
3. การจัดให้มีเอกสารประกอบการสอนตาม แผนการสอนของจังหวัดแก่โรงเรียน	87	76	39	2.238	0.755
4. การปฏิบัติตามแผนบริการสื่อของศูนย์ วิชาการจังหวัด	63	97	42	2.104	0.715
5. การผลิตสื่อต้นแบบบริการแก่โรงเรียนและกลุ่ม ของศูนย์วิชาการจังหวัด	63	100	39	2.119	0.702
6. การเผยแพร่เทคโนโลยีและนวัตกรรม ทางการศึกษาของศูนย์วิชาการจังหวัด	70	91	41	2.144	0.729
7. ความทั่วถึงในการนิเทศโรงเรียนของ ศึกษานิเทศก์ จังหวัด	112	41	49	2.312	0.839
8. การใช้สื่อและเครื่องมือในการนิเทศของ ศึกษานิเทศก์จังหวัด	80	81	41	2.193	0.751

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อความ/ปัญหา*	ระดับของปัญหา			$\bar{X}$	S.D.
	N = 202				
	ปาน				
	มาก	กลาง	น้อย		
9. ความรับผิดชอบ เอาใจใส่และมุ่ง ประสิทธิผลของงานของศึกษานิเทศก์ จังหวัด	72	88	42	2.149	0.738
รวม/เฉลี่ย	73	88	41	2.158	0.736

*หมายเหตุ ดูข้อความสมบูรณ์ในภาคผนวก ข

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหากับงานวิชาการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยทั้งส่วนรวมและในแต่ละข้อ ระดับของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ความทั่วถึงในการนิเทศโรงเรียนของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เป็นปัญหาลำดับสูงสุด รองลงมาเป็นการจัดให้มีเอกสารประกอบการสอนตามแผนการสอนของจังหวัดแก่โรงเรียน และการใช้สื่อและเครื่องมือในการนิเทศของศึกษานิเทศก์จังหวัด ตามลำดับ

ปัญหาที่สำรวจมานี้ เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของผู้บริหารที่ระบุระดับปัญหา พบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ระบุว่าปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาในระดับปานกลาง และก็นับว่ากลุ่มผู้บริหารที่เห็นว่าเป็นปัญหามากมีจำนวนมากกว่าผู้บริหารที่เห็นว่าเป็นปัญหาน้อยในทุกข้อ โดยเฉพาะความทั่วถึงในการนิเทศของศึกษานิเทศก์จังหวัด จัดว่าเป็นปัญหามากที่สุด รองลงมาเป็นปัญหาการจัดเอกสารประกอบการสอนตามแนวการสอนของจังหวัด

ตาราง 5 ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในการบริหารงาน
ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้อกับโรงเรียน

ข้อความ/ปัญหา*	ระดับของปัญหา			$\bar{X}$	S.D.
	N = 202				
	ปาน				
	มาก	กลาง	น้อย		
1. งานบริหารทั่วไป	53	98	51	2.010	0.719
2. งานกากรเจ้าหน้าที่	70	86	46	2.119	0.750
3. งานกากรเงินและพัสดุ	67	94	41	2.129	0.722
4. งานวิชาการ	73	88	41	2.158	0.736
รวม/เฉลี่ย	66	91	45	2.104	0.736

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหากับการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้อกับโรงเรียน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยทั้งส่วนรวมและในแต่ละข้อ ระดับของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง งานวิชาการเป็นปัญหาในลำดับสูงสุด รองลงมาเป็นงานการเงินและพัสดุ งานกากรเจ้าหน้าที่ และงานบริหารทั่วไป ตามลำดับ

ปัญหาที่สำรวจมานี้ เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของผู้บริหารที่ระบุระดับปัญหา พบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ระบุว่าการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้อกับโรงเรียนยังเป็นปัญหาในระดับปานกลาง และก็มีกลุ่มผู้บริหารที่เห็นว่าปัญหาทั้งสี่ด้านนี้เป็นปัญหามากมีจำนวนมากกว่าผู้บริหารที่เห็นว่า เป็นปัญหาน้อยในทุกด้าน

ตาราง 6 ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารงานวิชาการ
ของโรงเรียน

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา			$\bar{X}$	S.D.
	N = 202				
	ปาน				
	มาก	กลาง	น้อย		

1. ความเหมาะสมของหลักสูตรและแผนการสอนฉบับบูรณาการที่ใช้อยู่กับท้องถิ่น	42	126	34	2.040	0.614
2. ความเหมาะสมของคู่มือครูและแผนการสอนที่ใช้อยู่กับท้องถิ่น	49	112	41	2.040	0.668
3. ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนและห้องสมุด	75	87	40	2.173	0.736
4. ความพร้อมของนักเรียนในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน	86	76	40	2.228	0.758
5. การเตรียมการสอนและการทำบันทึกการสอนของครู	57	100	45	2.059	0.710
6. การจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน	25	141	36	1.946	0.548
7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มทักษะวิชาภาษาไทย	82	88	32	2.248	0.711
8. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มทักษะวิชาคณิตศาสตร์	86	84	32	2.267	0.718

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา			$\bar{X}$	S.D.
	N = 202				
	ปาน				
	มาก	กลาง	น้อย		
9. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	39	134	29	2.050	0.580
10. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ	35	118	49	1.931	0.643
11. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในกลุ่มประสบการณ์พิเศษ	36	118	48	1.941	0.644
12. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย	32	130	40	1.960	0.597
13. การจัดกิจกรรมการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนที่มีปัญหา	53	96	53	2.000	0.726
14. ความรู้ความเข้าใจและทักษะของผู้ทำการนิเทศภายใน	35	120	47	1.941	0.636
15. การสนับสนุนจากหน่วยงานเหนือในการพัฒนางานวิชาการ	83	86	33	2.248	0.718
รวม/เฉลี่ย	54	108	40	2.069	0.680

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยทั้งส่วนรวมและในแต่ละงาน ระดับของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อวิเคราะห์แล้ว พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์เป็นปัญหาที่อยู่ในลำดับสูงสุด รองลงมาคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มทักษะวิชาภาษาไทย และการสนับสนุนจากหน่วยงานเหนือในการพัฒนางานวิชาการ

ปัญหาที่สำรวจมานี้ เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของผู้บริหารที่ระบุระดับปัญหา พบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ระบุว่าปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาในระดับปานกลาง แต่ก็พบว่ากลุ่มผู้บริหารที่เห็นว่าเป็นปัญหามากมีจำนวนมากกว่าผู้บริหารที่เห็นว่าเป็นปัญหาน้อย มีประเด็นความเหมาะสมของหลักสูตรและแผนการสอนแบบบูรณาการ ความเหมาะสมของคู่มือครูและแผนการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ส่วนการจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ กลุ่มประสบการณ์พิเศษ และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และความรู้ความเข้าใจและทักษะของผู้มีบทบาทภายใน ผู้บริหารที่เห็นว่าเป็นปัญหาน้อยมีจำนวนมากกว่าผู้บริหารที่เห็นว่าเป็นปัญหามาก นอกจากนี้แล้วยังพบว่าการจัดกิจกรรมการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนที่มีปัญหานั้น ผู้บริหารเห็นว่าเป็นปัญหามากมีจำนวนเท่ากับผู้บริหารที่เห็นว่าเป็นปัญหาน้อย

ตาราง 7 ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารงาน
กิจการนักเรียนของโรงเรียน

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา			$\bar{X}$	S.D.
	N = 202				
	ปาน				
	มาก	กลาง	น้อย		
1. ความร่วมมือของผู้ปกครองในการเรียนของเด็ก	54	79	69	1.926	0.779
2. ความช่วยเหลือจนเจือแก่นักเรียนที่ขาดแคลน	75	87	40	2.173	0.736
3. การพัฒนาสภาพอนามัยของนักเรียนให้มี คุณสมบัติตามเกณฑ์มาตรฐาน	73	104	25	2.238	0.656
4. การดำเนินการตามโครงการประกันสุขภาพ นักเรียน	62	101	39	2.114	0.700
5. การจัดกิจกรรมอาหารกลางวันบริการนักเรียน	52	104	46	2.030	0.698
6. การจัดกิจกรรมเสริมสร้างลักษณะนิสัยนักเรียน	36	133	33	2.015	0.586
7. การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน	69	89	44	2.124	0.739
8. การลดอัตราการขาดเรียนของนักเรียน	59	82	61	1.990	0.773
9. การส่งเสริมวินัยของนักเรียน	37	117	48	1.946	0.648
รวม/เฉลี่ย	57	100	45	2.059	0.710

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาการบริหารงาน
กิจการนักเรียนของโรงเรียน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยทั้งส่วนรวมและในแต่ละงาน ระดับ
ของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อวิเคราะห์แล้ว พบว่า การพัฒนาสุขภาพอนามัย
ของนักเรียนให้มีคุณสมบัติตามเกณฑ์มาตรฐานเป็นปัญหาลำดับสูงสุด รองลงมาคือ ความ
ช่วยเหลือจนเจือแก่แก่นักเรียนที่ขาดแคลน และการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

ปัญหาที่สำรวจมานี้ เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของผู้บริหารที่ระบุระดับปัญหา พบว่า
ผู้บริหารส่วนใหญ่ระบุว่าปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาในระดับปานกลาง แต่ก็พบว่า กลุ่มผู้บริหาร
ที่เห็นว่าเป็นปัญหามากมีจำนวนมากกว่าผู้บริหารที่เห็นว่าเป็นปัญหาน้อย โดยเฉพาะประเด็น
การดำเนินการตามโครงการประกันสุขภาพนักเรียน การจัดกิจกรรมอาหารกลางวัน
กิจกรรมเสริมสร้างลักษณะนิสัยและสหกรณ์ในโรงเรียน ส่วนความร่วมมือของผู้ปกครองใน
การเรียนของเด็ก การลดอัตราการขาดเรียน และการส่งเสริมวินัยนักเรียนนั้น ผู้บริหาร
ที่เห็นว่าเป็นปัญหาน้อยมีมากกว่าผู้บริหารที่เห็นว่าเป็นปัญหามาก

ตาราง 8 ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารงาน
บริหารงานบุคลากรของโรงเรียน

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา			$\bar{X}$	S.D.
	N = 202				
	ปาน				
	มาก	กลาง	น้อย		
1. อัตรากำลังคนเพียงพอในการดำเนินงาน ของโรงเรียน	100	41	61	2.193	0.874
2. คุณวุฒิของบุคลากรตรงตามความต้องการ ของโรงเรียน	65	86	51	2.069	0.756
3. ขวัญและกำลังใจของบุคลากรในโรงเรียน	68	95	39	2.144	0.715
4. สภาพความเป็นอยู่และฐานะทางเศรษฐกิจ ของบุคลากรในโรงเรียน	78	85	39	2.193	0.738
5. โอกาสก้าวหน้าของบุคลากรในโรงเรียน	61	92	49	2.059	0.737
6. ความรู้สึกพึงพอใจในสภาพภาพของ บุคลากรในโรงเรียน	46	112	44	2.010	0.669
รวม/เฉลี่ย	70	85	47	2.114	0.754

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหากับการบริหารงานบุคลากรของโรงเรียน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยทั้งส่วนรวมและในแต่ละข้อ ระดับของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อวิเคราะห์แล้ว พบว่า ความเพียงพอของอัตรากำลังครูในการดำเนินงานของโรงเรียนและสภาพความเป็นอยู่ ฐานะทางเศรษฐกิจของบุคลากรในโรงเรียนเป็นปัญหาในลำดับสูงสุด รองลงมาคือ ขวัญและกำลังใจของบุคลากรในโรงเรียน

ปัญหาที่สำรวจมานี้ เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของผู้บริหารที่ระบุระดับปัญหา พบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ระบุว่าปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาในระดับปานกลาง และก็พบว่ากลุ่มผู้บริหารที่เห็นว่าเป็นปัญหามากมีจำนวนมากกว่าผู้บริหารที่เห็นว่าเป็นปัญหาน้อยในทุกข้อ

ตาราง 9 ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารงานธุรการ การเงินและพัสดุของโรงเรียน

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา			$\bar{X}$	S.D.
	N = 202				
	ปาน				
	มาก	กลาง	น้อย		
1. ความเพียงพอของงบประมาณในการพัฒนางาน	106	59	37	2.342	0.771
2. ความรู้และทักษะของบุคลากรในการปฏิบัติงานธุรการ การเงินและพัสดุ	66	101	35	2.153	0.692
3. การได้รับความช่วยเหลือ แนะนำในการปฏิบัติงานธุรการ การเงินและพัสดุจากหน่วยงานเหนือ	54	113	35	2.094	0.659
4. การพัฒนางานธุรการ การเงินและพัสดุให้ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ	62	114	26	2.178	0.637
5. การแสวงหางบประมาณจากชุมชนและแหล่งอื่นเพื่อพัฒนาโรงเรียน	96	80	26	2.347	0.697
รวม/เฉลี่ย	77	93	32	2.223	0.702

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาการบริหารงานธุรการ การเงินและพัสดุของโรงเรียน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยทั้งส่วนรวมและในแต่ละข้อ ระดับของ ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อวิเคราะห์แล้ว พบว่า การแสวงหางบประมาณจาก ชุมชนและแหล่งอื่นเพื่อพัฒนาโรงเรียนเป็นปัญหาในลำดับสูงสุด รองลงมาคือความเพียงพอของงบประมาณในการพัฒนางาน

ปัญหาที่สำรวจมานี้ เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของผู้บริหารที่ระบุระดับปัญหา พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ระบุว่า ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาในระดับปานกลาง และก็พบว่า กลุ่มผู้บริหาร ที่เห็นว่าเป็นปัญหามากจำนวนมากกว่าผู้บริหารที่เห็นว่าเป็นปัญหาน้อยในทุกข้อ

ตาราง 10 ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารงาน
อาคารสถานที่ของโรงเรียน

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา			$\bar{X}$	S.D.
	N = 202				
	ปาน				
	มาก	กลาง	น้อย		
1. ความเพียงพอของอาคารเรียนและ อาคารประกอบ	88	51	63	2.124	0.858
2. ความพร้อมและเพียงพอของพื้นที่ใน การประกอบกิจกรรม	71	69	62	2.045	0.812
3. ความพร้อมของสาธารณูปโภคที่จำเป็น ในโรงเรียน	84	71	47	2.183	0.786
4. การพัฒนาอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการ พัฒนาลักษณะนิสัย	49	107	46	2.015	0.687
รวม/เฉลี่ย	73	74	55	2.089	0.793

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหากับการบริหารงาน อาคารสถานที่ของโรงเรียน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยทั้งส่วนรวมและในแต่ละข้อ ระดับของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อวิเคราะห์แล้ว พบว่า ความพร้อมของสาธารณูปโภคที่จำเป็นในโรงเรียนเป็นปัญหาในลำดับสูงสุด รองลงมาคือความเพียงพอของอาคารเรียน และอาคารประกอบ

ปัญหาที่สำรวจมานี้ เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของผู้บริหารที่ระบุระดับปัญหา พบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ระบุว่าปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาในระดับสูงในทุกงาน ยกเว้นการพัฒนาอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการพัฒนาลักษณะนิสัย เป็นปัญหาที่ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นปัญหาในระดับปานกลาง และกลุ่มผู้บริหารที่เห็นว่าเป็นปัญหามากมีมากกว่าผู้บริหารที่เห็นว่าเป็นปัญหาน้อย

ตาราง 11 ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารงาน
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและโครงการพิเศษของโรงเรียน

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา			$\bar{X}$	S.D.
	N = 202				
	ปาน				
	มาก	กลาง	น้อย		
1. ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการ ศึกษาโรงเรียน	80	89	33	2.223	0.713
2. การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน	55	109	38	2.084	0.675
3. ความร่วมมือของชุมชนในการส่งเด็ก เข้าเรียนและร่วมกิจกรรมของโรงเรียน	54	90	58	1.980	0.746
4. ความร่วมมือของชุมชนในการบำรุงรักษา และพัฒนาอาคารสถานที่	35	99	68	1.837	0.697
5. การบริการด้านการให้ข่าวสารแก่ ผู้ปกครองนักเรียน	42	99	61	1.906	0.710
รวม/เฉลี่ย	53	97	52	2.005	0.723

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหากับการบริหารงาน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและโครงการพิเศษของโรงเรียน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยทั้งส่วนรวมและในแต่ละด้าน ระดับของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อวิเคราะห์แล้วพบว่า ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนเป็นปัญหาที่อยู่ในลำดับสูงสุด รองลงมาคือการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน

ปัญหาที่สำรวจมานี้ เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของผู้บริหารที่ระบุระดับปัญหา พบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ระบุว่าปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาในระดับปานกลาง แต่ก็พบว่ากลุ่มผู้บริหารที่เห็นว่าเป็นปัญหามาก มีจำนวนมากกว่าผู้บริหารที่เห็นว่าเป็นปัญหาน้อย โดยเฉพาะมีประเด็นความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการการศึกษาโรงเรียน และการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนเท่านั้น ส่วนความร่วมมือของชุมชนในการส่งเด็กเข้าโรงเรียนและร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ความร่วมมือของชุมชนในการบำรุงรักษาและพัฒนาอาคารสถานที่และการบริการด้านการให้ข่าวสารแก่ผู้ปกครองนักเรียนนั้น ผู้บริหารที่เห็นว่าเป็นปัญหาน้อยมีมากกว่าผู้บริหารที่เห็นว่าเป็นปัญหามาก

ตาราง 12 ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารงานของโรงเรียน

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา			$\bar{X}$	S.D.
	N = 202				
	ปาน				
	มาก	กลาง	น้อย		
1. งานวิชาการ	54	108	40	2.069	0.680
2. งานกิจการนักเรียน	57	100	45	2.059	0.710
3. งานบุคลากร	70	85	47	2.114	0.754
4. งานธุรการ การเงินและพัสดุ	77	93	32	2.223	0.702
5. งานอาคารสถานที่	73	74	55	2.089	0.793
6. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนและโครงการพิเศษ	53	97	52	2.005	0.723
รวม/เฉลี่ย	64	93	45	2.094	0.730

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหากับการบริหารงานของโรงเรียน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยทั้งส่วนรวมและในแต่ละข้อ ระดับของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อวิเคราะห์แล้วพบว่า งานธุรการ การเงินและพัสดุเป็นปัญหาที่อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือด้านบุคลากร

ปัญหาที่สำรวจมานี้ เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของผู้บริหารที่ระบุระดับปัญหา พบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ระบุว่าปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาในระดับปานกลาง แต่ก็พบว่า กลุ่มผู้บริหารที่เห็นว่าเป็นปัญหามากมีจำนวนมากกว่ากลุ่มผู้บริหารที่เห็นว่าเป็นปัญหาน้อยในทุกข้อ

ตาราง 13 ระดับปัญหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในการบริหารงานของโรงเรียน

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา			$\bar{X}$	S.D.
	N = 202				
	ปาน				
	มาก	กลาง	น้อย		

1. ผลกระทบของความกดดันของภูมิประเทศที่มีต่อการจัดการศึกษา	124	57	21	2.510	0.678
2. ผลกระทบของความยากจนของผู้ปกครองต่อการเรียนของเด็ก	158	33	11	2.728	0.556
3. ความยากลำบากในการเดินทางไปโรงเรียนของครู	97	63	42	2.272	0.786
4. ความยากลำบากของครูในการเข้าใจภาษาถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น	83	69	50	2.163	0.797
5. ความยากลำบากของครูในการติดต่อสื่อสารกับชนกลุ่มน้อย	85	65	52	2.163	0.809
6. การขาดความเอาใจใส่ไม่เหลียวแลจากทางราชการ	65	86	51	2.069	0.756
7. ความเชื่อในวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนที่มีผลกระทบเชิงลบกับการเรียนของเด็ก	67	68	67	2.000	0.816
8. การใช้แรงงานเด็กในการประกอบอาชีพระหว่างเรียน	94	53	55	2.193	0.839

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา			$\bar{X}$	S.D.
	N = 202				
	ปาน				
	มาก	กลาง	น้อย		
9. ความขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานของโรงเรียน (น้ำ เชื้อเพลิง วัสดุก่อสร้าง แรงงาน)	128	56	18	2.545	0.654
รวม/เฉลี่ย	100	61	41	2.292	0.785

จากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาค่อนข้างมากกับน้อยทางด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในการบริหารงานของโรงเรียน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในส่วนรวมแล้วพบว่า ระดับของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อวิเคราะห์แล้ว พบว่า ผลกระทบของความยากจนของผู้ปกครองต่อการเรียนของเด็กเป็นปัญหาในลำดับสูงสุด รองลงมาคือ ความขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานของโรงเรียน และผลกระทบของความกดดันทางของภูมิภาคที่มีต่อการจัดการศึกษา ตามลำดับ

ปัญหาที่สำรวจมานี้ เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของผู้บริหารที่ระบุปัญหา พบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ระบุว่า ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหามาก มีสัดส่วนมากกว่ากลุ่มอื่นเกือบทุกข้อ ยกเว้นปัญหาการขาดความเอาใจใส่ไม่เหลียวแลจากทางราชการ และความเชื่อในวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนที่มีผลกระทบเชิงลบกับการเรียนของเด็กเท่านั้น ที่ผู้บริหารระบุว่า มีปัญหาในระดับปานกลางมากกว่ากลุ่มอื่น

ตาราง 14 ระดับความต้องการ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้บริหารโรงเรียน
ที่ต้องการให้พัฒนางานบริหารทั่วไป

ระดับของความต้องการ					
N = 202					
ความต้องการ				$\bar{X}$	S.D.
	ปาน				
	มาก	กลาง	น้อย		
1. ต้องการให้ช่วยเหลือครูบดอยโดยให้มีบ้านพัก ครูครบทุกโรงเรียน	177	20	5	2.851	0.421
2. ต้องการให้ช่วยเหลือครูบดอยโดยจัดที่พักหรือ บ้านพักให้ในตัวเมืองในระยะเวลาที่เปิดเรียน ตามปฏิทินดอย	158	33	11	2.728	0.556
3. ต้องการให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด/ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จัดประชุม สัมมนาเฉพาะช่วงปิดเรียนตามปฏิทินดอยและ ไม่บ่อยครั้งเกินไป	99	79	24	2.371	0.688
4. ต้องการให้จัดหาเสื้อผ้า เครื่องเขียน แบบเรียน แก่เด็กนักเรียนที่ขาดแคลน อย่างเพียงพอ	188	9	5	2.906	0.368
รวม/เฉลี่ย	156	35	11	2.718	0.559

จากตาราง 14 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนต้องการให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัฒนางานบริหารทั่วไปให้มากขึ้น โดยระบุความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะต้องการให้พัฒนาความช่วยเหลือจัดหาเสื้อผ้า เครื่องเขียน แบบเรียน แก่เด็กนักเรียนที่ขาดแคลนอย่างเพียงพอ รองลงมาคือ ความต้องการให้ช่วยเหลือครูบดอยโดยให้มีบ้านพักครูครบทุกโรงเรียน และต้องการให้ช่วยเหลือครูดอยโดยจัดที่พักหรือบ้านให้ในตัวเมืองระยะเวลาที่ปิดเรียนตามปฏิทินดอย ส่วนความต้องการให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด/สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จัดประชุมสัมมนาเฉพาะช่วงปิดเรียนตามปฏิทินดอย และไม่บ่อยครั้งเกินไป เป็นความต้องการอันสุดท้าย และเป็นความต้องการระดับปานกลาง

ความต้องการที่สำรวจมานี้ เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนพบว่า ผู้บริหารที่ระบุระดับความต้องการให้พัฒนางานบริหารทั่วไป มีสัดส่วนมากกว่าผู้บริหารที่ต้องการให้พัฒนาในระดับปานกลางและน้อย

ตาราง 15 ระดับความต้องการ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้บริหารโรงเรียน
ที่ต้องการให้พัฒนางานการเจ้าหน้าที่

ระดับของความต้องการ					
N = 202					
ความต้องการ*				$\bar{X}$	S.D.
	ปาน				
	มาก	กลาง	น้อย		
1. ต้องการให้มีครูผู้สอนให้ครบทุกชั้นเรียน	192	9	1	2.946	0.248
2. ต้องการให้บรรจุและแต่งตั้งครูใหญ่ครบทุกโรงเรียน	191	7	4	2.926	0.330
3. ต้องการให้มีเกณฑ์พิจารณาการปรับปรุงตำแหน่งทุกประเภทเป็นพิเศษให้เหมาะสมกับงานและความรับผิดชอบของครูคอย	193	8	1	2.950	0.239
4. ต้องการโควตาพิเศษเพิ่มในการพิจารณาความดีความชอบประจำปี	173	23	6	2.827	0.451
5. ต้องการให้ประกันชีวิตให้แก่ข้าราชการครูและลูกจ้างประจำที่อยู่ห่างไกลและเสี่ยงภัย	190	10	2	2.931	0.291
6. ต้องการให้จัดสวัสดิการหรือเงินเพิ่มพิเศษแก่ครูคอยที่สอนอยู่ห่างไกล	185	13	4	2.896	0.365
รวม/เฉลี่ย	187	12	3	2.911	0.334

*หมายเหตุ: คู่อความสมบูรณ์ในภาคผนวก ข

จากตาราง 15 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนต้องการให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัฒนางานการเจ้าหน้าที่ให้มากขึ้น เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยทั้งส่วนรวมและในแต่ละงานแล้ว พบว่า เป็นความต้องการอยู่ในระดับมากทั้งสิ้น โดยเฉพาะเรื่องให้มีเกณฑ์พิจารณาการปรับปรุงตำแหน่งทุกประเภทเป็นพิเศษในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเหมาะสมกับงานและความรับผิดชอบของครูคอย เป็นความต้องการอันดับแรก รองลงมาคือให้มีครูผู้สอนครบทุกชั้นเรียน ให้ทางราชการประกันชีวิตให้แก่ข้าราชการครู และลูกจ้างประจำที่ปฏิบัติงานในท้องถิ่นห่างไกล และเล็งภัย ให้บรรจุและแต่งตั้งครูใหญ่ครบทุกโรงเรียนโดยเร็ว ให้จัดสวัสดิการหรือเงินพิเศษแก่ครูคอยที่สอนอยู่ห่างไกล และให้มีโควตาพิเศษเพิ่มในการพิจารณาความดีความชอบประจำปี ตามลำดับ

ความต้องการที่สำรวจมานี้ เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของผู้บริหารที่ระดับของความ ต้องการ พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ต้องการให้พัฒนางานเหล่านี้ในระดับของความ ต้องการมาก ที่ระดับความต้องการในระดับน้อย และปานกลาง มีจำนวนไม่มากนัก

ตาราง 16 ระดับความต้องการ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้บริหารโรงเรียน
ที่ต้องการให้พัฒนาทางการเงินและพัสดุ

ระดับของความต้องการ					
N = 202					
ความต้องการ				$\bar{X}$	S.D.
	ปาน				
	มาก	กลาง	น้อย		
1. ต้องการให้ช่วยเหลือโดยจัดงบประมาณ ในการขนส่งสิ่งของเพิ่มขึ้นกว่าเดิมให้ เหมาะสมกับที่ต้องจ่ายจริง	185	14	3	2.901	0.346
2. ต้องการให้ดำเนินการจัดสรรพัสดุ ให้ สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน	183	16	3	2.891	0.357
3. ต้องการให้จัดสรรงบประมาณหมวดค่า ใช้สอยของโรงเรียนและกลุ่มเต็มตาม วงเงินที่ได้รับ	184	14	4	2.891	0.371
4. ต้องการให้สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดคัดเลือกผู้รับเหมาที่มีฝีมือ คุณธรรมและความรับผิดชอบในการก่อสร้าง	182	18	2	2.891	0.343
รวม/เฉลี่ย	183	16	3	2.891	0.357

จากตาราง 16 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนต้องการให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัฒนางานการเงินและพัสดุให้มากขึ้น เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยทั้งส่วนรวมและในแต่ละงานแล้ว พบว่า เป็นความต้องการอยู่ในระดับมากทั้งสิ้น โดยเฉพาะเรื่องให้ช่วยเหลือโดยจัดงบประมาณในการขนส่งสิ่งของเพิ่มขึ้นกว่าเดิมให้เหมาะสมกับที่ต้องจ่ายจริง เป็นความต้องการในอันดับแรก รองลงมาคือ ให้ดำเนินการจัดสรรพัสดุให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน ให้จัดสรรงบประมาณหมวดค่าใช้สอยของโรงเรียนและกลุ่มเต็มตามวงเงินที่ได้รับ และให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด คัดเลือกผู้รับเหมาที่มีฝีมือ มาตรฐานและความรับผิดชอบในการก่อสร้าง

ความต้องการที่สำรวจมานี้ เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของผู้บริหารที่ระดับหนึ่งของความต้องการ พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ต้องการให้พัฒนางานเหล่านี้ในระดับมาก ที่ระดับความต้องการในระดับปานกลางและน้อย มีจำนวนไม่มากนัก

ตาราง 17 ระดับความต้องการ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้บริหารโรงเรียน
ที่ต้องการให้พัฒนางานวิชาการ

ระดับของความต้องการ						
N = 202						
ความต้องการ				$\bar{X}$	S.D.	
	ปาน					
	มาก	กลาง	น้อย			
1. ต้องการให้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเพียงครั้งเดียวและครอบคลุม	146	50	6	2.693	0.523	
2. ต้องการให้มีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องหลังการอบรมสัมมนาทุกครั้ง	157	42	3	2.762	0.460	
3. ต้องการให้จัดหาเอกสารประกอบการสอนหนังสือค้นคว้าแก่ทุกโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนเปิดใหม่อย่างเพียงพอต่อการจัดกิจกรรม	179	20	3	2.871	0.378	
4. ต้องการให้สอบถามความต้องการของโรงเรียนก่อนที่จะดำเนินการจัดสรรพัสดุ ครุภัณฑ์หรือการผลิตสื่อต้นแบบแจกโรงเรียน	175	25	2	2.856	0.379	
5. ต้องการให้ศึกษานเทคส์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดออกนิเทศโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอทุกโรงเรียน	167	33	2	2.817	0.413	
รวม/เฉลี่ย	165	34	3	2.802	0.435	

จากตาราง 17 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนต้องการให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัฒนางานวิชาการให้มากขึ้น เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยทั้งส่วนรวมและในแต่ละงานแล้ว พบว่า เป็นความต้องการอยู่ในระดับมากทั้งสิ้น โดยเฉพาะให้จัดหาเอกสารประกอบการสอนหนังสือค้นคว้าแก่ทุกโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนเปิดใหม่อย่างเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมเป็นความต้องการอันดับแรก รองลงมาคือให้สอบถามความต้องการของโรงเรียนก่อนเพื่อดำเนินการจัดสรรวัสดุ ครุภัณฑ์หรือการผลิตสื่อต้นแบบแจกโรงเรียน ให้ศึกษานิเทศก์จังหวัด ออกนิเทศโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอทุกโรงเรียน ให้มีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง หลังการอบรมทุกครั้งและให้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเพียงครั้งเดียวและครอบคลุม ตามลำดับ

ความต้องการที่สำรวจมานี้ เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ระบุระดับของความต้องการ พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ต้องการให้พัฒนางานเหล่านี้ในระดับมาก ที่ระบุความต้องการในระดับปานกลางและน้อย มีไม่มากนัก

ตาราง 18 ระดับความต้องการ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้บริหารโรงเรียน
ที่ต้องการให้พัฒนาการบริหารงานของโรงเรียนและสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

ความต้องการ	ระดับของความต้อการ			$\bar{X}$	S.D.
	N = 202				
	ปาน				
	มาก	กลาง	น้อย		
1. งานบริหารทั่วไป	156	35	11	2.718	0.559
2. งานกาเจ้าหน้าที	187	12	3	2.911	0.334
3. งานธุรการ การเงินและพัสดุ	183	16	3	2.891	0.357
4. งานวิชาการ	165	34	3	2.802	0.435
รวม/เฉลี่ย	172	24	6	2.822	0.455

จากตาราง 18 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนต้องการให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดช่วยเหลือในการพัฒนาการบริหารงานของโรงเรียนให้มากขึ้น เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยทั้งส่วนรวมและในแต่ละงานแล้ว พบว่า ระดับของความต้อการอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะความต้อการให้พัฒนางานกาเจ้าหน้าที เป็นความต้อการในอันดับแรก รองลงมาคือการพัฒนางานธุรการการเงินและพัสดุ การพัฒนางานวิชาการ และการพัฒนางานบริหารทั่วไป ตามลำดับ

ความต้อการที่สำรวจมานี้ เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ระบุระดับของความต้อการ พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ต้อการให้พัฒนางานเหล่านี้ในระดับของความต้อการมากมีจำนวนมากกว่ากลุ่มที่ต้อการในระดับปานกลางและน้อย

ตาราง 19 แสดงความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนในด้านอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษา

ระดับของความต้องการ					
N = 202					
ความต้องการ*				$\bar{X}$	S.D.
	ปาน				
	มาก	กลาง	น้อย		
1. ให้รัฐดำเนินการจัดทำทะเบียนราษฎร์แก่ชาวเขาทุกหย่อมบ้าน	183	15	4	2.886	0.376
2. ให้รัฐดำเนินการแก้ปัญหาชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน	177	18	7	2.842	0.451
3. ให้รัฐดำเนินการพัฒนาด้านสาธารณสุขชุมชนอย่างทั่วถึง	189	9	4	2.916	0.342
4. ให้รัฐดำเนินการเกี่ยวกับความปลอดภัยของครูและข้าราชการบนดอย	190	9	3	2.926	0.315
5. ให้รัฐดำเนินการพัฒนาอาชีพแก่ชาวเขา	188	12	2	2.921	0.305
6. ต้องการให้รัฐดำเนินการสร้างทางคมนาคมให้สะดวกต่อการเดินทางทุกหย่อมบ้าน	195	5	2	2.955	0.250
7. นโยบายพิเศษในการรวมหย่อมบ้านให้อยู่ร่วมกันเป็นหมู่บ้านที่พัฒนาเต็มรูปแบบ	186	11	5	2.896	0.379
รวม/เฉลี่ย	187	11	4	2.906	0.354

*หมายเหตุ: ดูข้อความสมบูรณ์ในภาคผนวก ข

จากตาราง 19 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนต้องการให้รัฐดำเนินการให้ความช่วยเหลือและพัฒนาในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้มากขึ้น เมื่อพิจารณาทั้งส่วนรวมและในแต่ละงานแล้ว พบว่า ความต้องการให้รัฐดำเนินการสร้างทางคมนาคมให้สะดวกต่อการเดินทางติดต่อกันทุกหย่อมบ้านเป็นความต้องการในอันดับแรก รองลงมาคือให้รัฐดำเนินการเกี่ยวกับความปลอดภัยของครูและข้าราชการอื่นที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่บนดอย พัฒนาสาธารณสุขชุมชน และพัฒนาอาชีพชาวเขา

ความต้องการที่สำรวจมานี้ เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ระบุระดับของความต้อการ พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ต้องการให้พัฒนางานเหล่านี้ในระดับมาก กลุ่มที่ต้องการให้พัฒนาเหล่านี้ในระดับปานกลางและน้อย มีจำนวนมากนัก

ตาราง 20 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหาร
งานบริหารทั่วไปของสำนักงานการศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ข้อความ/ปัญหา [*]	ระดับของปัญหา			χ^2
	N = 202			
	ปาน			
	มาก	กลาง	น้อย	
1. ความรวดเร็วของเอกสารทุกชนิดที่ส่งให้โรงเรียน	62	106	34	39.1306 ^{**}
2. การประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียน	52	99	51	22.3476 ^{**}
3. การประสานงานระหว่างสำนักงานกับโรงเรียน	66	71	65	0.3069
4. ความรวดเร็วในการออกประกาศเกียรติบัตร ให้แก่โรงเรียน	35	107	60	39.6950 ^{**}
5. การมีส่วนร่วมกิจกรรมในชุมชนและโรงเรียน	61	83	58	5.5349
6. การจัดประชุม สัมมนา หรือการอบรม ซึ่งจัด โดยสำนักงานฯ	44	117	41	55.0225 ^{**}
7. การปฏิบัติการสำมะโนนักเรียนตามที่สำนักงานฯ ให้โรงเรียนปฏิบัติ	46	104	52	30.2193 ^{**}
8. ความเอาใจใส่โรงเรียนอย่างต่อเนื่องของ สำนักงานฯ	60	95	47	18.3078 ^{**}
รวม/เฉลี่ย	53	98	51	20.9812 ^{**}

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*หมายเหตุ: ดูข้อความสมบูรณ์ในภาคผนวก ข

จากตาราง 20 แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานด้านงานบริหารทั่วไปของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนในระดับของปัญหา 3 ระดับแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อวิเคราะห์รายข้อแล้ว พบว่า สัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาด้านการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และการมีส่วนร่วมกิจกรรมในชุมชน และโรงเรียนของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด 3 ระดับแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัญหาอื่น ๆ นั้น มีสัดส่วนผู้บริหารที่ประสบกับปัญหาทั้ง 3 ระดับ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 21 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานด้าน
งานการเจ้าหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ข้อความ/ปัญหา*	ระดับของปัญหา			χ^2
	N = 202			
	ปาน			
	มาก	กลาง	น้อย	
1. การสรรหาบุคลากรให้ทันกับความต้องการ ของโรงเรียน	97	48	57	20.2089**
2. การจัดให้มีบุคลากรเพียงพอกับความ ต้องการของโรงเรียน	98	46	58	22.0208**
3. การบรรจุแต่งตั้งบุคลากรที่มีคุณ คุณาดีตรง กับความต้องการของโรงเรียน	89	55	58	10.5252**
4. การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนให้มี ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	48	124	30	73.9442**
5. การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ วิธีการปฏิบัติราชการตามระเบียบราชการ	43	117	42	54.9631**
6. การสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการบริหารแก่ ข้าราชการครู	57	110	35	44.1507**
7. ความเป็นธรรมในการพิจารณาความดี ความชอบแก่ข้าราชการครู	57	98	47	21.6941**

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อความ/ปัญหา*	ระดับของปัญหา			χ^2
	N = 202			
	ปาน			
	มาก	กลาง	น้อย	
8. การใช้ระบบโควตา (15%) พิจารณาความดีความชอบกรณีพิเศษเท่ากับสำนักงานฯ อื่น	72	89	41	17.5949**
9. การจัดสวัสดิการสงเคราะห์ข้าราชการครูและลูกจ้าง	69	87	46	12.5451**
10. การบำรุงขวัญและกำลังใจแก่ข้าราชการครูและลูกจ้าง	68	89	46	12.0402**
รวม/เฉลี่ย	70	86	46	12.0402**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*หมายเหตุ ดูข้อความสมบูรณ์ในภาคผนวก ข

จากตาราง 21 แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบปัญหาการบริหารงานด้านการเจ้าหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนทั้ง 3 ระดับแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกปัญหา

ตาราง 22 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานด้าน
งานการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ข้อความ/ปัญหา*	ระดับของปัญหา			χ^2
	N = 202			
	ปาน			
	มาก	กลาง	น้อย	
1. ระยะเวลาที่ให้โรงเรียนจัดทำคำของบประมาณประจำปี	66	110	26	52.4382**
2. ความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียน	50	108	44	37.1107**
3. ความสะดวกรวดเร็วในการเบิกจ่ายเงินให้แก่โรงเรียน	65	97	40	24.2487**
4. การให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของโรงเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุ	52	117	33	57.6365**
5. การตรวจสอบและให้คำแนะนำในด้านการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุของโรงเรียน	61	102	39	30.3678**
6. ความเพียงพอของงบประมาณในการขนส่งวัสดุอุปกรณ์ให้แก่โรงเรียน	107	31	64	43.1407**
รวม/เฉลี่ย	67	94	41	20.8624**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*หมายเหตุ: ดูข้อความสมบูรณ์ในภาคผนวก ข

จากตาราง 22 แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานด้านการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ในระดับปัญหา 3 ระดับ ทั้งส่วนรวมและในแต่ละข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 23 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานด้านงานวิชาการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ข้อความ/ปัญหา *	ระดับของปัญหา			χ ²
	N = 202			
	ปาน			
	มาก	กลาง	น้อย	
1. การกำหนดให้ใช้แผนการสอนท้องถิ่น	59	105	38	34.8829**
2. การปฏิบัติตามแผนประจำปีของสำนักงานฯ	51	112	39	45.5171**
3. การจัดให้มีเอกสารประกอบการสอนตาม แผนการสอนของจังหวัดแก่โรงเรียน	87	76	39	18.7831**
4. การปฏิบัติตามแผนบริการสื่อของศูนย์วิชาการ จังหวัด	63	97	42	22.8823**
5. การผลิตสื่อต้นแบบบริการแก่โรงเรียนและกลุ่ม ของศูนย์วิชาการจังหวัด	63	100	39	28.0508**
6. การเผยแพร่เทคโนโลยีและนวัตกรรมทาง การศึกษาของศูนย์วิชาการจังหวัด	70	91	41	18.7236**
7. ความทั่วถึงในการนิเทศโรงเรียนของ ศึกษานิเทศก์จังหวัด	112	41	49	44.9230**
8. การใช้สื่อและเครื่องมือในการนิเทศ ของศึกษานิเทศก์จังหวัด	80	81	41	15.4562**

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อความ/ปัญหา ^a	ระดับของปัญหา			χ^2
	N = 202			
	ปาน			
	มาก	กลาง	น้อย	
9. ความรับผิดชอบ เอาใจใส่และมุ่งประสิทธิผล ของงานของศึกษานิเทศก์จังหวัด	72	88	42	16.1988 ^{**}
รวม/เฉลี่ย	73	88	41	17.1196 ^{**}

^{**} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

^a หมายเหตุ: ดูข้อความสมบูรณ์ในภาคผนวก ข

จากตาราง 23 แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานด้านวิชาการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนในระดับของปัญหา 3 ระดับ ทั้งส่วนรวมและในแต่ละข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 24 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานของ
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา			χ^2
	N = 202			
	ปาน			
	มาก	กลาง	น้อย	
1. งานบริหารทั่วไป	53	98	51	20.9812**
2. งานการเจ้าหน้าที่	70	86	46	12.0402**
3. งานธุรการ การเงินและพัสดุ	67	94	41	20.8624**
4. งานวิชาการ	73	88	41	17.1196**
รวม/เฉลี่ย	66	91	45	15.7532**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 24 แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนทั้ง 3 ระดับ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 1

ตาราง 25 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงาน
วิชาการของโรงเรียน

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา			χ^2
	N = 202			
	ปาน			
	มาก	กลาง	น้อย	
1. ความเหมาะสมของหลักสูตรและแผนการสอน ฉบับบูรณาการที่ใช้อยู่กับท้องถิ่น	42	126	34	77.1523**
2. ความเหมาะสมของคู่มือครูและแผนการสอน ที่ใช้อยู่กับท้องถิ่น	49	112	41	44.9230**
3. ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการ สอนและห้องสมุด	75	87	40	17.7137**
4. ความพร้อมของนักเรียนในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน	86	76	40	17.3869**
5. การเตรียมการสอนและการทำบันทึกการสอน ของครู	57	100	45	24.8428**
6. การจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้ออำนวย ต่อการเรียนการสอน	25	141	36	121.7981**
7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่ม ทักษะวิชาภาษาไทย	82	88	32	28.0805**
8. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่ม ทักษะวิชาคณิตศาสตร์	86	84	32	27.8429**

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา			χ^2
	N = 202			
	ปาน			
	มาก	กลาง	น้อย	
9. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่ม สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	39	134	29	99.7574**
10. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่ม การงานและพื้นฐานอาชีพ	35	118	49	58.6464**
11. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่ม ประสบการณ์พิเศษ	36	118	48	85.2603**
12. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่ม สร้างเสริมลักษณะนิสัย	32	130	40	87.9647**
13. การจัดกิจกรรมการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียน ที่มีปัญหา	53	96	53	18.3078**
14. ความรู้ความเข้าใจและทักษะของผู้ทำการ นิเทศภายใน	35	120	47	62.8644**
15. การสนับสนุนจากหน่วยงานเหนือในการพัฒนา งานวิชาการ	83	86	33	26.3280**
รวม/เฉลี่ย	54	108	40	38.2989**

^{**} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 25 แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนประสบกับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนทั้ง 3 ระดับแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 26 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานด้านกิจการนักเรียนของโรงเรียน

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา			χ^2
	N = 202			
	ปาน			
	มาก	กลาง	น้อย	
1. ความร่วมมือของผู้ปกครองในการเรียนของเด็ก	54	79	69	4.7032
2. ความช่วยเหลือจนเจือแก่แก่นักเรียนที่ขาดแคลน	75	87	40	17.7137**
3. การพัฒนาสุขภาพอนามัยของนักเรียนให้มี คุณสมบัติตามเกณฑ์มาตรฐาน	73	104	25	47.0617**
4. การดำเนินการตามโครงการประกันสุขภาพนักเรียน	62	101	39	29.1796**
5. การจัดกิจกรรมอาหารกลางวันบริการนักเรียน	52	104	46	30.2193**
6. การจัดกิจกรรมเสริมสร้างลักษณะนิสัยนักเรียน	36	133	33	96.1334**
7. การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน	69	89	44	15.0997**
8. การลดอัตราการขาดเรียนของนักเรียน	59	82	61	4.8220
9. การส่งเสริมวินัยของนักเรียน	37	117	48	55.8542**
รวม/เฉลี่ย	57	100	45	24.8428**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 26 แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนประสบกับปัญหาการบริหารงานด้านกิจการนักเรียนของโรงเรียนใน 3 ระดับแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อวิเคราะห์แต่ละข้อแล้ว พบว่า สัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาด้านความร่วมมือของผู้ปกครองในการเรียนของเด็ก และการลดอัตราการขาดเรียนของนักเรียนทั้ง 3 ระดับแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 27 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงาน
บุคลากรของโรงเรียน

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา			χ^2
	N = 202			
	ปาน			
	มาก	กลาง	น้อย	
1. อัตรากำลังครูเพียงพอในการดำเนินงานของโรงเรียน	100	41	61	26.7438**
2. คุณวุฒิของบุคลากรตรงตามความต้องการของโรงเรียน	65	86	51	9.2182**
3. ขวัญและกำลังใจของบุคลากรในโรงเรียน	68	95	39	23.2981**
4. สภาพความเป็นอยู่และฐานะทางเศรษฐกิจของบุคลากรในโรงเรียน	78	85	39	18.2484**
5. โอกาสก้าวหน้าของบุคลากรในโรงเรียน	61	92	49	14.6244**
6. ความรู้สึกพึงพอใจในสภาพของบุคลากรในโรงเรียน	46	112	44	44.4774**
รวม/เฉลี่ย	70	85	47	10.8817**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 27 แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานบุคลากรของโรงเรียนทั้ง 3 ระดับแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกปัญหา

ตาราง 28 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานธุรการ การเงินและพัสดุของโรงเรียน

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา			χ^2
	N = 202			
	ปาน			
	มาก	กลาง	น้อย	
1. ความเพียงพอของงบประมาณในการพัฒนางาน	106	59	37	36.9028**
2. ความรู้และทักษะของบุคลากรในการปฏิบัติงาน ธุรการ การเงินและพัสดุ	66	101	35	32.3877**
3. การได้รับความช่วยเหลือ แนะนำในการปฏิบัติ งานธุรการ การเงินและพัสดุจากหน่วยงานเหนือ	54	113	35	49.1410**
4. การพัฒนางานธุรการ การเงินและพัสดุให้ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ	62	114	26	58.1414**
5. การแสวงหางบประมาณจากชุมชนและแหล่งอื่น เพื่อพัฒนาโรงเรียน	96	80	26	39.9623**
รวม/เฉลี่ย	77	93	32	29.7143**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 28 แสดงให้เห็นว่า สัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานธุรการ การเงินและพัสดุ ของโรงเรียนทั้ง 3 ระดับ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ

ตาราง 29 แสดงสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่ของโรงเรียน

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา			χ^2
	N = 202			
	ปาน			
	มาก	กลาง	น้อย	
1. ความเพียงพอของอาคารเรียนและอาคารประกอบ	88	51	63	10.5846**
2. ความพร้อมและเพียงพอของพื้นที่ในการประกอบกิจกรรม	71	69	62	0.6633
3. ความพร้อมของสาธารณูปโภคที่จำเป็นในโรงเรียน	84	71	47	10.4658**
4. การพัฒนาอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการพัฒนาลักษณะนิสัย	49	107	46	35.1025**
รวม/เฉลี่ย	73	74	55	3.3962**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 29 แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนทั้ง 3 ระดับ โดยส่วนรวมแล้วแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อวิเคราะห์ในแต่ละข้อแล้ว พบว่า ความแตกต่างในสัดส่วนของผู้บริหารที่ประสบปัญหาทางด้านความเพียงพอของอาคารสถานที่ ความพร้อมของสาธารณูปโภคที่จำเป็นและการพัฒนาอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 30 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงาน
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและโครงการพิเศษของโรงเรียน

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา			χ^2
	N = 202			
	ปาน			
	มาก	กลาง	น้อย	
1. ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการ ศึกษาโรงเรียน	80	89	33	26.8627**
2. การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน	55	109	38	40.8238**
3. ความร่วมมือของชุมชนในการส่งเด็ก เข้าเรียนและร่วมกิจกรรมของโรงเรียน	54	90	58	11.5649**
4. ความร่วมมือของชุมชนในการบำรุงรักษา และพัฒนาอาคารสถานที่	35	99	68	30.4272**
5. การบริการด้านการให้ข่าวสารแก่ ผู้ปกครองนักเรียน	42	99	61	25.0210**
รวม/เฉลี่ย	53	97	52	25.6148**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 30 แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนประสบกับปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและโครงการพิเศษของโรงเรียนทั้ง 3 ระดับ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ

ตาราง 31 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานของโรงเรียน

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา			χ^2
	N = 202			
	ปาน			
	มาก	กลาง	น้อย	
1. งานวิชาการ	54	108	40	38.2989**
2. งานกิจการนักเรียน	57	100	45	24.8428**
3. งานบุคลากร	70	85	47	10.8817**
4. งานธุรการ การเงินและพัสดุ	77	93	32	29.7143**
5. งานอาคารสถานที่	73	74	55	3.6091
6. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนและโครงการพิเศษ	53	97	52	19.6148**
รวม/เฉลี่ย	64	93	45	17.3572**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 31 แสดงให้เห็นว่าเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนทุกด้านทั้ง 3 ระดับ โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 2 และเมื่อวิเคราะห์ในแต่ละข้อแล้ว พบว่า สัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาการบริหารงานด้านอาคารสถานที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนงานบริหารในข้ออื่น ๆ นั้น มีสัดส่วนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ

ตาราง 32 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในการบริหารงานของโรงเรียน

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา			χ^2
	N = 202			
	ปาน			
	มาก	กลาง	น้อย	
1. ผลกระทบของความกดดันของภูมิประเทศที่มีต่อการจัดการศึกษา	124	57	21	18.1624**
2. ผลกระทบของความยากจนของผู้ปกครองต่อการเรียนของเด็ก	158	33	11	186.7320**
3. ความยากลำบากในการเดินทางไปโรงเรียนของครู	97	63	42	22.8823**
4. ความยากลำบากของครูในการเข้าใจภาษาถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น	83	69	50	8.1489*

ตาราง 32 (ต่อ)

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา			χ^2
	N = 202			
	ปาน			
	มาก	กลาง	น้อย	
5. ความยากลำบากของครูในการติดต่อสื่อสารกับชนกลุ่มน้อย	85	65	52	8.2083 *
6. การขาดความเอาใจใส่ไม่เหลียวแลจากทางราชการ	65	86	51	9.2182 **
7. ความเชื่อในวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนที่มีผลกระทบเชิงลบกับการเรียนของเด็ก	67	68	67	0.0099
8. การใช้แรงงานเด็กในการประกอบอาชีพระหว่างเรียน	94	53	55	15.8720 **
9. ความขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานของโรงเรียน (น้ำ เชื้อเพลิง วัสดุก่อสร้าง แรงงาน)	128	56	18	92.7174 **
รวม/เฉลี่ย	100	61	41	26.4738 **

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 32 แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหา
ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของโรงเรียนทั้ง 3 ระดับ โดยส่วนรวมแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 3 และเมื่อ
วิเคราะห์แต่ละข้อแล้ว พบว่า สัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหาด้านความเชื่อ
ในวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนที่มีผลกระทบเชิงลบกับการเรียนของเด็กทั้ง 3 ระดับ
แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบกับปัญหา
ความยากลำบากของครูในการเข้าใจภาษาถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น และความยากลำบาก
ของครูในการติดต่อสื่อสารกับชนกลุ่มน้อย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 ส่วนสัดส่วนในข้ออื่น ๆ นั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 33 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้สำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดพัฒนาการบริหารทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ความต้องการ	ระดับของความต้องการ			χ^2
	N = 202			
	ปาน			
	มาก	กลาง	น้อย	
1. ต้องการให้ช่วยเหลือครูบดอยโดยให้ มีบ้านพักครูครบทุกโรงเรียน	177	20	5	269.6074**
2. ต้องการให้ช่วยเหลือครูบดอยโดยจัด ที่พักหรือบ้านพักให้ในตัวเมืองในระยะ เวลาที่เปิดเรียนตามปฏิทินดอย	158	33	11	186.7320**
3. ต้องการให้สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด/สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จัดประชุม สัมมนาเฉพาะช่วงปิดเรียนตาม ปฏิทินดอยและไม่บ่อยครั้งเกินไป	99	79	24	44.8041**
4. ต้องการให้จัดหาเสื้อผ้า เครื่องเขียน แบบเรียน แก่เด็กนักเรียนที่ขาดแคลน อย่างเพียงพอ	188	9	5	324.5012**
รวม/เฉลี่ย	156	35	11	179.4247**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 33 แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนา
งานบริหารทั่วไปของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนทั้ง 3 ระดับ
ทั้งส่วนรวมและในแต่ละงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 34 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารที่ต้องการให้พัฒนางานการเจ้าหน้าที่ของ
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ความต้องการ*	ระดับของความต้องการ			χ^2
	N = 202			
	ปาน			
	มาก	กลาง	น้อย	
1. ต้องการให้มีครูผู้สอนให้ครบทุกชั้นเรียน	192	9	1	346.7201**
2. ต้องการให้บรรจุและแต่งตั้งครูใหญ่ครบทุกโรงเรียนโดยเร็ว	191	7	4	340.7792**
3. ต้องการให้มีเกณฑ์พิจารณาการปรับปรุงตำแหน่งทุกประเภทเป็นพิเศษให้เหมาะสมกับงานและความรับผิดชอบของครูตอย	193	8	1	352.1857**
4. ต้องการโควตาพิเศษเพิ่มในการพิจารณาความดีความชอบประจำปี	173	23	6	250.8936**
5. ต้องการให้ประกันชีวิตให้แก่ข้าราชการครูและลูกจ้างประจำที่อยู่ห่างไกลและเสี่ยงภัย	190	10	2	335.6997**
6. ต้องการให้จัดสวัสดิการหรือเงินเพิ่มพิเศษแก่ครูตอยที่สอนอยู่ห่างไกล	185	13	4	309.0549**
รวม/เฉลี่ย	187	12	3	319.6296**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*หมายเหตุ ดูข้อความสมบูรณ์ในภาคผนวก ข

จากตาราง 34 แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของผู้บริหารที่ต้องการให้พัฒนางาน
การเจ้าหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนทั้ง 3 ระดับ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 35 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนางานธุรการการเงิน และพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ระดับของความต้องการ				
N = 202				
ความต้องการ				χ^2
	ปาน			
	มาก	กลาง	น้อย	
1. ต้องการให้ช่วยเหลือโดยจัดงบประมาณในการขนส่งสิ่งของเพิ่มขึ้นกว่าเดิมให้เหมาะสมกับที่ ต้องจ่ายจริง	185	14	3	309.3519**
2. ต้องการให้ดำเนินการจัดสรรพัสดุครุภัณฑ์ให้ สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน	183	16	3	299.3118**
3. ต้องการให้จัดสรรงบประมาณหมวดค่าใช้สอย ของโรงเรียนและกลุ่มเต็มตามวงเงินที่ได้รับ	184	14	4	303.9754**
4. ต้องการให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด คัดเลือกผู้รับเหมาที่มีฝีมือ คุณธรรม และความ รับผิดชอบในการก่อสร้าง	182	18	2	294.8264**
รวม/เฉลี่ย	183	16	3	299.3118**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 35 แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของผู้บริหารที่ต้องการให้พัฒนางานธุรการ การเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนทั้ง 3 ระดับ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ

ตาราง 36 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนางานวิชาการ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ระดับของความต้องการ				
N = 202				
ความต้องการ	ปาน			χ^2
	มาก	กลาง	น้อย	
1. ต้องการให้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล เพียงครั้งเดียวและครอบคลุม	146	50	6	152.2451**
2. ต้องการให้มีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง หลังการอบรมสัมมนาทุกครั้ง	157	42	3	190.4153**
3. ต้องการให้จัดหาเอกสารประกอบการ สอนหนังสือค้นคว้าแก่ทุกโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนเปิดใหม่อย่าง เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม	179	20	3	279.9445**
4. ต้องการให้สอบถามความต้องการของ โรงเรียนก่อนที่จะดำเนินการจัดสรร พัสดุ ครุภัณฑ์หรือผลิตสื่อต้นแบบแจก โรงเรียน	175	25	2	262.11812**

ตาราง 36 (ต่อ)

ความต้องการ	ระดับของความต้องการ			χ^2
	N = 202			
	ปาน			
	มาก	กลาง	น้อย	
5. ต้องการให้ศึกษานิเทศก์ สำนักงาน				
การประถมศึกษาจังหวัดออกนิตเทศ				
โรงเรียนอย่างสม่ำเสมอทุก				
โรงเรียน	167	33	2	228.4370**
รวม/เฉลี่ย	165	34	3	219.6445**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 36 แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนา
งานวิชาการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนทั้ง 3 ระดับ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ

ตาราง 37 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนาการบริหารงาน
ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ความต้องการ	ระดับของความต้องการ			χ^2
	N = 202			
	ปาน			
	มาก	กลาง	น้อย	
1. งานบริหารทั่วไป	156	35	11	179.4247**
2. งานกาารเจ้าหน้าที่	187	12	3	292.6996**
3. งานธุรการ การเงินและพัสดุ	183	16	3	302.7626**
4. งานวิชาการ	165	34	3	219.6445**
รวม/เฉลี่ย	172	24	6	246.4676**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 37 แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนาการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนทั้ง 3 ระดับ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 4

ตาราง 38 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนาในด้านอื่น ๆ
ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษา

ระดับของความต้องการ				
N = 202				
ความต้องการ*				χ^2
	ปาน			
	มาก	กลาง	น้อย	
1. ให้รัฐดำเนินการจัดทำทะเบียนราษฎร์แก่ชาวเขาทุกหย่อมบ้าน	183	15	4	298.9553**
2. ให้รัฐดำเนินการแก้ปัญหาชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน	177	18	7	268.8350**
3. ให้รัฐดำเนินการพัฒนาด้านสาธารณสุขชุมชนอย่างทั่วถึง	189	9	4	329.9668**
4. ให้รัฐดำเนินการเกี่ยวกับความปลอดภัยของครูและข้าราชการบนดอย	190	9	3	335.4918**
5. ให้รัฐดำเนินการพัฒนาอาชีพแก่ชาวเขา	188	12	2	325.1250**
6. ให้รัฐดำเนินการสร้างทางคมนาคมให้สะดวกต่อการเดินทางติดต่อกันทุกหย่อมบ้าน	195	5	2	363.1763**

ตาราง 38 (ต่อ)

ระดับของความต้องการ				
N = 202				
ความต้องการ [*]				χ^2
	ปาน			
	มาก	กลาง	น้อย	
7. ให้รัฐมนตรีนโยบายพิเศษในการรวมห้อมบ้านให้อยู่ ร่วมกันเป็นหมู่บ้านที่พัฒนาเต็มรูปแบบ	186	11	5	313.9858 ^{**}
รวม/เฉลี่ย	187	11	4	319.3920 ^{**}

^{**} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

^{*}หมายเหตุ ดูข้อความสมบูรณ์ในภาคผนวก ข

จากตาราง 38 แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้พัฒนาในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้ง 3 ระดับ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษารวบรวมและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาของการจัดการศึกษา ระดับประถมศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอนตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาการจัดการประถมศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งดำรงตำแหน่งติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี จำนวน 210 คน และได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนมา จำนวน 202 ชุด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 3 ระดับ เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด การบริหารโรงเรียนและปัญหาอื่น ๆ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ปัญหาของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งครอบคลุมปัญหาการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียน และปัญหาอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษา

ตอนที่ 2 ความต้องการในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งครอบคลุมความต้องการการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและความต้องการให้พัฒนาอื่น ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแบบสอบถามทั้งแบบรายข้อและส่วนรวมของแต่ละงาน
2. หาค่า χ^2 เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยสามารถรวบรวมโดยย่อได้ดังนี้

1. การศึกษาปัญหาการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนนั้น ครูใหญ่ส่วนใหญ่พบว่ามีปัญหาในระดับปานกลางทุกงาน เมื่อพิจารณาตามลำดับของปัญหาแล้ว พบว่า ปัญหาทางด้านวิชาการมีมากกว่าด้านอื่น รองลงมา เป็นปัญหาการเงินและพัสดุ ปัญหาการเจ้าหน้าที่ และปัญหาการบริหารทั่วไป

เมื่อพิจารณาประเด็นปัญหาที่สำคัญ ๆ ในแต่ละด้าน พบว่า

ปัญหาสำคัญ ๆ ทางวิชาการส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับศึกษานิเทศก์ การนิเทศโรงเรียน เอกสารการสอนตามแผนของจังหวัด การเผยแพร่ข่าวสารทางการศึกษาของศูนย์วิชาการ เป็นต้น

ปัญหาสำคัญ ๆ ทางการเงินและพัสดุจะเกี่ยวกับเรื่องงบประมาณขนส่งวัสดุอุปกรณ์ให้แก่โรงเรียน ช่วงเวลาที่ให้โรงเรียนจัดทำงบประมาณที่ต้องการ ความสะดวกรวดเร็วในการเบิกจ่ายเงินให้โรงเรียน เป็นต้น

ปัญหาสำคัญ ๆ ทางด้านการเจ้าหน้าที่จะเกี่ยวกับความรวดเร็วในการสรรหาบุคคล การจัดบุคคลที่มีคุณวุฒิให้เพียงพอกับความต้องการของโรงเรียน รวมทั้งการพิจารณาความดีความชอบโดยยึดระบบโควต้าเหมือนกับจังหวัดอื่น ๆ

ปัญหาสำคัญ ๆ ทางด้านการบริหารทั่วไป ก็ได้แก่ การส่งเอกสารหนังสือของทางราชการ ได้แก่ โรงเรียนไม่ค่อยทันการ การขาดการดูแลเอาใจใส่โรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

2. การศึกษาปัญหาการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนประสบปัญหาทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกงาน เมื่อพิจารณาลำดับของปัญหาการบริหารโรงเรียน พบว่าโรงเรียนมีปัญหากับงานธุรการการเงินและพัสดุมากเป็นอันดับแรก รองลงมาเป็นงานบุคลากร งานอาคารสถานที่ งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและโครงการพิเศษ

เมื่อพิจารณาประเด็นปัญหาสำคัญในแต่ละด้าน พบว่า

ปัญหาสำคัญ ๆ ในงานธุรการการเงินและพัสดุจะเกี่ยวกับงบประมาณที่ไม่เพียงพอ การแสวงหางบประมาณจากชุมชนและแหล่งอื่น ๆ เพื่อพัฒนาโรงเรียน การพัฒนางานธุรการและบุคลากรให้ปฏิบัติงานธุรการอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาสำคัญ ๆ ในงานบุคลากรจะเกี่ยวกับความขาดแคลนอัตรากำลังครู ความจำกัดทางด้านสภาพความเป็นอยู่และฐานะทางเศรษฐกิจของครู รวมทั้งขวัญและกำลังใจของครู เป็นต้น

ปัญหาสำคัญ ๆ ในงานอาคารสถานที่จะเกี่ยวกับความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภค ความเพียงพอทางด้านอาคารเรียนและอาคารประกอบ เป็นต้น

ปัญหาสำคัญ ๆ ในงานวิชาการจะเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหมวดวิชาสำคัญ ๆ เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาไทย การจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียนของนักเรียน สื่อการเรียนการสอนและห้องสมุด รวมทั้งการสนับสนุนจากต้นสังกัดให้พัฒนาวิชาการ

ปัญหาสำคัญ ๆ ในงานกิจการนักเรียนจะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสุขอนามัยของนักเรียน การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน การดำเนินโครงการประกันสุขภาพนักเรียน การช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน เป็นต้น

ปัญหาสำคัญ ๆ ในความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและโครงการพิเศษ จะเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน เป็นต้น

3. การศึกษาปัญหาด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของโรงเรียน จะเกี่ยวกับความยากจนของผู้ปกครองที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาของเด็ก ความกดดันของภูมิประเทศที่มีต่อการจัดการศึกษา ความขาดแคลนปัจจัยพื้นฐาน เช่น น้ำ เชื้อเพลิง วัสดุก่อสร้างและแรงงานคน ของโรงเรียน ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาหนักมากของผู้บริหาร

4. การศึกษาความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนางานบริหาร การศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องการให้พัฒนางานทุกด้านในระดับมาก โดยต้องการให้พัฒนางานเจ้าหน้าที่มากเป็นอันดับแรก รองลงมาเป็นงานธุรการ การเงิน และพัสดุ งานวิชาการ และงานบริหารทั่วไป

เมื่อพิจารณาประเด็นความต้องการที่สำคัญ ๆ ในงานบริหารแต่ละด้านของสำนักงาน พบว่า

ในงานด้านการเจ้าหน้าที่ ผู้บริหารต้องการให้มีเกณฑ์เพื่อใช้พิจารณาปรับปรุงตำแหน่งทุกประเภทเป็นพิเศษให้เหมาะกับครุชนดอย ต้องการให้จัดครูให้ครบชั้นทุกชั้น ให้มีการประกันชีวิตแก่ข้าราชการครู ให้บรรจุครูใหญ่ให้ครบทุกโรงเรียน จัดสวัสดิการเพิ่มให้แก่ครุชนดอยที่อยู่ห่างไกล เป็นต้น

ความต้องการที่สำคัญในงานธุรการการเงินและพัสดุ นั้น ผู้บริหารต้องการให้ช่วยเหลือในด้านงบประมาณในการขนส่งและค่าใช้สอยให้มากขึ้น การจัดสรรวัสดุครุภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการ และคัดเลือกผู้รับเหมาที่มีฝีมือ มีคุณธรรมให้รับผิดชอบงานก่อสร้าง เป็นต้น

ความต้องการที่สำคัญ ๆ ในงานวิชาการ จะเกี่ยวกับการจัดเอกสารประกอบการสอน หนังสือให้โรงเรียนที่เปิดใหม่ให้พร้อม การจัดสรรพัสดุ ครุภัณฑ์หรือสื่อต้นแบบตรวจสอบสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน และต้องการให้ศึกษานิเทศก์จังหวัดออกนิเทศโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

ความต้องการที่สำคัญในงานบริหารทั่วไป จะเกี่ยวกับการจัดหาเครื่องนุ่งห่มและอุปกรณ์การเรียนให้แก่นักเรียนที่ขาดแคลน บ้านพักอาศัยของครูบนดอยทั้งในช่วงเปิดเทอมและช่วงปิดเทอมซึ่งให้พักในตัวเมือง เป็นต้น

5. การเปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบปัญหาในการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในงานบริหารทั่วไป งานการเจ้าหน้าที่ งานธุรการการเงินและพัสดุ และงานวิชาการ พบว่า ผู้บริหารมีปัญหาดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 1

6. การเปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบปัญหาในการบริหารโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารมีปัญหาดแตกต่างกันในงานวิชาการ กิจกรรมนักเรียน บุคลากรธุรการการเงินและพัสดุ และความสัมพันธ์อื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนงานด้านอาคารสถานที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 2 เป็นบางส่วน

7. การเปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบปัญหาด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารโรงเรียน ปรากฏว่ามีปัญหาดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 3

ผลการวิจัยในประเด็นนี้ พบว่า ผู้บริหารประสบปัญหากับความเชื่อวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนที่ส่งผลต่อการเรียนของเด็กไม่แตกต่างกันตามนัยทางสถิติ และความแตกต่างในเรื่องครูไม่ค่อยเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น การติดต่อสื่อสารกับคนกลุ่มน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประเด็นปัญหาอื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งสิ้น

8. การเปรียบเทียบสัดส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปรับปรุงงานบริหารทั่วไป งานการเจ้าหน้าที่ งานธุรการการเงินและพัสดุ และงานวิชาการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน และความต้องการให้ช่วยพัฒนางานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาก็มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 4 และ 5

สรุปผลการวิจัย

1. การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในส่วนของจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังมีปัญหาอย่างกว้างขวาง ผู้บริหารโรงเรียนระบุว่า การบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนนั้น ยังมีปัญหาค่อนข้างมาก ทำให้การติดต่อประสานงาน การดำเนินงานของโรงเรียนยังไม่ราบรื่น และเป็นผลดี ผู้บริหารโรงเรียนได้แสดงความต้องการให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปรับปรุงระบบการทำงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนอย่างกว้างขวาง และในระดับมากทุกด้าน โดยมีประเด็นที่ชี้ชัดและเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอย่างยิ่ง และจะเกิดประโยชน์ต่อการบริหารโรงเรียนอีกด้วย

2. การบริหารโรงเรียนประถมศึกษายังมีปัญหาอยู่ค่อนข้างมาก จะเห็นได้จากจำนวนผู้บริหารโรงเรียนที่ระบุปัญหาในระดับมาก และปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ปัญหาที่มีความสำคัญอันดับแรก ได้แก่ ปัญหาธุรการการเงินและพัสดุ รองลงมาเป็นปัญหาบุคลากรและอาคารสถานที่ นอกเหนือจากปัญหาดังกล่าว ที่เกิดจากการบริหารงานของสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดและการบริหารงานในโรงเรียนแล้ว ผู้บริหารยังประสบปัญหาอื่น ๆ ซึ่งอยู่นอกเหนือการควบคุมของโรงเรียนและสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ซึ่งได้แก่ ปัญหาความยากจนของประชาชน ความรุนแรงทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมาก รวมทั้งแรงงานเด็กที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตอีกด้วย เมื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเกือบทุกด้าน ยกเว้นงานอาคารสถานที่เพียงด้านเดียวที่มีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ปัญหาและความต้องการของผู้บริหารประถมศึกษาที่จะให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปรับปรุงงานบริหารสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และช่วยเหลือในปัญหาอื่น ๆ ด้วย มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทุกงาน

4. การพัฒนาการจัดการประถมศึกษาของจังหวัดแม่ฮ่องสอน นอกจากจะต้องพัฒนาระบบงานบริหารสำนักงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน พัฒนาการบริหารโรงเรียนแล้ว ยังต้องตระหนักถึงความสำคัญของปัญหามุมประเทศ การคมนาคม ฐานะทางเศรษฐกิจ ลักษณะสังคมของท้องถิ่น เพราะปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อการจัดการศึกษาด้วยเช่นเดียวกัน

อภิปรายผล

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอนประสบกับปัญหาในการจัดการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนโดยส่วนรวมและในแต่ละงานในระดับปานกลาง แต่เมื่อวิเคราะห์แต่ละงานแล้ว พบว่า

1.1 ด้านงานบริหารทั่วไปของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนประสบกับปัญหาในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาการสื่อสารหนังสือ และเอกสารทุกชนิดที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดส่งให้แก่โรงเรียน มีความล่าช้า กระชั้นชิด หรือบางครั้งไม่ทันการ ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญ

โดยปกติระบบการจัดส่งหนังสือและเอกสารทุกชนิดที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจัดส่งให้แก่โรงเรียน จะต้องจัดส่งผ่านสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอก่อนที่จะส่งถึงโรงเรียนตามระเบียบของทางราชการที่มีอยู่ ความล่าช้าเกิดจากสภาพภูมิประเทศและการคมนาคม จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่มีสภาพพื้นที่ทุรกันดาร เป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อนและเป็นป่าทึบ การคมนาคมระหว่างหมู่บ้านหรือห้วยหมู่บ้านต่าง ๆ ไม่สะดวก ต้องใช้ทางเดินเท้าเป็นส่วนใหญ่ (สถาบันวิจัยสังคม. 2525 : 14 - 16) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอนประมาณร้อยละ 70 ของโรงเรียนทั้งหมด ตั้งกระจัดกระจายอยู่ตามป่าเขาอันเป็นท้องที่กันดาร การคมนาคมไม่สะดวก จำต้องประสบกับปัญหาความรวดเร็วทันการของหนังสือและเอกสาร

นอกจากนี้แล้วจากประสบการณ์การสอบถามและความเป็นจริงที่เป็นอยู่ การบริการด้านการสื่อสารโทรคมนาคมโดยเฉพาะโทรศัพท์ยังมีไม่ครบทุกอำเภอหรือกิ่งอำเภอ และมีสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเพียง 2 แห่งใน 7 แห่งเท่านั้น ที่มีโทรศัพท์ใช้ของตนเอง ส่วนการจัดส่งวัสดุสิ่งของหรือเอกสารทางไปรษณีย์ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติ อำเภอหรือกิ่งอำเภอที่อยู่ไกลสุดจะได้รับสิ่งของหรือเอกสารที่ทางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจัดส่งไปให้หลังจากวันส่งประมาณ 5 วัน เพราะกิ่งอำเภอนั้น ๆ ไม่มีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขตั้งอยู่ จะมีเพียงสำนักงานไปรษณีย์ซึ่งเป็นสาขาของอำเภอหลักเท่านั้น นับว่าระบบของการโทรคมนาคมและการติดต่อสื่อสารของทางราชการที่มีไม่เอื้อที่จะให้เกิดความรวดเร็วทันการของหนังสือและเอกสาร และเพราะความทุรกันดาร การขาดการดูแลโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง จึงทำไม่ได้ ผู้บริหารจึงเห็นว่าเป็นปัญหาและแสดงความต้องการในด้านนี้อย่างชัดเจน

1.2 ด้านงานการเจ้าหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนประสบกับปัญหาในระดับปานกลาง โดยมีการดำเนินการสรรหาบุคลากรให้ทันกับความต้องการของโรงเรียน และการจัดให้มีบุคลากรเพียงพอับความต้องการของโรงเรียนเป็นปัญหาในลำดับสูงสุดของงานด้านนี้ และการสรรหาบุคลากรโรงเรียนในจังหวัดที่อยู่ห่างไกลและกันดารเป็นเรื่องที่ยากลำบากมาก ผลการวิจัยของ พัทธ พุกขวานิช (2521 : บทคัดย่อ) ก็ยืนยันว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา เห็นว่า การสรรหาบุคลากรเป็นปัญหามากเช่นเดียวกัน

ปัญหาการสรรหาบุคลากรไม่ค่อยให้ทันกับความต้องการของโรงเรียนนั้น มีสาเหตุหลายประการ เพราะโดยปกติการดำเนินการสอบบรรจุข้าราชการครูเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) ตามที่กำหนดไว้ในมาตราที่ 38 ของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พุทธศักราช 2523 จากการปฏิบัติจริงในรอบหลายปีที่ผ่านมา นั้นทางคณะกรรมการข้าราชการครู ได้มอบอำนาจหน้าที่การสอบบรรจุบุคคลเพื่อเป็นข้าราชการครู ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติให้แก่คณะกรรมการข้าราชการครู สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (อกค.สปช.) เป็นผู้ดำเนินการสอบบรรจุข้าราชการครูทั่วประเทศ โดยจัดสอบที่ส่วนกลางรวมไว้เป็นบัญชีเดียว และหากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดใดมีอัตราว่างอยู่และมีคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตรงตามบัญชีที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ขึ้นบัญชีไว้ และมีความต้องการที่จะบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครู ก็ให้แจ้งแก่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อดำเนินการรวบรวมอัตราว่างในจังหวัดต่าง ๆ เมื่อได้มากพอควร ก็จะทำการเรียกบรรจุและแต่งตั้งผู้ที่สอบขึ้นบัญชีไว้ในจังหวัดต่าง ๆ พร้อมกันคราวละมาก ๆ ซึ่งการดำเนินการเช่นนี้ต้องใช้เวลานานพอสมควร เพราะทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติต้องรอให้มีอัตราว่างให้มามากพอสมควรจึงจะดำเนินการ ปัญหาสำคัญอีกอย่างหนึ่งของจังหวัดแม่ฮ่องสอนก็คือ ผู้ที่สอบบรรจุขึ้นบัญชีไว้ ไม่ยอมเลือกบรรจุเป็น

ข้าราชการครูในจังหวัดแม่ฮ่องสอน และหรือส่วนใหญ่เมื่อเลือกบรรจุแต่งตั้งมาในจังหวัดแม่ฮ่องสอนแล้ว ก็สละสิทธิ์เพราะทนความกดดันของภูมิประเทศไม่ได้ หลังจากที่ได้ทดลองปฏิบัติราชการได้ระยะหนึ่ง ดังนั้นการดำเนินการสรรหาบุคลากรให้ทันกับความต้องการของโรงเรียน จึงเป็นปัญหาในลำดับสูงสุด

ในปัจจุบันนี้ทางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหานี้ได้ในระดับหนึ่ง เพราะในปีการศึกษาที่ทางคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) ได้มอบอำนาจการดำเนินการสอบบรรจุบุคคลเพื่อเข้ารับราชการครูให้แก่คณะกรรมการข้าราชการครูประจำจังหวัด (อกค.จังหวัด) ดำเนินการ ซึ่งสามารถดำเนินการได้เองภายในจังหวัด และเมื่อมีอัตราว่างอยู่ก็สามารถเรียกผู้ที่สอบขึ้นบัญชีไว้ได้ทันที ไม่ต้องรอให้มีอัตราว่างคราวละมาก ๆ เหมือนเมื่อครั้งมอบให้คณะกรรมการข้าราชการครูประจำกรม (อกค.สปช.) ดำเนินการ

การจัดให้มีบุคลากรเพียงพอกับความต้องการของโรงเรียนเป็นปัญหาในลำดับสูงสุด เช่นเดียวกับการดำเนินการสรรหาบุคลากรให้ทันกับความต้องการของโรงเรียนนั้น เนื่องจากในการคำนวณอัตรากำลังครูปัจจุบัน ยังคงใช้เกณฑ์ตามที่คณะกรรมการข้าราชการครู (กค.) กำหนดเหมือนกันทั่วประเทศ คือ อัตรานักเรียนต่อห้องเรียน และอัตราครูต่อนักเรียนเป็นหลัก แต่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้นโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กสุด คือ มีนักเรียนตั้งแต่ 60 คนลงมา ซึ่งมีถึง 198 โรงเรียนในจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 307 โรงเรียน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน. 2529 : 3) และโรงเรียนเหล่านี้ตั้งอยู่ในหุบเขามันต่าง ๆ ซึ่งอยู่ตามป่าเขาทุรกันดาร เมื่อคำนวณตามเกณฑ์ของคณะกรรมการข้าราชการครูแล้วจึงมีจำนวนครูได้ไม่เกิน 2 คน คือ ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน และครูผู้สอน 1 คน โดยเปิดเรียนตั้งแต่ชั้น ป.1-4 หรือ ป.1-6 จะเห็นได้ว่าครูแต่ละคนต้องรับผิดชอบหลายชั้นเรียน นอกจากนี้แล้วโดยความเป็นจริงในปัจจุบัน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ยังไม่สามารถดำเนินการสรรหาบุคลากรเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนเหล่านี้ได้เป็นจำนวนถึง 50 โรงเรียน ด้วยเหตุที่ไม่มีข้าราชการครูสนใจสมัครเนื่องจากสภาพภูมิประเทศ

ที่กั้นการ อยู่ห่างไกล การเดินทางลำบากมาก ภารกิจที่ต้องรับผิดชอบเพิ่มขึ้น ตลอดจนความ ก้าวหน้าในชีวิตราชการ โดยเฉพาะประการหลังนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ไม่มีผู้สนใจที่จะ สัมผัสเป็นผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก เพราะเกณฑ์ในการขอปรับปรุงตำแหน่ง ในสายบริหารโรงเรียนนั้น ทางคณะกรรมการข้าราชการครูได้ยึดเกณฑ์สภาพการทำงาน และปริมาณนักเรียนเป็นหลัก โดยหากโรงเรียนใดไม่มีนักเรียนถึงเกณฑ์ที่กำหนด ผู้บริหาร โรงเรียนก็ไม่มีความก้าวหน้าในชีวิตราชการเท่ากับสายงานปฏิบัติการสอน

การที่จะจัดให้มีบุคลากรเพียงพอับความต้องการของโรงเรียน เป็นปัญหาในลำดับ สูงสุดของงานด้านนี้ เฉพาะจังหวัดแม่ฮ่องสอน นอกจากจะปรับปรุงให้มีเกณฑ์การคำนวณ อัตรากำลังครู และเกณฑ์การปรับปรุงตำแหน่งของข้าราชการครูในทุกประเภทเฉพาะ จังหวัดแม่ฮ่องสอนหรือจังหวัดที่มีสภาพภูมิประเทศและการปฏิบัติงานในลักษณะเดียวกันนี้ ทั้งนี้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ต้องการให้มีเกณฑ์พิจารณาการปรับปรุงตำแหน่งทุกประเภท เป็นพิเศษเฉพาะจังหวัดแม่ฮ่องสอนให้เหมาะสมกับงานและความรับผิดชอบของครู ซึ่งเป็น ความต้องการในลำดับสูงสุดของงานด้านงานการเจ้าหน้าที่

1.3 ด้านงานการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่ เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนประสบกับปัญหาในระดับปานกลาง โดยมี ปัญหาในเรื่องงบประมาณในการขนส่งวัสดุอุปกรณ์ที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจัด ให้แก่โรงเรียนไม่เพียงพอเป็นปัญหาในลำดับสูงสุด

ขณะเดียวกันกับที่ผู้บริหารโรงเรียนประสบกับปัญหาด้านความเพียงพอของงบประมาณ ในการขนส่งวัสดุอุปกรณ์สูงสุด การวิจัยครั้งนี้ก็พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนก็มีความต้องการใน ระดับสูงสุดที่จะได้รับความช่วยเหลือโดยให้จัดงบประมาณในการขนส่งของเพิ่มขึ้นกว่าเดิมให้ เหมาะสมกับที่ต้องจ่ายจริงเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพราะว่าในการขนส่งของ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และอื่น ๆ ที่ได้รับจัดสรรจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหรือโรงเรียนจัดซื้อเองนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งตั้งอยู่ในหุบเขามันต่าง ๆ ในเขตป่า

และภูเขาซึ่งทึบกันดาร ต้องใช้เส้นทางเดินเท้า พาหนะในการขนส่งต่าง ๆ แม้กระทั่งสัตว์ต่าง ๆ ซึ่งใช้เป็นพาหนะก็ไม่สามารถเข้าถึง เพราะเป็นทางเดินขนาดเล็กมีขนาดกว้างของเส้นทางไม่เกิน 1 ฟุต มีลักษณะสูงชันและคดเคี้ยวไปตามแนวป่าและภูเขา การขนส่งสิ่งของจึงต้องจ้างหรืออาศัยแรงงานคน ซึ่งเป็นชาวเขาในการแบกหรือหามสิ่งของที่ได้รับ ซึ่งต้องให้แรงงานคนและค่าใช้จ่ามาก และบางครั้งมากกว่าราคาสีงของหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ได้รับจัดสรร ดังนั้นจึงมีวัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ของโรงเรียนที่มีการคมนาคมไม่สะดวกเช่นนี้ ตกค้างอยู่ในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด อำเภอและกิ่งอำเภอหรือฝากไว้ในโรงเรียนพื้นราบเป็นจำนวนมาก เพราะในปัจจุบันโรงเรียนแต่ละโรงเรียนได้รับจัดสรรค่าขนส่งวัสดุอุปกรณ์โดยเฉลี่ยแล้วปีละ 120 บาท (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน.

2534 : 5) ซึ่งเป็นเกณฑ์เดียวกันทั่วประเทศสำหรับปีงบประมาณ 2534 นี้

ดังนั้นสภาพภูมิประเทศที่ทึบกันดาร เส้นทางคมนาคมไม่สะดวกกับการขนส่งและเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนประสบกับปัญหาความไม่เพียงพอของงบประมาณในการขนส่งวัสดุอุปกรณ์และมีความต้องการสูงสุดที่จะได้รับจัดสรรงบประมาณในการขนส่งสิ่งของเพิ่มขึ้นกว่าเดิม โดยให้เหมาะสมกับที่ต้องจ่ายจริง

1.4 ด้านงานวิชาการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนประสบกับปัญหาทั้งโดยส่วนรวมและในแต่ละงานในระดับปานกลาง โดยมีความทั่วถึงในการนิเทศโรงเรียนของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด (ศน.สพจ.) เป็นปัญหาลำดับสูงสุดของงานด้านนี้

การที่ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ได้ทำการนิเทศโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดได้ไม่ทั่วถึงจนถึงกับเป็นปัญหาในลำดับสูงสุดของการบริหารงานวิชาการนั้น เพราะจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีสภาพที่เป็นป่าเขาและทึบกันดาร มีโรงเรียนอย่างน้อยร้อยละ 70 ของโรงเรียนทั้งหมดที่จะต้องให้การเดินเท้า รถพาหนะเข้าไปไม่ถึง บางโรงเรียนต้องเดินทางด้วยเท้าถึง 3 วันนับจากกระษะทางที่รถเข้าถึง ซึ่งเป็นทางลำลองชักรากไม้ของบริษัททำไม้ ประกอบกับยานพาหนะที่มีอยู่ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มีรถยนต์

อยู่ 3 คัน โดยเป็นรถบรรทุกแบบตู้ 2 คัน และรถยนต์ขับเคลื่อน 4 ล้อ 1 คัน ดังนั้นรถที่ใช้ได้สำหรับการนิเทศในโรงเรียนที่อยู่บนภูเขาจึงมีเพียง 1 คันเท่านั้น

นอกจากนี้แล้วงบประมาณสำหรับค่าน้ำมันยานพาหนะยังใช้เกณฑ์เดียวกันทั่วประเทศ ทั้ง ๆ ที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนต้องใช้รถในเส้นทางทุรกันดาร สูงชัน และระยะทางมากกว่า จึงเห็นได้ว่าสภาพภูมิประเทศที่ทุรกันดาร การขาดแคลนยานพาหนะและงบประมาณที่จะดำเนินการอย่างเพียงพอเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทำการนิเทศได้ไม่ทั่วถึง

2. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอนประสบกับปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนในระดับปานกลาง และเมื่อวิเคราะห์แต่ละงานแล้ว พบว่า

2.1 งานธุรการการเงินและพัสดุ ผู้บริหารโรงเรียนประสบกับปัญหาการบริหารงานในด้านงานธุรการการเงินและพัสดุของโรงเรียนในระดับปานกลาง โดยมีการแสวงหางบประมาณจากชุมชนและแหล่งอื่นเพื่อพัฒนาโรงเรียนเป็นปัญหาในลำดับสูงสุด

ทั้งที่การแสวงหางบประมาณจากชุมชนและแหล่งอื่นเพื่อพัฒนาโรงเรียนเป็นปัญหาในลำดับสูงสุดของงานธุรการ การเงินและพัสดุของโรงเรียน เนื่องจากชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขา มีฐานะยากจน ไม่สามารถที่จะให้ความช่วยเหลือในทุกด้านแก่โรงเรียนได้ ส่วนการแสวงหางบประมาณจากแหล่งอื่นยังมีความเป็นไปได้น้อย เนื่องจากสถานการณ์ความสงบและภูมิประเทศที่ทุรกันดาร และครูต้องสอนหนังสือตลอดเวลา ไม่มีโอกาสที่จะไปติดต่อกับแหล่งอื่นเพื่อหางบประมาณได้ ซึ่งเรื่องนี้ ตรงกับผลการวิจัยของ วาสนา ณ นคร (2532 : บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่า ครูมีงานอื่นต้องรับผิดชอบมากและต้องเตรียมการสอนตลอดเวลา

2.2 งานบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียนประสบกับปัญหาการบริหารงานในด้านงานบุคลากรของโรงเรียนในระดับปานกลาง โดยมีความเพียงพอของอัตรากำลังครูในการดำเนินงานและสภาพความเป็นอยู่และฐานะทางเศรษฐกิจของบุคลากรในโรงเรียนเป็นปัญหาในลำดับสูงสุด

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ความเพียงพอของอัตรากำลังครูในการดำเนินงานของโรงเรียน เป็นปัญหาในลำดับสูงสุดของงานบุคลากรของโรงเรียน ผู้วิจัยได้อภิปรายผลไว้ในส่วนที่เป็น ปัญหาการบริหารงานการเจ้าหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับ โรงเรียนแล้ว ส่วนสภาพความเป็นอยู่และฐานะทางเศรษฐกิจของบุคลากรในโรงเรียนนั้น จากประสบการณ์และการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการประถมศึกษาจังหวัด ประจำปี พบว่า ข้าราชการครูส่วนใหญ่จะเป็นคนในท้องถิ่นหรือจังหวัดอื่น และต้องมาพัก บ้านพักครูและทำการสอนในโรงเรียนที่เป็นชาวเขา อยู่ห่างไกลคมนาคม การเดินทาง ส่วนใหญ่ต้องเดินทางเท้า ดังนั้นความเป็นอยู่ การดำรงชีวิตและอาหารจึงค่อนข้างที่จะ ลำบากมาก โดยเฉพาะอาหารซึ่งข้าราชการครูเหล่านี้จะต้องนำขึ้นไปรับประทานตลอดเดือน เพราะมีโอกาสลงมาพื้นราบเดือนละ 1 ครั้งเท่านั้น อาหารหลักจึงเป็นจำพวกอาหารแห้ง อาหารกระป๋อง ตลอดเดือน นอกจากนี้แล้วยังมีปัญหในเรื่องน้ำกิน น้ำใช้ และบ้านพักครู ไม่เพียงพออีกด้วย

2.3 งานอาคารสถานที่ ผู้บริหารโรงเรียนประสบกับปัญหาการบริหารงาน ในด้านงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนในระดับปานกลาง โดยมีความพร้อมของสาธารณูปโภค ที่จำเป็นในโรงเรียน เป็นปัญหาในลำดับสูงสุด

โดยเหตุที่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอนประมาณ ร้อยละ 70 ของโรงเรียนทั้งหมดตั้งอยู่ตามป่าเขา ซึ่งเป็นท้องที่กันดาร การคมนาคมไม่ สะดวก และเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าชาวเขามักจะตั้งหมู่บ้านอยู่ในทำเลที่เป็นภูเขาสูงสุด ในเทือกเขาหรือแนวภูเขา นั้น ๆ ดังนั้นปัญหาเรื่องสาธารณูปโภค เช่น น้ำดื่ม น้ำใช้ ไฟฟ้า และถนนหนทาง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้แล้วรัฐยังไม่สามารถที่จะให้บริการได้ อย่างทั่วถึง เพราะหมู่บ้านตั้งอยู่กระจัดกระจายและเป็นหมู่บ้านขนาดเล็กมาก ต้องใช้ งบประมาณเป็นอย่างมาก และเฉพาะส่วนสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอนเอง นั้นก็ยังไม่สามารถที่จะจัดหางบประมาณมาเพื่อจัดสร้างสาธารณูปโภคเหล่านี้ให้แก่โรงเรียน อย่างครบถ้วนและทั่วถึงได้ โดยเฉพาะปัญหาเรื่องน้ำ ไฟฟ้า และบ้านพักครู

2.4 งานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนประสบกับปัญหาในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนทั้งโดยส่วนรวมและในแต่ละงานในระดับปานกลาง โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มทักษะ โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์เป็นปัญหาในลำดับสูงสุด

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มทักษะวิชาคณิตศาสตร์เป็นปัญหาในลำดับสูงในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอนและเหมือนกับจังหวัดและโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดอื่น ๆ ทั่วประเทศ ทบทวนว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ จะอยู่ในระดับต่ำกว่ากลุ่มประสบการณ์และวิชาอื่น ๆ ทั้งหมด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2533 : 2) และเป็นปัญหาที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้พยายามอย่างเร่งด่วนและจริงจังที่จะแก้ไขปัญหาด้านนี้

ในเฉพาะส่วนของจังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้น สภาพการจัดการเรียนการสอนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะขาดการกำกับนิเทศอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่จะดำเนินการดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังมีสาเหตุอื่นคือ นักเรียนส่วนใหญ่จะเป็นชาวไทยภูเขา ใช้ภาษาอื่นมากกว่าภาษาไทย ซึ่งจะเป็นภาษาพื้นฐานที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ ดังนั้นครูจึงต้องประสบกับปัญหาและใช้ความพยายามเป็นอย่างมากที่จะต้องติดต่อสื่อสารกับนักเรียนให้เข้าใจให้ได้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเน้นการเรียนการสอนทางด้านภาษาเป็นอย่างมาก เพราะผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาไทยก็เป็นปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งด้วย

นอกจากนี้แล้วจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังประสบกับปัญหาในด้านนโยบายไม่ต่อเนื่อง วัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนจึงไม่แน่นอนและต่อเนื่อง เพราะมีการผลัดเปลี่ยนผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดเกือบทุกปีการศึกษา ครูจึงเกิดความรู้สึกสับสนไม่แน่ใจว่าจะใช้แผนการสอนแบบใดดี เพราะจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ใช้แผนการสอนบูรณาการฉบับท้องถิ่นของจังหวัด ตั้งแต่นายสนิท ยี่รงค์ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อปีพุทธศักราช 2524 - 2526 ซึ่ง

ได้ผลดี ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนตัวผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดบ่อยครั้ง และให้นโยบายต่างกัน จึงเกิดความไม่แน่นอนในการปฏิบัติ ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานวิชาการ และการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก โรงเรียนต่าง ๆ จึงเลือกสอนในหลาย ๆ แบบ เช่น ใช้แผนการสอนของจังหวัด ใช้แผนการสอนของกรมวิชาการ ใช้แผนการสอนของอาร์ไอ ที และใช้ผสมผสานกันก็มี ฯลฯ

จากนโยบายที่ไม่แน่นอนดังกล่าว จึงทำให้การบริหารงานวิชาการที่ผ่านมาขาดความเป็นเอกภาพการควบคุม กำกับและนิเทศเป็นไปด้วยความยากลำบากยิ่ง และเมื่อมีการตรวจอย่างจริงจังจึงทำให้ใช้แผนการสอนของจังหวัดเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน เพราะเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นภายในจังหวัด ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีความต้องการที่จะให้จัดหาเอกสารประกอบการสอน หนังสือค้นคว้าแก่ทุกโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนที่เปิดใหม่อย่างเพียงพอต่อการจัดกิจกรรม ซึ่งเป็นความต้องการในลำดับสูงสุดของผู้บริหารโรงเรียนในด้านวิชาการ ดังผลการวิจัยครั้งนี้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พนมพงษ์ไพบูลย์ และคนอื่น ๆ (2524 : บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่า ครุยังขาดหนังสือสำหรับค้นคว้า และเอกสารที่เป็นประโยชน์และอุปกรณ์การเรียนยังไม่พอเพียง

2.5 งานกิจการนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนประสบกับปัญหาการบริหารงานในด้านงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนทั้งโดยส่วนรวมและในแต่ละงานในระดับปานกลาง โดยมีการพัฒนาสุขภาพอนามัยนักเรียนให้มีคุณสมบัติตามเกณฑ์มาตรฐานเป็นปัญหาในลำดับสูงสุด

ในปัจจุบันสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีเด็กนักเรียนที่มีสุขภาพอนามัยไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุขอยู่ร้อยละ 9.43 (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน. 2534 : 5) ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนชาวไทยภูเขาซึ่งผู้ปกครองมีฐานะยากจน รับประทานอาหารเพียงวันละ 2 มื้อ เมื่ออยู่ที่บ้าน รวมทั้งการมีนิสัยในการกินอาหารที่ไม่มีประโยชน์ต่อร่างกาย เนื่องจากความไม่รู้ของผู้ปกครองและการทำมาหากินค่อนข้างลำบาก และถึงแม้ว่าทางโรงเรียนจะ

พยายามจัดหาอาหารกลางวันให้นักเรียนได้รับประทานตามโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน แต่เนื่องจากงบประมาณมีจำกัด ไม่เพียงพอ เพราะครูต้องจัดหาอาหารกลางวันให้นักเรียนได้รับประทานฟรีทุกมื้อทุกคน รวมทั้งโรงเรียนบางแห่งส่วนใหญ่มีพื้นที่จำกัดไม่สามารถที่จะปลูกพืชหมุนเวียนและเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นอาหารแก่เด็กได้

2.6 งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและโครงการพิเศษ

ผู้บริหารโรงเรียนประสบกับปัญหาการบริหารงานในด้านงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและโครงการพิเศษในระดับปานกลาง โดยมีความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการศึกษาโรงเรียนเป็นปัญหาในลำดับสูงสุด

ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการศึกษาโรงเรียนเป็นปัญหาในลำดับสูงสุดของงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เนื่องจากกรรมการศึกษาของโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขาฐานะยากจน ไม่รู้หนังสือ และไม่สามารถใช้ภาษากลางในการติดต่อสื่อสารให้เข้าใจกันได้ ทำให้โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากประชาชนน้อยมากในการดำเนินกิจการโรงเรียน ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ วาสนา ณ นคร (2532 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือในด้านการจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา จากปัจจัยของความยากจน ขนบธรรมเนียม และการไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา จึงทำให้ขาดความร่วมมือจากชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียน อันเป็นผลให้ประสิทธิภาพของโรงเรียนไม่ได้ผลเท่าที่ควร (Baker. 1988 : 24)

3. ปัญหาอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอนประสบกับปัญหาด้านอื่น ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการศึกษาของเด็กและการบริหารโรงเรียนในระดับปานกลาง โดยมีผลกระทบของความยากจนของผู้ปกครองต่อการเรียนของเด็ก ความขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานของโรงเรียน และผลกระทบของความกดดันของภูมิประเทศที่มีต่อการจัดการศึกษา เป็นปัญหาในระดับสูง และผลกระทบของความยากจนของผู้ปกครองต่อการเรียนของเด็กเป็นปัญหาในระดับสูงสุด

ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัญหาที่อยู่นอกขอบเขตที่โรงเรียนจะแก้ไขได้อย่างง่าย ๆ เพราะเป็นปัญหาที่ยิ่งใหญ่สืบเนื่องมาจากความกดดัน ความยากจน ขาดการศึกษาและพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ขาดการพัฒนาเส้นทางคมนาคม และการติดต่อสื่อสาร เพราะมีปัญหาดังกล่าว ผู้บริหารจึงแสดงความต้องการให้รัฐดำเนินการแก้ปัญหาและพัฒนาสาธารณูปโภคที่เป็นชาวไทยภูเขาทั้งในด้านการศึกษา สาธารณสุข และการอาชีพ โดยมีความต้องการให้รัฐดำเนินการสร้างทางคมนาคมให้สะดวกต่อการเดินทางติดต่อกันทุกหมู่บ้าน เป็นความต้องการในลำดับแรก

4. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า สักส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่มีความเห็นต่อปัญหาและความต้องการในด้านต่าง ๆ ทั้ง 3 ระดับ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสักส่วนของผู้บริหารที่มีความเห็นต่อปัญหาและความต้องการให้ปรับปรุงการบริหารงานสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และปัญหาในการบริหารโรงเรียนแตกต่างกันอย่างกว้างขวาง น่าจะมีสาเหตุมาจากความแตกต่างของที่ตั้งโรงเรียนเป็นสำคัญ ดังได้อภิปรายมาแล้วในตอนต้นว่า โรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ห่างไกล กระจุกกระจายบนคอกย โรงเรียนบางส่วนเป็นโรงเรียนอยู่ในเมือง ซึ่งมีปริมาณไม่มากนัก และบางโรงเรียนอยู่ในอำเภอที่ใกล้เคียงตัวเมือง การเดินทางพอไปได้ถึง ซึ่งการติดต่อช่วยเหลือ การส่งข่าวสาร การนิเทศโรงเรียน การเป็นอยู่ของผู้บริหาร และครุภัณฑ์สะดวกกว่าโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลที่ต้องเผชิญปัญหาอย่างโดดเดี่ยว การติดต่อล่าช้า เพราะการคมนาคมลำบาก เมื่อศึกษาปัญหาจากทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน จึงทำให้สักส่วนของผู้บริหารที่มีปัญหามาก ปานกลาง และน้อยแตกต่างกันทุกประเด็น และเมื่อมีปัญหาคือแตกต่างกันอย่างมากเช่นนี้ ความต้องการให้พัฒนาหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ก็จะมีคามเข้มตามระดับปัญหาไปด้วย จึงทำให้ความแตกต่างในสองประเด็นนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยสามารถนำเสนอโครงการเพื่อการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดได้ดังนี้

โครงการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการศึกษา

สภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ยังมีปัญหาในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างมาก อันเนื่องมาจากสภาพของภูมิประเทศที่ทุรกันดาร เต็มไปด้วยพื้นที่ซึ่งเป็นภูเขาสูง การคมนาคมไม่สะดวก เพราะไม่มีเส้นทางที่ถาวร สามารถใช้ยานพาหนะได้ตลอดปี ทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างจังหวัด อำเภอ และโรงเรียนเป็นไปอย่างยากลำบาก ในด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนยังต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน มีความเป็นอยู่ที่ยากจน เด็กนักเรียนขาดสารอาหาร 18.84% ขาดสารไอโอดีนอยู่ในเกณฑ์สูง มีไข้มาเลเรีย และโรคเท้าช้างระบาดอยู่ทั่วไป นอกจากนี้ยังมีเด็กที่อยู่ในวัยเรียนที่ไม่ได้เรียนหนังสือถึง 12,477 คน ใน 175 หมู่บ้าน เป็นปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

ความแตกต่างด้านระยะทาง ความสะดวกในการคมนาคม ความเพียงพอทางด้านปัจจัยการบริหารที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้ปัญหาการจัดการศึกษาจึงมีความแตกต่างกันอย่างกว้างขวาง โรงเรียนที่อยู่ในเมืองจะประสบกับปัญหาต่าง ๆ น้อย โรงเรียนที่อยู่ใกล้ตัวจังหวัดจะมีปัญหาในระดับปานกลาง ส่วนโรงเรียนที่อยู่บนคดและห่างไกลก็มีปัญหาต่าง ๆ ในระดับมาก

ปัญหาต่าง ๆ ที่สำคัญจะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ส่วนที่เป็นปัญหาและน่าจะปรับปรุงก็คือ

1. ปัญหางานวิชาการ เป็นปัญหาที่มีลำดับความสำคัญในลำดับแรกซึ่งเกี่ยวข้องกับการนิเทศโรงเรียนของศึกษานิเทศก์ เอกสารการสอนตามแผนการสอนของจังหวัด การให้บริการของศูนย์วิชาการ เป็นต้น

2. ปัญหาทางการเงินและพัสดุ เป็นปัญหาที่มีความสำคัญในลำดับที่สอง ซึ่งเกี่ยวข้องกับงบประมาณในการขนส่งวัสดุอุปกรณ์ ระยะเวลาที่ให้โรงเรียนจัดทำคำขอ งบประมาณ ความสะดวกรวดเร็วในการเบิกจ่ายเงิน เป็นต้น

3. ปัญหาการบริหารเจ้าหน้าที่ เป็นปัญหาที่มีลำดับความสำคัญในลำดับที่สาม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสรรหาบุคลากรให้ทันและเพียงพอกับความต้องการของโรงเรียน การยึดระบบโควตา (15%) ในการพิจารณาความดีความชอบเป็นกรณีพิเศษเท่ากับสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอื่น ๆ เป็นต้น

4. ปัญหาการบริหารทั่วไป เป็นปัญหาที่มีลำดับความสำคัญในลำดับท้ายสุด ซึ่งเกี่ยวข้องกับความรวดเร็วทันการของหนังสือและเอกสารทุกชนิด การดูแลเอาใจใส่ โรงเรียนอย่างต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและโรงเรียน และการดำเนินการจัดประชุมสัมมนาหรืออบรมของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เป็นต้น

ในส่วนที่เป็นปัญหาในการบริหารโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาก็ต้องได้รับการพัฒนาและปรับปรุงคือ

1. ปัญหาทางการเงินและพัสดุ เป็นปัญหาในลำดับแรก ซึ่งเกี่ยวข้องกับความขาดแคลนของงบประมาณในการบริหารงานของโรงเรียน และการแสวงหางบประมาณ จากชุมชนและแหล่งอื่นเพื่อพัฒนาโรงเรียน

2. ปัญหาบุคลากร เป็นปัญหาในลำดับที่สอง ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเพียงพอของอัตรากำลังครู ฐานะทางเศรษฐกิจ ขวัญและกำลังใจของบุคลากรในโรงเรียน

3. ปัญหาอาคารสถานที่ เป็นปัญหาในลำดับที่สาม ซึ่งเกี่ยวข้องกับความขาดแคลนของสาธารณูปโภคอาคารเรียนและอาคารประกอบของโรงเรียน

4. ปัญหาวิชาการ เป็นปัญหาในลำดับที่สี่ ซึ่งเกี่ยวข้องด้วยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มทักษะวิชาคณิตศาสตร์ และภาษาไทย ตลอดจนการสนับสนุนจากหน่วยงานเหนือในการพัฒนางานวิชาการ

5. ปัญหาการกิจการนักเรียน เป็นปัญหาในลำดับที่ห้า ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสุขภาพอนามัยของนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานและความขาดแคลนของนักเรียน

6. ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นปัญหาในลำดับสุดท้าย ซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการการศึกษาและการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน

นอกจากนี้โรงเรียนยังประสบกับปัญหาอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก และที่เป็นปัญหาสำคัญก็คือ

1. ปัญหาความยากจนของผู้ปกครอง
2. ปัญหาความขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานของโรงเรียน
3. ปัญหาความกีดกันของภูมิประเทศ

ความจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

จากสภาพท้องถิ่นที่มีความเสี่ยงต่อความมั่นคงของชาติ ห่วงไกลเกินกว่าจะควบคุมดูแล เป็นที่รวมของทรัพยากรป่าไม้ที่ค่อนข้างสมบูรณ์ การพัฒนาเยาวชนให้สามารถเรียนรู้ภาษาไทย มีความรู้พื้นฐานที่จะดำรงชีวิต และประกอบอาชีพบนผืนแผ่นดินไทย มีความรู้สึกเป็นคนไทยที่จะช่วยดูแลทรัพยากรธรรมชาติและมีความรู้เพียงพอที่จะรองรับการพัฒนาที่จะเข้าไปถึงในไม่ช้า ก็จะไม่ตกไปเป็นเครื่องมือของผู้ที่ไม่ประสงค์ดีต่อชาติ ท้องถิ่นก็จะมี ความมั่นคงสมบูรณ์

นอกจากนี้แล้วการพัฒนายังจะช่วยให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้นทั้งในด้านสุขภาพอนามัยพื้นฐาน การดำรงชีวิตให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมที่ไม่ถูกทำลาย และยังคงส่งผลถึงขวัญและกำลังใจของบุคลากรทางการศึกษาทุกฝ่ายให้มีโอกาสประสบความสำเร็จ ทำงานได้ดีขึ้น มีโอกาสที่ก้าวหน้าในชีวิตราชการ และยังเป็นการพัฒนาจังหวัดให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับจังหวัดใกล้เคียง ในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา มีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการพัฒนาดังนี้

วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการพัฒนา

1. เพื่อให้เยาวชนได้รับการศึกษาระดับพื้นฐานอย่างทั่วถึงมากขึ้น
2. เพื่อให้โรงเรียนสามารถดำเนินกิจการของโรงเรียนได้คล่องตัวมากขึ้นและโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลได้รับการดูแลเอาใจใส่โดยไม่ถูกทอดทิ้งต่อไป
3. เพื่อปรับปรุงกลไกการบริหารการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แนวทางในการพัฒนา

แนวทางพัฒนาสำหรับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

1. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดควรจะได้ศึกษาผลการวิจัยปัญหาและความต้องการของผู้บริหารที่มีต่อการบริหารการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับโรงเรียนอย่างละเอียด และจะต้องให้ความสนใจต่อการแก้ปัญหาสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนอย่างจริงจัง โดยเฉพาะในส่วนที่สามารถทำได้ ในส่วนที่นอกเหนืออำนาจของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดก็ควรประสานงานกับหน่วยงานอื่น ให้เข้าช่วยเหลือในการพัฒนา
2. เผยแพร่ผลการวิจัยให้สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติและบุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และผู้บริหาร
3. ประชุมหารือร่วมกับผู้บริหารโรงเรียน เพื่อวางโครงการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดโดยอาศัยผลการวิจัย ทั้งนี้เพื่อให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมพัฒนาอย่างแท้จริง โดยเริ่มจากความพร้อมและประเด็นปัญหาที่มีอยู่ มีการมอบหมายอำนาจหน้าที่เป็นฝ่าย เช่น ฝ่ายที่จะปรับปรุงงานสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ฝ่ายพัฒนางานโรงเรียน ฝ่ายประสานงานภายนอกเพื่อพัฒนาเส้นทางคมนาคม สาธารณูปโภค และสาธารณสุขุชุมชน
4. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดควรพัฒนางานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในส่วนที่เกี่ยวกับโรงเรียนที่เป็นปัญหาสำคัญอย่างเร่งด่วน ควรวิเคราะห์ปัญหาและหาทางคลี่คลายให้เกิดความสะดวกและราบรื่นมากขึ้น โดยเฉพาะปัญหาด้านที่สำคัญ ได้แก่

4.1 การบริหารงานวิชาการ

จากผลการวิจัย พบว่า สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังประสบปัญหาการบริหารงานวิชาการเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทักษะวิชาคณิตศาสตร์ และภาษาไทยอยู่ในระดับต่ำและศึกษานิเทศก์จังหวัด นิเทศโรงเรียนไม่ทั่วถึง จึงควรหาทางนำวิธีสอนคณิตศาสตร์ และการสอนภาษาไทยใหม่ ๆ เข้าไปใช้ โดยขอความร่วมมือจากภาควิชาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และสมาคมส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่มีความเชี่ยวชาญไปช่วย ส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียนใหญ่ และให้ช่วยศึกษานิเทศก์นิเทศโรงเรียนขนาดเล็กที่ใกล้เคียง เพิ่มปริมาณและเป้าหมายในการนิเทศการศึกษาให้สอดคล้องกันทุกระดับ ตลอดจนกำหนดพื้นที่และเขตปฏิบัติการให้แก่ศึกษานิเทศก์จังหวัดให้ทำการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ ให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ และกลุ่มโรงเรียนพัฒนาโรงเรียนให้เป็นตัวอย่างในกลุ่มโรงเรียนและให้ช่วยเหลือกันภายในกลุ่มโรงเรียนให้มากขึ้น เร่งรัดศูนย์วิชาการจังหวัดและศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนให้มีความเข้มแข็ง มีการผลิตสื่อต้นแบบเผยแพร่นวัตกรรมทางการศึกษา เป็นศูนย์กลางทางวิชาการ และบริการสื่ออย่างทั่วถึง ส่งเสริมให้มีการผลิตสื่อการสอนจากวัสดุท้องถิ่น เน้นให้ครูสอนโดยใช้สื่อการสอน และการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน

4.2 การบริหารงานการเงินและพัสดุ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า งบประมาณในการดำเนินการด้านกิจการต่าง ๆ ของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ไม่เพียงพอ เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติใช้เกณฑ์ในด้านจำนวนนักเรียน โรงเรียน และห้องเรียนเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้กับจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศเหมือนกัน แต่โดยเหตุที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่มีเอกลักษณ์แตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ ทั้งในด้านภูมิประเทศ ประชากร และความยากลำบากในการทำงาน จึงควรที่จะต้องหาเกณฑ์การพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

แม่ฮ่องสอนเป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการขนส่งวัสดุ
สิ่งของของโรงเรียน การนิเทศติดตามผลและการบริหารงาน การจัดหาพาหนะซึ่งใช้
ในการเดินทาง การจัดหาเสื้อผ้า เครื่องเขียน แบบเรียน แก่นักเรียน การจัดหา
สาธารณูปโภคที่จำเป็นแก่โรงเรียน การจัดกิจกรรมตามโครงการอาหารกลางวัน การ
พัฒนาสุขภาพอนามัยนักเรียน การจัดตั้งศูนย์การสื่อสารและวิทยุสื่อสารให้ครอบคลุมพื้นที่
และการจัดสวัสดิการพิเศษให้แก่ข้าราชการครูและลูกจ้างประจำ ความขาดแคลนทางด้าน
วัสดุอุปกรณ์ บ้านพักอาศัยของครูทั้งในโรงเรียนและในตัวเมือง ควรให้สำนักงานการ
ประถมศึกษาอำเภอสำรวจและรายงานสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เพื่อจะได้ติดต่อ
ประสานงานกับสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ฝ่ายปกครอง องค์การเอกชนทั้งในและ
นอกประเทศ เพื่อหาทางแก้ไขให้ทันเวลาบางลงไป ประสานงานกับองค์การบริหารส่วน
จังหวัด แขวงทางหลวงโศภิตการ กรมป่าไม้ เพื่อสนับสนุนให้การพัฒนาถนนอย่างทั่วถึง
ขอความร่วมมือในด้านงบประมาณเพื่อพัฒนาพื้นที่สูงจากสภาความมั่นคง ในการพัฒนาการศึกษา
และจัดสวัสดิการแก่ครู ตลอดจนงบประมาณพิเศษเพื่อจ้างครูเป็นอัตราจ้าง เพื่อส่งเข้าไป
สอนในหมู่บ้านกั้นดารห่างไกลที่ยังไม่สามารถจัดตั้งโรงเรียนได้ และมีการประชาสัมพันธ์เพื่อ
แสวงหาความร่วมมือจากเอกชนและต่างประเทศ ในการจัดกิจกรรมหาทุนมาพัฒนาการศึกษา
เพิ่มเติมจากงบประมาณปกติ

4.3 งานบุคลากร

จากผลการวิจัย พบว่า ความเพียงพอของบุคลากรและขวัญกำลังใจของข้าราชการ
ครู ที่ปฏิบัติงานในท้องที่กั้นดารเป็นปัญหาในลำดับสูงของการบริหารงานบุคลากร โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งการไม่สามารถจัดหาบุคลากรให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ห่างไกล
และทุรกันดารได้ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน จึงควรที่จะได้พิจารณาเสนอ
เกณฑ์การคำนวณอัตรากำลังครูและการกำหนดตำแหน่งและการปรับปรุงตำแหน่งข้าราชการครู
ทุกประเภทให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ จัดทำโครงการครุทายาท โดยรับเฉพาะเด็กนักเรียน

ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นการเฉพาะ จะช่วยให้มีความเข้าใจในภาษา
ขนบธรรมเนียมประเพณี สามารถปฏิบัติหน้าที่ในท้องถิ่นกันดาร ซึ่งเป็นภูมิลำเนาได้
โดยไม่มีการสละสิทธิ์ในการบรรจุ และไม่ขอย้ายไปต่างถิ่น จัดงบประมาณเพื่อจ้างผู้จบวุฒิ
ปริญญาตรี เป็นอัตราจ้างชั่วคราวเพื่อแก้ปัญหา คณะกรรมการข้าราชการครูไม่สามารถ
กำหนดตำแหน่งเพิ่มให้แก่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพราะอัตราเฉลี่ยครู
ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แต่ในสภาพความเป็นจริงยังมีหมู่บ้านที่มีเด็กไม่ได้เรียนหนังสือถึง
175 หมู่บ้าน จำนวน 12,477 คน นอกจากนี้ให้มีการประสานงานกับองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัด โยธาธิการจังหวัด หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ป่าไม้จังหวัด ป่าไม้เขต และ
หน่วยงานอื่น ๆ ในการตัดถนนหรือพัฒนาเส้นทางคมนาคมในการเดินทาง การขนส่งอาหาร
และวัสดุอุปกรณ์ไปยังหมู่บ้านต่าง ๆ ให้สะดวกทุกฤดูกาล

การควบคุมกำกับติดตามผลและการนิเทศ จะต้องสร้างทีมงานในการนิเทศโดยใช้
เครื่องมือในการนิเทศอย่างต่อเนื่อง มีปฏิทินการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน มีการพัฒนาศึกษา
นิเทศก์ให้มีเทคนิคในการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ มีการจัดครูพี่เลี้ยงแก่ครูบรรจุใหม่ ดำเนิน
การปฐมนิเทศครูบรรจุใหม่ โดยเน้นทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ มีการเสริมสร้างอุดมการณ์ โดยใช้
สื่อประสม มีภาพยนตร์ บุคคลตัวอย่าง และศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่น

การพัฒนาสมรรถภาพของครู โดยการจัดอบรมเกี่ยวกับแนวคิดทางการสอนใหม่
ทางด้านวิชาภาษาไทย เช่น การสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา (มปภ.) ส่วน
การสอนวิชาคณิตศาสตร์ให้มีการพัฒนาการสอนตามวิธีการของสมาคมส่งเสริมวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยี นำวิธีสอนแบบครูคนเดียวสอนหลายชั้นมาช่วยในการสอน ทางด้านการสอน
เกี่ยวกับจริยธรรมนั้นต้องพัฒนาครูให้เข้าใจในกิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาด เน้นการสอนที่
สอดคล้องกับกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย การดำรงชีวิตตามธรรมชาติโดยให้ตระหนักถึงคุณค่า
ของสิ่งแวดล้อม และยังเป็นพื้นฐานทางด้านประชาธิปไตยอย่างดี สำหรับผู้บริหารจะต้อง
พัฒนาโดยการจัดอบรมระหว่างปีภาคเรียน มีการศึกษาดูงาน เพื่อให้เกิดแนวคิดที่จะพัฒนา

ให้ก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ ทางด้านชุมชนจะต้องมีการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ให้เห็นความสำคัญทางการศึกษา เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาต่อไป

การสร้างขวัญและกำลังใจแก่ข้าราชการระดับสูง เช่น ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ หัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จะต้องเลือกเฟ้นบุคคลที่มีประสบการณ์ มีอุดมการณ์ มีความเสียสละ มีความรู้ความสามารถ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้ไปดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยกำหนดให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ครบ 4 ปี เพื่อให้นโยบายต่อเนื่องและเกิดผลดีต่อการพัฒนา สนับสนุนวัสดุเงิน การให้ความช่วยเหลือในการนิเทศ การพิจารณาความดีความชอบเป็นกรณีพิเศษมากกว่าพื้นที่ปกติ และการสนับสนุนให้ไปศึกษาดูงานยังต่างประเทศ เมื่อครบกำหนด จะต้องมียำแหน่งหน้าที่การทำงานที่ก้าวหน้าและเหมาะสมให้ จะเป็นการกระตุ้นให้ทุกคนที่ไปดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ดังกล่าว มีความมั่นใจและเสียสละในการปฏิบัติหน้าที่ยิ่งขึ้น

สำหรับข้าราชการครู มีการสร้างขวัญกำลังใจและการรักษาวินัย มีการนิเทศเยี่ยมเยียนอย่างทั่วถึงสม่ำเสมอ จัดร้านค้าสวัสดิการให้ซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคราคาถูก จัดบริการเงินด่วนในคราวจำเป็น โดยไม่เสียดอกเบี้ย จัดให้มีการประกันชีวิต เพิ่มเงินพิเศษนอกจากเบี้ยกันดารหรือเบี้ยเลี้ยงภัย เพิ่มโควตาการพิจารณาความดีความชอบเป็นกรณีพิเศษเกินกว่า 15% ให้แตกต่างจากจังหวัดที่มีสภาพพื้นที่ปกติ มีการมอบเกียรติบัตรสำหรับผู้เสียสละ และมีผลงานดีเด่น ยกย่องคนดีมีคุณธรรม ป້องปรามการกระทำผิด เน้นการส่งเสริมคุณธรรม อุดมการณ์ ความเสียสละ และการอุทิศตนในการปฏิบัติงาน และมีการศึกษาดูงานเป็นการกระตุ้นการทำงานและความคิดสร้างสรรค์

4.4 งานบริหารทั่วไป

จากผลการวิจัย พบว่า การติดต่อสื่อสาร การคมนาคม เป็นปัญหาสำคัญที่จะต้องได้รับการแก้ไข จึงควรนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาช่วยเป็นต้นว่า จัดหาวิทยุแบบมือถือให้ครบทุกโรงเรียน และการจัดตั้งเครือข่ายการสื่อสารให้ครอบคลุมพื้นที่ประสานงานกับหน่วยงานรัฐวิสาหกิจขอติดตั้งโทรศัพท์และเครื่องโทรสารให้แก่สำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอที่มีโทรศัพท์คู่สายผ่าน ปรับปรุงระบบการส่งข่าวสารของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลื้อใหม่ เช่น อาจจะทำเอกสาร หนังสือราชการล่วงหน้านาน ๆ ให้มีช่วงเวลาเดินทาง และดำเนินการทันหรืออาจให้มีการติดต่อด้วยวาจาทางโทรศัพท์ วิทยุ หรือโทรสารก่อนแล้วจึงส่งหนังสือราชการตามไปทีหลัง

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอาจจัดทำปฏิทินการทำงานอย่างละเอียดเป็นเล่มแจกให้ก่อน เมื่อต้นปีการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนรับทราบภาระหน้าที่ของตนก่อนเพื่อจะได้มีช่วงเตรียมตัว

4.5 ในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาการบริหารโรงเรียน

4.5.1 ควรดูแลโรงเรียนให้มากขึ้น หมั่นเยี่ยมเยียน สอดถามทุกข์สุข และปัญหา ช่วยเหลือในการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ให้มีสมรรถภาพสูง สามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์เผชิญข้อจำกัดต่าง ๆ ของโรงเรียนได้

4.5.2 จัดทัศนศึกษาให้ครูและผู้บริหารได้ดูงานในโรงเรียนตัวอย่างต่าง ๆ เพื่อเสริมแรงบันดาลใจให้สามารถนำความรู้ ประสบการณ์มาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนของตนมากขึ้น

4.5.3 จัดให้มีการประกวดโรงเรียนแต่ละขนาด มุ่งเป็นการเสริมขวัญและกำลังใจของผู้บริหารและครู โดยจัดรางวัลให้มากประเภทให้โรงเรียนส่วนใหญ่มีสิทธิ์ได้รางวัล

4.5.4 จัดโรงเรียนกินนอนอยู่ประจำ โดยนำเด็กในวัยเรียนเข้ามาอยู่ประจำรวมกัน เป็นการประหยัดเวลาเดินทางของนักเรียนและครู ประหยัดเงินสร้าง

โรงเรียนตามห้อมบ้านต่าง ๆ โดยทุ่มงบประมาณไปที่โรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งที่สามารถรับเด็กได้มาก มีความพร้อมมาก และครูก็มีความสะดวกสบายกว่าที่ไปอยู่โดดเดี่ยวในท้องถิ่นกันดาร

ในห้อมบ้านที่อยู่ห่างไกล ให้จัดโรงเรียนครูหลังม้า ห้องเรียนสาขา ห้องเรียนเคลื่อนที่ ห้องเรียนคอย ห้องเรียนลอยฟ้า และการใช้เฮลิคอปเตอร์ เพื่อจัดการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาสให้ได้เรียนอย่างทั่วถึง

4.5.5 การแก้ปัญหาเด็กขาดแคลน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และทุกฝ่ายต้องช่วยกันประชาสัมพันธ์ และช่วยกันแสวงหาความช่วยเหลือทุกด้าน ไม่ว่าเงินทุน อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค โดยต้องมีคณะกรรมการจัดสรรและสำรวจนักเรียนให้ทั่วถึง

เมื่อเปรียบเทียบพบความแตกต่างของปัญหาและความต้องการอย่างมีนัยสำคัญ เพราะฉะนั้นต้องให้ความช่วยเหลือโรงเรียนที่มีปัญหามาก่อน โดยการจัดสรรทรัพยากร เงิน วัสดุ อัตราค่าจ้าง และความช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์จังหวัด

4.6 การสนับสนุนการเรียนการสอน

4.6.1 การสนับสนุนการเรียนการสอนโดยวิธีต่าง ๆ เช่น โครงการครูหลังม้า ครูหมุนเวียน ครูเฉพาะกิจ สื่อหมุนเวียน ห้องเรียนสาขา ห้องเรียนคอย ห้องเรียนเคลื่อนที่ ห้องเรียนลอยฟ้า ห้องเรียนอาศรม โรงเรียนแบบพึ่งตนเอง โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ โรงเรียนฝึกอาชีพเคลื่อนที่ ศูนย์ชุมชน การยึดหยุ่นการเรียนการสอนตามฤดูกาล ปรับแผนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น การผลิตสื่อช่วยสอน ศูนย์วิชาการเคลื่อนที่ การสอนทางไกล และนวัตกรรมอื่น ๆ

4.6.2 การพัฒนาความร่วมมือของชุมชน โดยใช้การประชาสัมพันธ์ทางวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ มีการพัฒนาประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการศึกษา และมองเห็นความสำคัญของการศึกษา ดำเนินการชักนำองค์การ สมาคม และเอกชนเข้าไปช่วยพัฒนาท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น

4.6.3 รณรงค์ให้คนในประเทศให้ความสนใจช่วยเหลือเด็กชาวเขาที่ยากจน เรื่องการประชาสัมพันธ์ โดยใช้สื่อวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ และจดหมายส่วนตัว รัฐบาลการเงิน วัสดุอุปกรณ์ หนังสือ เสื้อผ้าให้แล้ว จัดตั้งมูลนิธิเพื่อการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

4.6.4 การสร้างทีมพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาโรงเรียน มีการคัดเลือกบุคคลที่มีความสามารถเข้ารับการฝึกอบรมเข้มและรับทราบทิศทางการร่วมกัน ขอความร่วมมือจากจังหวัดใกล้เคียง มหาวิทยาลัยและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ประสานงานกับโครงการอาสาสมัครของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อร่วมช่วยเหลือในเรื่องบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และอื่น ๆ ขอทีมจากฝ่ายปกครองเพื่อให้การสนับสนุนในเรื่องการอำนวยความสะดวก และขอทีมชาวบ้านในท้องถิ่น ให้ความร่วมมือสนับสนุนในส่วนที่ทำได้

4.6.5 งบประมาณเพื่อการพัฒนา มีการจัดทำแผนระยะยาว ของพิเศษ ขอความร่วมมือจากฝ่ายปกครองและอื่น ๆ ทำแผนเสนอหน่วยงานเอกชน และองค์การสาธารณกุศลของไทยและต่างประเทศ

4.6.6 การประเมินผล ควรมีแผนการประเมินผลระยะสั้น 6 เดือน ระยะกลาง 1 ปี และระยะยาว 3-5 ปี โดยการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์

แนวทางสำหรับโรงเรียน

1. ผู้บริหารต้องศึกษานโยบาย ศึกษาปัญหาและความต้องการอย่างละเอียด
2. ต้องพัฒนาและสร้างทีมในโรงเรียนให้ทุกคนรับทราบทิศทางการร่วมกัน ขอความร่วมมือจากกลุ่มโรงเรียนใกล้เคียง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ประสานงานกับหน่วยงานข้างเคียง เช่น โครงการหลวง ศูนย์สงเคราะห์ชาวเขา ตำรวจตระเวนชายแดน หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ชุดคุ้มครอง และขอทีมชาวบ้านในท้องถิ่น

3. แสวงหาความช่วยเหลือจากชุมชน หน่วยงานข้างเคียง ศึกษานิเทศก์อำเภอ และจังหวัด เพื่อเร่งพัฒนาวิชาการและสภาพอนามัยของนักเรียน

4. ครูต้องสอนโดยใช้สื่อและใช้เทคโนโลยีนำวิธีสอนใหม่ ๆ เช่น การสอนคณิตศาสตร์ตามแนวการสอนของ สสวท. การสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา (มปภ.) การใช้หลักสูตรท้องถิ่น วิธีสอนแบบครูคนเดียวสอนหลายชั้น เป็นต้น

5. ผู้บริหารและครูจะต้องตระหนักถึงภารกิจหลักของโรงเรียน มุ่งพัฒนาวิชาการ และคุณภาพชีวิตของเด็กให้ดีขึ้น โดยพยายามช่วยตัวเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ก่อนที่จะได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานกลาง ในขณะที่เดียวกันผู้บริหารจะต้องมีการนิเทศภายใน อย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

6. ต้องมีการเฝ้าระวังสุขภาพของนักเรียน มีการวัดส่วนสูง ชั่งน้ำหนัก เปรียบเทียบกับมาตรฐาน ทำการเกษตร เลี้ยงสัตว์ เพื่ออาหารกลางวัน จัดทำอาหาร กลางวันที่มีคุณค่าทางอาหารทุกวัน และมีการเฝ้าระวังทันตสุขภาพด้วย

7. การจัดบรรยากาศของโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน เช่น จัดห้อง และอาคารเรียน ปลูกไม้ผล ไม้ประดับสวนครัว ไม้ดอก ไม้ประดับ และจัดค่ายลูกเสือ เป็นต้น

แนวทางสำหรับหน่วยงานอื่นของรัฐและรัฐบาล

จากผลการวิจัย พบว่า จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีสภาพภูมิประเทศที่ทุรกันดาร เป็นป่า และภูเขาประมาณร้อยละ 90.5 ของพื้นที่ทั้งหมด และประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขา ตั้งบ้านเรือนอยู่ในหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกล มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ และภาษาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของเผ่า ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงเป็นปัญหาอย่างยิ่ง โดยเฉพาะ ปัญหาเกี่ยวกับความยากจนของผู้ปกครอง การคมนาคม และความทุรกันดารของภูมิประเทศ ดังนั้นจึงควรที่รัฐและหน่วยงานอื่นที่รับผิดชอบ จะต้องเร่งรัดการพัฒนาและตัดถนนให้ทั่วถึง รณรงค์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษา พัฒนาและดำเนินการพัฒนาสาธารณสุขุ ชุมชน การพัฒนาอาชีพ การจัดหาและพัฒนาระบบจ่ายพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้แก่ประชาชน เช่น น้ำ ไฟฟ้า ฯลฯ ฝ่ายปกครองควรกวดขันการโยกย้ายถิ่นฐานของชาวเขาเพื่อยับยั้ง

การเกิดห้อมบ้านใหม่ และโรงเรียนขนาดเล็กที่เพิ่มขึ้นไม่รู้จบ มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่และให้ความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงดินให้มีคุณภาพระยะยาว สามารถประกอบอาชีพในพื้นที่อันจำกัดให้ได้ผลผลิตสูงเพียงพอต่อการดำรงชีวิต เร่งรัดการจัดทำทะเบียนราษฎร์ (ทร.13 หรือ ทร.14) ให้ทั่วถึง มีการจัดทำนโยบายพิเศษเพื่อพัฒนาชาวไทยภูเขา เช่น การสร้างหมู่บ้านเพื่อความมั่นคง โดยนำชาวเขาที่กระจัดกระจายอยู่ตามภูเขาหรือคดอยต่าง ๆ มารวมกัน ให้เป็นหมู่บ้านใหญ่ เป็นการแก้ปัญหาการเคลื่อนย้ายที่ไม่เป็นหลักแหล่ง การตัดไม้ทำลายป่า และการปลูกฝิ่น เมื่อชาวเขาอยู่เป็นหลักแหล่งเป็นชุมชนใหญ่ การแก้ปัญหาการศึกษาที่สะดวก และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรวิจัยเชิงสำรวจค่าใช้จ่ายในการขนส่งวัสดุอุปกรณ์แต่ละจุดงบประมาณ เพื่อการพัฒนาที่โรงเรียนต้องการ การหาแหล่งเงินสนับสนุนงบประมาณ ทั้งนี้เพื่อวางแผนงบประมาณให้เหมาะสมและเพียงพอยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาความต้องการความช่วยเหลือทางด้านนิเทศของโรงเรียนให้ลึกซึ้ง จำแนกประเด็นความต้องการให้ชัดเจน เพื่อสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจะได้จัดนิเทศไปช่วยโรงเรียนได้ตรงตามความต้องการมากขึ้น อาจจะศึกษาความต้องการการสนับสนุนจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในการพัฒนาวิชาการด้วย
3. ควรมีการวิจัยสำรวจความขาดแคลนอัตรากำลังโดยศึกษาสัดส่วนครู : นักเรียน โครงการที่ต้องจัดทำหรือพัฒนาท้องถิ่น ศึกษาลึกลงไปถึงสมรรถภาพในการสอน ชั่วโมงการทำงาน และปัญหาส่วนตัวของครูควบคู่ไปด้วย เพื่อวางแผนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
4. ควรศึกษาวิจัยปัญหาการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ และภาษาไทยในโรงเรียนที่มีปัญหามาก สืบค้นปัญหาที่แท้จริงจากผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน เพื่อจะได้วางแผนนิเทศได้เหมาะสม และลงมือนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจจะนำโครงการสอนภาษาแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ไปใช้วิจัยทดลองก็ได้

5. ควรศึกษาสื่อนามัย และสำรวจสัญลักษณ์ชุมชนเพื่อเสนอโครงการพัฒนาสาธารณสุขพื้นฐานให้สาธารณสุขจังหวัดได้เข้ามาช่วยเหลือ ซึ่งจะช่วยพัฒนาสื่อนามัยของนักเรียนให้ดีขึ้น

6. ควรมีการศึกษาวิจัยความรู้และความเข้าใจของคณะกรรมการการศึกษาเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา บทบาทหน้าที่และการพัฒนาการศึกษาของชุมชน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6
(2530 - 2534) ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน. 2529. อัดสำเนา.
- _____. แผนพัฒนาประจำปีงบประมาณ 2533. 2533. อัดสำเนา.
- _____. รายงานการประเมินคุณภาพนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับจังหวัด.
2531. อัดสำเนา.
- กมล ภูประเสริฐ. กระบวนการในการพัฒนาคุณภาพ. (อนุสรณ์งานฌาปนกิจศพ
คุณแม่ยี่ ภูประเสริฐ), 2532.
- เกษม ศิริสัมพันธ์. นโยบายและแนวทางในการจัดการประถมศึกษา. กรุงเทพฯ :
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2525. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การประถมศึกษาเพื่อป้องกันใน
ประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2528.
- _____. การประถมศึกษาเพื่อป้องกันในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528.
- _____. คู่มือคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว, 2526.
- _____. พระราชกฤษฎีกา ร.5, ร.6 ที่เกี่ยวกับการประถมศึกษา. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2524.
- _____. รายงานผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ
ปีการศึกษา 2531. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2531.
- _____. แผนพัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา ฉบับที่ 7
(2535 - 2539). 2533. (อัดสำเนา).

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 100 ปีการประถมศึกษาเพื่อทวย
ราษฎร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2527.

_____. รายงานผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ.
2533. (อัดสำเนา).

_____. ลิปปี สปช. กรุงเทพฯ : บริษัท พี เอ ลีฟวิ่ง จำกัด, 2533.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การบริหารการศึกษาประชาบาลระดับ
จังหวัด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2520.

_____. นโยบายการศึกษาของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงาน
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2524.

_____. วารสารการศึกษาแห่งชาติ. (ตุลาคม - พฤศจิกายน 2523) : บทนำ.

คณะกรรมการพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน. แผนพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประจำปีงบประมาณ
2528. ธันวาคม 2526. อัดสำเนา.

ต่าย เชียงฉิน. เอกสารคำสอนกระบวนวิชา ศว.720 ทฤษฎีการทดสอบและวัดผลการศึกษา.
เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2526. อัดสำเนา.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม, 2532.

ประชาสงเคราะห์, กรม กองสงเคราะห์ชาวเขา. การสัมมนาและประชุมเชิงปฏิบัติการ
เพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพ "การจัดการศึกษากลุ่มด้อยโอกาส
(ชาวเขา)". กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2532.

พิมล มัชฌมบุรุษ. การวิเคราะห์หลักสูตรท้องถิ่นระดับประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน :
ความสอดคล้องกับสถานที่และความต้องการของท้องถิ่น. เชียงใหม่ : คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2531.

พูนทรัพย์ สายเชื้อ. การบริหารงานบุคคลของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด.
สุรินทร์ : วิทยาลัยครูสุรินทร์, 2529.

- พนม พงษ์ไพบูลย์ และคนอื่น ๆ. โครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัด
ลพบุรี. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2524.
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สถาบันวิจัยสังคม. ลักษณะเศรษฐกิจสังคมและประชากร
พ.ศ. 2525 จังหวัดแม่ฮ่องสอน. พฤษภาคม 2525. อัดสำเนา.
- วรวิทย์ วตินสรการ. การศึกษาของไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2521.
- วาสนา ณ นคร. การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช
2521 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดกระบี่.
 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. ความเป็นมาของการบริหารการศึกษา. พระนคร : กรม
 วิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2505.
- _____. ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2435 - 2507. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
 ครุสภา, 2507.
- สาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน, สำนักงาน. รายงานประจำปี 2530. 2531.
 อัดสำเนา.
- หทัย พลุกวนิช. การศึกษาปัญหาการบริหารบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนราธิวาส. สงขลา : มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2531. อัดสำเนา.
- อุไร สิทธิมงคล. การให้บริการด้านหลักสูตรและการสอนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2532.
- อรพินท์ เจียรพงษ์. วิธีทางสถิติ : การทดสอบสมมติฐาน. ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะ
 วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.

Best, John W. Research in Education. Englewood Cliffs, New Jersey, Prentice Hall Inc., 1959.

Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. 5th ed. New York : McGraw-Hill, 1981.

Pophan, W. James. Modern Educational Measurement. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice Hall Inc., 1981.

Victoria, J. Baker. Schooling and Disadvantage in Srilankan and Other Rural Situation. Comparative Education. Vol. 24 No.3, 1988.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ช่วยพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และ
เชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในการวิจัยครั้งนี้

1. ดร.กมล ภูประเสริฐ รองเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. นายไพบูลย์ ไหวติ ศึกษาพิเศษ 6
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. นายปริญญา สุวรรณชิน หัวหน้าการประถมศึกษากิ่งอำเภอสมเมย
สำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอสมเมย

เกณฑ์การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ

1. เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้าง และภารกิจของสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัด
2. เป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านการวัดผลทางการศึกษา โดยต้องผ่านการศึกษาในระดับ
ปริญญาโท สาขาวิชาการวัดผลทางการศึกษา เป็นอย่างต่ำ
3. มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการประถมศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มีอยู่ 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ปัญหาการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นคำถามข้อความแบบปลายปิด โดยให้ท่านพิจารณาว่าในฐานะที่ท่านเป็นผู้บริหารโรงเรียนของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้น ข้อความในแบบสอบถามฉบับนี้ในแต่ละข้อเป็นปัญหามากน้อยเพียงใดในการปฏิบัติงานจริงของท่านในปัจจุบัน โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแสดงระดับของความเป็นปัญหา ระดับใดระดับหนึ่งในแต่ละข้อความ ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย

ตอนที่ 2 ความต้องการในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นข้อความแบบปลายปิด โดยให้ท่านพิจารณาดำเนินการเขียนเครื่องหมาย ✓ เช่นเดียวกับตอนที่ 1 โดยพิจารณาว่าท่านมีความต้องการที่จะได้รับการช่วยเหลือในระดับใด

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
<u>ตอนที่ 1</u> ปัญหาการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา (ปัญหาของ สปจ. ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน) 1. <u>งานบริหารทั่วไป</u> 1. ความรวดเร็วทันการของหนังสือและเอกสารทุกชนิดที่ สปจ. ส่งให้โรงเรียน..... 2. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียนแก่มวลชน..... 3. การประสานงานระหว่างสปจ. กับโรงเรียน..... 4. ความรวดเร็วทันการของการออกประกาศเกียรติบัตรของ สปจ. แก่โรงเรียน..... 5. การมีส่วนร่วมกิจกรรมในชุมชนและโรงเรียนของ สปจ..... 6. การดำเนินการจัดประชุม สัมมนา หรือการอบรม ซึ่งจัด โดย สปจ..... 7. การปฏิบัติตามวิธีการสำมะโนนักเรียนของ สปจ. ที่ให้ โรงเรียนปฏิบัติ..... 8. ความเอาใจใส่ดูแลโรงเรียนอย่างต่อเนื่องของ สปจ.....			

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
2. <u>งานการเจ้าหน้าที่</u>			
1. การดำเนินการสรรหาบุคลากรให้ทันกับความต้องการของโรงเรียน.....			
2. การจัดให้มีบุคลากรเพียงพอกับความต้องการของโรงเรียน.....			
3. การบรรจุแต่งตั้งบุคคลที่มีคุณวุฒิตรงกับความต้องการของโรงเรียน.....			
4. การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน.....			
5. การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติราชการให้มีประสิทธิภาพและถูกต้องตามระเบียบกฎหมายที่มีอยู่.....			
6. การสนับสนุนความมีส่วนร่วมในการบริหารแก่ข้าราชการครู.....			
7. ความเป็นธรรมในการพิจารณาความดีความชอบแก่ข้าราชการครู.....			
8. การยึดระบบโควตา (15%) ในการพิจารณาความดีความชอบกรณีพิเศษเท่ากับ ปลจ.อื่น.....			
9. การจัดบริการสวัสดิการการสงเคราะห์แก่ข้าราชการครูและลูกจ้าง.....			
10. การบำรุงขวัญและกำลังใจแก่ข้าราชการครูและลูกจ้าง.....			

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
3. <u>งานการเงินและพัสดุ</u>			
1. ระยะเวลาที่ให้โรงเรียนจัดทำคำขอของงบประมาณประจำปี.....			
2. ความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียน.....			
3. ความสะดวกรวดเร็วในการเบิกจ่ายเงินให้แก่โรงเรียน.....			
4. การให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของโรงเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติ งานการเงินและพัสดุ.....			
5. การตรวจสอบและให้คำแนะนำในด้านการปฏิบัติงานการเงิน และพัสดุของโรงเรียน.....			
6. ความเพียงพอของงบประมาณในการขนส่งวัสดุอุปกรณ์ที่ สพจ. จัดให้แก่โรงเรียน.....			
4. <u>งานวิชาการ</u>			
1. การกำหนดให้ใช้แผนการสอนท้องถิ่นของจังหวัด.....			
2. การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการประจำปีของ สพจ.....			
3. การจัดให้มีเอกสารประกอบการสอนตามแผนการสอนของ จังหวัดแก่โรงเรียน.....			
4. การปฏิบัติตามแผนบริการสื่อของศูนย์วิชาการจังหวัด.....			
5. การผลิตสื่อต้นแบบบริการแก่โรงเรียน/กลุ่มของศูนย์ วิชาการจังหวัด.....			

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
6. การเผยแพร่เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาของศูนย์ วิชาการจังหวัด.....			
7. ความทั่วถึงในการนิเทศโรงเรียนของ คณ.สพจ.....			
8. การใช้สื่อและเครื่องมือในการนิเทศของศึกษานิเทศก์จังหวัด.....			
9. ความรับผิดชอบ เอาใจใส่และมุ่งประสิทธิผลของงานของ ศึกษานิเทศก์จังหวัด.....			

ปัญหาการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา (ปัญหาของโรงเรียน)

งานวิชาการ

1. ความเหมาะสมของหลักสูตรและแผนการสอนฉบับบูรณาการ ที่ใช้อยู่กับท้องถิ่น.....			
2. ความเหมาะสมของคู่มือครูและแผนการสอนที่ใช้อยู่กับท้องถิ่น.....			
3. ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนและห้องสมุด.....			
4. ความพร้อมของนักเรียนในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ประกอบการ เรียนการสอน.....			
5. การเตรียมการสอนและการทำบันทึกการสอนของครู.....			
6. การจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียน การสอน.....			

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มทักษะวิชาภาษาไทย.....			
8. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มทักษะวิชาคณิตศาสตร์.....			
9. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต.....			
10. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ.....			
11. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มประสบการณ์พิเศษ.....			
12. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย.....			
13. การจัดกิจกรรมการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนที่มีปัญหา.....			
14. ความรู้ความเข้าใจและทักษะของผู้ทำการนิเทศภายใน.....			
15. การสนับสนุนจากหน่วยงานเหนือในการพัฒนางานวิชาการ.....			

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
<u>งานกิจการนักเรียน</u>			
1. การดำเนินการเกณฑ์เด็กเข้าเรียน.....			
2. ความร่วมมือของผู้ปกครองในการเรียนของเด็ก.....			
3. ความช่วยเหลือจนเจื่อนแก่นักเรียนที่ขาดแคลน.....			
4. การพัฒนาสุขภาพอนามัยของนักเรียนให้มีคุณสมบัติตามเกณฑ์มาตรฐาน.....			
5. การดำเนินการตามโครงการประกันสุขภาพนักเรียน.....			
6. การจัดกิจกรรมอาหารกลางวันบริการนักเรียน.....			
7. การจัดกิจกรรมเสริมสร้างลักษณะนิสัยนักเรียน.....			
8. การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน.....			
9. การลดอัตราการขาดเรียนของนักเรียน.....			
10. การส่งเสริมวินัยของนักเรียน.....			
<u>งานบริหารบุคลากร</u>			
1. อัตรากำลังครูเพียงพอในการดำเนินงานของโรงเรียน.....			
2. คุณวุฒิของบุคลากรตรงตามความต้องการของโรงเรียน.....			
3. ขวัญและกำลังใจของบุคลากรในโรงเรียน.....			
4. สภาพความเป็นอยู่และฐานะทางเศรษฐกิจของบุคลากรในโรงเรียน.....			

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
5. โอกาสก้าวหน้าของบุคลากรในโรงเรียน.....			
6. ความรู้สึกพึงพอใจในสภาพของบุคลากรในโรงเรียน.....			
<u>งานธุรการ การเงินและพัสดุ</u>			
1. ความเพียงพอของงบประมาณในการพัฒนางาน.....			
2. ความรู้และทักษะของบุคลากรในการปฏิบัติงานธุรการ การเงินและพัสดุ.....			
3. การได้รับความช่วยเหลือ แนะนำในการปฏิบัติงานธุรการ การเงินและพัสดุจากหน่วยงานเหนือ.....			
4. การพัฒนางานธุรการ การเงินและพัสดุให้ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ.....			
5. การแสวงหางบประมาณจากชุมชนและแหล่งอื่นเพื่อพัฒนา โรงเรียน.....			
<u>อาคารสถานที่</u>			
1. ความเพียงพอของอาคารเรียนและอาคารประกอบ.....			
2. ความพร้อมและเพียงพอของพื้นที่ในการประกอบกิจกรรม.....			
3. ความพร้อมของสาธารณูปโภคที่จำเป็นในโรงเรียน.....			
4. การพัฒนาอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนและการพัฒนาลักษณะนิสัย.....			

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
<u>ชุมชน/โครงการพิเศษ</u>			
1. ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการศึกษาโรงเรียน.....			
2. การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน.....			
3. ความร่วมมือของชุมชนในการส่งเด็กเข้าเรียนและร่วมกิจกรรมของโรงเรียน.....			
4. ความร่วมมือของชุมชนในการบำรุงรักษาและพัฒนาอาคารสถานที่.....			
5. การบริการด้านการให้ข่าวสารแก่ผู้ปกครองนักเรียน.....			
<u>ปัญหาการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา (ปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา)</u>			
1. ผลกระทบของความกดดันของภูมิประเทศที่มีต่อการจัดการศึกษา.....			
2. ผลกระทบของความยากจนของผู้ปกครองต่อการเรียนของเด็ก.....			
3. ความยากลำบากในการเดินทางไปโรงเรียนของครู.....			
4. ความยากลำบากของครูในการเข้าใจภาษาถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น.....			
5. ความยากลำบากของครูในการติดต่อสื่อสารกับชนกลุ่มน้อย.....			

ข้อความ/ปัญหา	ระดับของปัญหา		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
6. การขาดความเอาใจใส่ไม่เหลียวแลจากทางราชการ.....			
7. ความเชื่อในวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนที่มีผลกระทบ เชิงลบกับการเรียนของเด็ก.....			
8. การใช้แรงงานเด็กในการประกอบอาชีพระหว่างเรียน.....			
9. ความขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานของโรงเรียน (น้ำ เชื้อเพลิง วัสดุก่อสร้าง แรงงาน).....			

ความต้องการ	ระดับความต้องการ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
ตอนที่ 2 ความต้องการของผู้บริหารโรงเรียน			
1. งานบริหารทั่วไป			
1. ต้องการให้ช่วยเหลือครูบนคอยโดยให้มีบ้านพักครูครบทุกโรงเรียน.....			
2. ต้องการให้ช่วยเหลือครูบนคอยโดยจัดที่พักหรือบ้านพักให้ในตัวเมืองในระยะเวลาที่ปิดเรียนตามปฏิทินคอย.....			
3. ต้องการให้ สปจ./สปอ. จัดประชุมสัมมนาเฉพาะช่วงปิดเรียนตามปฏิทินคอยและไม่บ่อยครั้งเกินไป.....			
4. ต้องการให้จัดหาเสื้อผ้า เครื่องเขียน แบบเรียน แก่เด็กนักเรียนที่ขาดแคลนอย่างเพียงพอ.....			
2. งานการเจ้าหน้าที่			
1. ต้องการให้มีครูผู้สอนให้ครบทุกชั้นเรียน.....			
2. ต้องการให้บรรจุและแต่งตั้งครูใหญ่ครบทุกโรงเรียนโดยเร็ว.....			
3. ต้องการให้มีเกณฑ์พิจารณาการปรับปรุงตำแหน่งทุกประเภทเป็นพิเศษ โดยเฉพาะจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเหมาะสมกับงานและความรับผิดชอบของครูคอย.....			

ความต้องการ	ระดับความต้องการ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
4. ต้องการโควตาพิเศษเพิ่มในการพิจารณาความดีความชอบประจำปี เพื่อให้เหมาะกับงานและความรับผิดชอบที่มีอยู่.....			
5. ต้องการให้ทางราชการประกันชีวิตให้แก่ข้าราชการครูและลูกจ้างประจำที่ปฏิบัติงานในท้องถิ่นที่ห่างไกลและเสี่ยงภัย.....			
6. ต้องการให้จัดสวัสดิการหรือเงินเพิ่มพิเศษแก่ครูดอยที่สอนอยู่ห่างไกล.....			
3. <u>งานการเงินและพัสดุ</u>			
1. ต้องการให้ช่วยเหลือโดยจัดงบประมาณในการขนส่งสิ่งของเพิ่มขึ้นกว่าเดิมให้เหมาะสมกับที่ต้องจำเป็นจริง.....			
2. ต้องการให้ดำเนินการจัดสรรพัสดุ ครุภัณฑ์ ให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน.....			
3. ต้องการให้จัดสรรงบประมาณหมวดค่าใช้สอยของโรงเรียนและกลุ่มเต็มตามวงเงินที่ได้รับ.....			
4. ต้องการให้ สปจ. คัดเลือกผู้รับเหมาที่มีฝีมือ คุณธรรมและความรับผิดชอบในการก่อสร้าง.....			

ความต้องการ	ระดับความต้องการ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
4. <u>ด้านวิชาการ</u>			
1. ต้องการให้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเพียงครั้งเดียวและครอบคลุม.....			
2. ต้องการให้มีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องหลังการอบรมสัมมนาทุกครั้ง.....			
3. ต้องการให้จัดหาเอกสารประกอบการสอนหนังสือค้นคว้าแก่ทุกโรงเรียน.....			
4. ต้องการให้สอบถามความต้องการของโรงเรียนก่อนที่จะดำเนินการจัดสรรวัสดุ ครุภัณฑ์หรือการผลิตสื่อต้นแบบแจกโรงเรียน.....			
5. ต้องการให้ ศน.สปจ. ออกนิเทศโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอทุกโรงเรียน.....			
5. <u>ด้านอื่น ๆ</u>			
1. ต้องการให้รัฐดำเนินการจัดทำทะเบียนราษฎร์ (ทร.14) แก่ชาวเขาทุกหมู่บ้าน.....			
2. ต้องการให้รัฐดำเนินการแก้ปัญหาชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน.....			
3. ต้องการให้รัฐดำเนินการพัฒนาด้านสาธารณสุขชนกลุ่มน้อยอย่างทั่วถึง.....			

ความต้องการ	ระดับความต้องการ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
4. ต้องการให้รัฐดำเนินการเกี่ยวกับความปลอดภัยของครูและข้าราชการอื่นที่ปฏิบัติงานอยู่บนดอย.....			
5. ต้องการให้รัฐดำเนินการพัฒนาอาชีพแก่ชาวเขา.....			
6. ต้องการให้รัฐดำเนินการสร้างทางคมนาคมให้สะดวกต่อการเดินทางติดต่อกันทุกหย่อมบ้าน.....			
7. ต้องการให้รัฐมีนโยบายพิเศษในการรวมหย่อมบ้านที่กระจัดกระจายให้อยู่ร่วมกันเป็นหมู่บ้านที่พัฒนาเต็มรูปแบบ.....			

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายประสิทธิ์ นามสกุล จันทรดา

เกิดวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2487

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 100/1 ถนนขลุ่ยประพาส ตำบลจองคำ

อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตำแหน่งหน้าที่การงาน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน

สถานที่ทำงาน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2507 สำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง
วิชาเอกคณิตศาสตร์ จากวิทยาลัยครูบวรราชธานี

พ.ศ. 2521 สำเร็จปริญญาตรีการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกประถมศึกษา
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พ.ศ. 2534 สำเร็จปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การพัฒนาการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน

บทคัดย่อ
ของ
ประสิทธิ์ จันทร์ดา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา
กันยายน 2534

การวิจัยนี้เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน และศึกษาความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนในการ
พัฒนาการจัดการศึกษาของจังหวัด ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการ
ศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในส่วนที่เกี่ยวกับโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียน
สามารถบริหารงานได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 202 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เป็นแบบสอบถามปัญหาการจัดการศึกษาและความต้องการให้พัฒนาการประถมศึกษาของ
จังหวัดแม่ฮ่องสอน การวิเคราะห์ใช้ความถี่ ค่าเฉลี่ย และ χ^2 เปรียบเทียบสัดส่วน
ของกลุ่มผู้บริหาร

ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การจัดการศึกษา
ของจังหวัด มีปัญหาในระดับปานกลางทุกด้าน และมีโรงเรียน 60 กว่าโรงเรียน ที่ประสบ
ปัญหาในการจัดการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในส่วนที่เกี่ยวกับโรงเรียน
และปัญหาการบริหารโรงเรียนอย่างมาก โดยมีปัญหากับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
ด้านวิชาการมากที่สุด รองลงมาคืองานการเงินและพัสดุ และมีปัญหาการบริหารโรงเรียน
ด้านธุรการการเงินและพัสดุมากที่สุด รองลงมาคืองานบุคลากร ผู้บริหารส่วนใหญ่ต้องการ
ให้มีการพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างมากทุกด้าน โดยต้องการการพัฒนางานการเจ้าหน้าที่
มากเป็นอันดับแรก รองลงมาคืองานการเงินและพัสดุ เมื่อเปรียบเทียบปัญหาและความ
ต้องการให้พัฒนาการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน และปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางปรับปรุงการบริหารงานสำนักงานการประถม
ศึกษาจังหวัด และการบริหารโรงเรียน ไว้อย่างกว้างขวาง และยังได้เสนอโครงการพัฒนา
การศึกษาของจังหวัดไว้ด้วย

**DEVELOPMENT OF ELEMENTARY EDUCATION ADMINISTRATION OF
MAE HONG SON PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION OFFICE**

**AN ABSTRACT
BY
PRASIT JANDA**

**Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Educational Administration
at Srinakarinwirot University**

September 1991

The purposes of this study were to investigate the problems and needs of the school administrators concerning the provincial primary education management and school administration, and also to compare the ratio of the problems and needs of the school administrators. The research finding was used to implement the development program for Mae Hong Son primary education.

The samples of this study consisted of 202 school administrators. The questionnaires was administered in order to collect the data. The arithmetic means and χ^2 were applied in the data analysis.

It was found that most of the school administrators perceived the problems related to the primary education management in moderate level while more than 60 school administrators perceived them in high level, especially the academic affairs and the educational budget were two major problems. The problems of school administration were also in moderate level, the school budget and the school personnel were major ones. They expressed the necessity to develop the primary education management in all areas, especially the school personnel and the school budget were extremely needed. The significant differences were found at .01 level when the ratio of the problems and needs perceived by the school administrators were compared.

Based on the findings, the researcher proposed various ways for the development of the primary education in Mae Hong Son. The development program was also introduced for implementation.